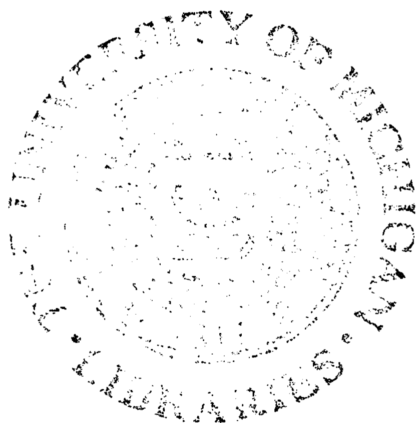
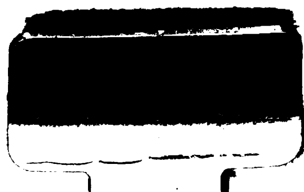

ԹԱՌԱՆՄՈՅՃ

ՀԱՒԱՔԵՑ

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1899

ԲԱՌԱՆՄՈՑՆ

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
27, Ֆինճանճըլար եօգուշու, Կ. Պոլիս

معارف عموميه نظارت جليلەسنك ٨ شوال ٣١٦ و ٢٧ شباط ٣١٢
تاريخلی و ٨٤٥ نومرولی رخصتنامەسيله طبع اولنمشدر

ԲԱՌԱՆՄՈՅՇ

ՀԱՒԱՔԵՑ

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1899

Grad
EREN
725
BUHR

ՆՈՒԷՐ

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՍ

ԶՁԵՐԴ Ի ՁԵՐՈՑ

ՁԵԶ ՄԱՏՈՒՑԱՆԷ

ԲԱՌԱՀԱՒԱՔ ԵՒ ՔՐՈՆԻԿԱԳԻՐ

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂ

Անուրանալի իրողութիւն մ՚է թէ՝ արդի Հայ գրականութեան յառաջդիմութեան մէջ, գաւառական բառերու պարբերական հետազօտութիւններն եւ ուսումնասիրութիւնները, ոչ նուազ իրենց մասնաւոր դերը ունեցան, ինչպէս նաեւ ձայնաշրջութեան օրինաց վերլուծումն ու Հայ բարբառախօսութեան իմաստասիրութիւնը՝ յատկանշանական գրուածոց մէջ, առաւել կամ նուազ իրենց ազդեցութիւնն ու մղումը ի գործ դրին։ Բանասէրներէն ո՛վ չը յիշեր հեշտիւ այն ուսումնասիրութիւնները, այսինքն, Աւանդավէպ ու տեղական վէպ, Դիցաբանական ու Դիւցազնական վիպակք, Զրոյցք եւ Առասպելք, Առակք եւ Առածք, Պատմական եւ Կրօնական աւանդութիւնք, Հանելուկք եւ Առեղծուածք, Թովչութիւնք եւ Հմայութիւնք, Երդմունք եւ Հայհոյանք, Անէծք եւ Օրհնէք, Վիճակախաղք ու Ճնաւլայրի պարք, Աշուղական տաղք եւ Գուսանական գովասանք, Կրօնական թէ Տոհմային երգեր ու չերգեր, Օրօրներ ու Տանտաններ, Հարսանեաց պեղօնք եւ Մահանուագք, Ազգագրական տեղեկութիւններ ու Բեւեռագիտական ծանօթութիւններ, Արհեստեան բառեր եւ Տեղագրական գիտելիք, եւայլն, որոնք բնավայրի բանաւոր գրականութեան կամ անգիր-գրութեան յատուկ զարկ տուին։

Յիշե՞նք այն հեքեաթները, որոնք զանազան գաւառաբարբառներով գրուեցան անցեալ դարուն յետին

քառորդին մէջ, որոնցմէ մին՝ Օձ-մանուկը, շատ խոր-հրրդաւոր ու յուշագրաւ էր իր տեսակին մէջ, եւ գրա-կան գոհար մը կրնայ համարուիլ իրաւամբ։ Փա՜ռք, Տ. Տրդատ եպիսկոպոսին բանասիրական անխոնջ տք-նութեանց, որ կանխեց անոր հրատարակութիւնը։

Սակայն այդ անգիր գրականութեան ամենագլխաւոր առաջինները կը կազմեն՝ պատառական բառերը, որոց գումարը սահման չունի։ Ցաւօք սրտի կ'ըսենք, որ շատ քիչերը միայն անով գրուած են, եւ հազիւ երգասէր-ներէն ոմանք՝ իրենց հրատարակած գրքերու ետեւի մա-սին մէջ փոքրիկ բաժին մը յատկացուցած այդ ճիւղին։ Մինչդեռ գիտենք թէ, ի պատուաստ ամէն տեսակ բոյս, մէն մի արհեստական գործի, զանազան կարգի քարեր ու այլեւայլ գոյնով հողեր, ուրոյն ուրոյն իրենց անուն-ները, իրենց նշանակութիւններն ունին, որոնցմէ շատ քիչ բառ մեր Նարեկացին յիշած է, երբ նկարագրած է ալեկոծեալ նաւն՝ իր կազմածքովն ու մասունքներովը, այնքան ճարտարօրէն, որ պահ մը կարծես թէ՝ Գրիգոր Նարեկացին՝ գուցէ նաւապետ ալ եղած է՝ իր սիրական վանքին մօտիկ Աղթամարայ ծովակին։

Նոյն ծովուն՝ Աւանց գիւղի նաւավարներուն դեռ կը գործածեն Նարեկացիին գանձարանին՝ հոյակապ Աղօ-թագրքին մէջ պահուած արհեստական բառերն, ինչպէս **Առագաստին թռչարանը, Ապաւանդակին պարանը, Ջասին կապարանքը, Ողնափայտը, Գոգը, Խարիսխը, Առասանք, Առագաստ, Սամիք, Լաստ, Հաստարան, Ղեկ, Խեղք, Գաճաւորակ, Տախտակաշարք**, եւ այլ նաւ-ուղղութեան վերաբերող կարգ մը բառեր։

Հապա Հայ. գրոց ու բրոց մէջ յիշուած հնաւորու-թիւն, ծանրութիւն, եւ արժէք ցոյց տուող չափական ու մետաղական բառերը, որոնք ցարդ կը լսուին ղանա-

զան գաւառաց մէջ , որպէս են , փարասախ , խրասախ , մղոն , քնամղոն , ասպարէզ , կրկէս , վտաւան , գիրկ , գրկաչափ , արտավար , շաբաթօրուան ճամբայ , կանգուն , քիլ , թիզ , ուղոլ , մատնաչափ , ոտնաչափ , լիտր , լիպրայ , վաքիա , րոտլ , պաժին կամ բաժին , կաժ , սիկղ , չարէկ , բարթ , տուկատք , դենար , զարեհատ , կօտ , կոտիկ , ունկի , մատնոց , ճաշակ , հիմէն , մար , ման , քոռ կամ խոմէր , գրիւ , կշռորդ , շինիկ , հախշընիկ , կէրիշնիկ , օմէր , տասանորդ , քիլէկ , քիլակ , դրամակշիռ , մող , մարզպան , եղեգնաչափ , կտաւաչափ , խոտաչափ , վետտակ , ոռճիկ , մարկ , փերթ , փինփէր , գրուան , նուկի , նուկանոց , թուղտ , կէտր , կալ , տաղանդ , արդու , մնաս , քանքար , կուց (ափ մը լեցուն) , կապիճ , Եզեկիէլի եղէգը , կէրատ , քնիոն , լուման , նաքարակիտ , փող , դրամ , դանկ կամ տանկ , երկդրամեան , չորեքդրամեան , կուտ , կլոր , կտոր , բոլոր , վիտի (մանր դրամ) , ստակ կամ ասպիտակ , քառտէզ , ապաղի , ղազանի , թասու , զարի , դիդրաքմայ , սատէր , կամիր , դահեկան կամ դեկան , պղիկ , կորպղիկ , կլան եւայլն , որոնք Պոլսոյ գրագիտաց ընդհանրապէս անծանօթ ըլլալով , այդ եւ ուրիշ բառերու տեղ՝ հետզհետէ նոր բառեր կազմելու վրայ ենք , առանց որոշ ուղղութիւն մը , դպրոց մը ունենալու :

Ա՛լ ժամանակն է հաւաքել , ինչ բառ որ կայ : Քահանաներուն եւ դաստիարակներուն պարտքն է՝ պատրաստնին , պատրաստնին հաւաքել եւ հրապարակ հանել զայնս , որոնք ցարդ լոյս չեն տեսած :

Ահա՛ այս պատճառաւ — ընդարձակ ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆԸ առ այժմ մեզ վերապահելով — այս Բառամատեանս կը հրատարակենք , գիտնալով որ եթէ անցեալին մէջ բառերը հաւաքած ու դասաւորած միջոցին նշանակած ըլլայինք

Ը

այդ բառերը գործածող գաւառաց անուններն ալ, անշո՛ւշտ շատ աւելի օգտակար ծառայութիւն մ'ընձեռած կըլլային քանասիրաց ։ Բան մը, որ այսօր սոյն պրակը ի լոյս ընծայուելէ յետոյ առաւել դիւրութեամբ ու առաւել եւս բեղմնաւոր կերպով կարելի է ընել, երբ գաւառացի բանասէրները բարեհաճին նշանակել թէ՝ ո՞ր բառն իրենցն է, եւ թէ այդ բառերուն տեղ՝ համանիշ ուրիշ ի՞նչ բառեր ունին, որոնք չեն ցուցադրուած մատենիկանս մէջ ։ Արդ, մեր դուզնաքեայ աշխատասիրութիւնը՝ պարզ նախաձեռնարկ մ'է, ապագայ հանրագիտակ ու լիակատար բառարանի մը, եթէ սոյն ուղղութեամբ աշխատասիրողաց թիւը օր ըստ օրէ բազմապատկի ։

Ազգի մը առաջին գիրքը՝ Բառագիրքն է ։

Ապագային յօրինուելիք հանրագիտակ բառարանով պիտի ապացուցուի թէ Հայ լեզուն ալ Մայր-լեզու է, եւ թերեւս շատերէն նախապատիւն ։

Լեզուագէտներու քննութեամբը հաստատուած է թէ՝ «Մայր լեզու» կամ «Գլխաւոր լեզու» ըսուածները 100ի չափ են. երկրորդական լեզուները՝ 1000էն աւելի կը համրուին, իսկ ածանցեալները՝ 5000 ։ Բայց հաւանական է որ անոնց շատը՝ բարբառ (տիալէքթ) կոչուածներն են, և ոչ բնիկ լեզու, ինչպէս գրաբարը՝ մեր մայր-լեզուն, որ թէեւ մէկ է, բայց ունի 30ի չափ գաւառ-լեզուներ, որք կը խօսուին իրարմէ քիչ կամ շատ հեռաւորութիւն ունեցող նահանգաց մէջ ։

Այս միտքը կը յայտնէր Գաբրիէլ Արքեպիսկոպոս Այվազեան բազմահմուտ լեզուագէտն եւ գրագէտ եկեղեցականն, առանց կարենալ որոշելու տոհմային այն գաւառները, որոնք իրարմէ կը տարբերէին լեզուի մէջ ։

Այսօր դժուարութիւն չի քաշուիր այդ գաւառներն ու նահանգներն համրել, որոնք այն տեսակ բարբառով

մը կը խօսին, որ մօտաւոր գաւառի հայը՝ շատ դժուարութեամբ կը հասկնայ ։

Այս գաւառաբարբառներու իւրաքանչիւրը՝ ունի նաեւ իրեն յատուկ անգիր քերականութիւնը, այսինքն խոնարհման մասնաւոր ձեւեր, հոլովման զանազան կերպեր եւ դերանուններ ։

Կար ժամանակ մը՝ յորում մեր այս համոզումը հաստատելն դիւրին չէր ։ Բայց հիմա՝ շնորհիւ Հայ գրագիտաց, գաւառաբարբառներով ունինք վէպեր, տաղեր, առածներ, շուտասելուկներ, հանելուկներ, ուղեւորական տպաւորութիւններ, անէծքներ, օրհնութիւններ, երդումներ եւ կարգ մը հէքեաթներ, որոնցմով անձնիւր բանասէր՝ պիտի կրնայ այդ անգիր քերականութիւնները ի գիր առնուլ, ինչպէս արդէն մէկ քանիին հրատարակուեցան պարբերաբար ։

1899 օգոստոս 6 **Ա. Թ. ՍԹՎԱՋԵԱՆ**

Կ. Պոլիս, Հիսար-Տիպի

ԲԱՌԱՆՄՈՅՇ

Ա.

ԱԲԱՐ. — Եղբայր։ 2. Հայրիկ։
ԱԲՈՒՍ. — Ամօթ։
ԱԲՕ՛ (Միշտ կոչական առմամբ). — Ո՛վ մարդ։ Աբօ, հուր կ'երթաս = Մարդուկ, հուր կ'երթաս։
ԱԲԱԼ ԹԱՓԱԼ. — Շուտով, արագաքար, անապարանօք։
ԱԳԵԱՄ. — Եթէ։
ԱԳՌԱՒՈՒԿ. — Ճանկ։ 2. Ճանկաձեւ բռնալի։
ԱԴԱՄԱՄՈՒԹ. — Գիշերային վերջին պահը։ Արշալոյսին նախընթացը։
ԱԶԻ. — Մեծ մայր, մամ, հօրը կամ մօրը մայրը։
ԱԶՈՒՂ կամ **ԱԶՈՒԽ.** — Խեչակ, թառի պէս փայտ՝ մխուած գետնի մէջ, որու վրայ որթը կը տարածուի։
ԱԺԱՌՈՒՆ — Աշնանային ընձիւղ։
ԱԺԻՆ. ԱԺԻՆ ԱՌՆՈՒԼ. — Կերակուր, կերակուր խնդրել, ուտել, սաստիկ քաղցած լինել։
ԱԺՆԻԿ. — Արժանի։ Աժնիկ ես որ քորոտիս, անուշ անուշ քերուըտիս։
ԱԼԱՆԿ. — Բակ։
ԱԼՃՈՐ. — Չոր լուբիա։
ԱԼՆԱՂ կամ **ԱԼՆԱԽ.** — Թաշկինակ։
ԱԼՈՒԱՑ. — Դարձեալ։
ԱԼՈՒԿ. — Կարմրագոյն։ 2. Ծանրախօս, թոթով։
ԱԼՈՒՃ. — Տեսակ մը պտուղ, որոյ ծառը փշոտ է։
ԱԼՈՒՃԱ. — Մանր կլոր սալորի կամ մամուխի տեսակ մը։ Սեւ, կարմիր կամ ձռիկ եւ դեղին այօն։
ԱԼԻԱ կամ **ԱԼՎԱ.** — Ահաւասիկ։
ԱԽԼԱԿ. — Կղպակ։
ԱՄԵԼ. — Հաւու թխսելը։ 2. Լեցընել։
ԱՄԵԿ. — Ցորենէ կերակուր մը։ 2. Ժանգոտած ցորենէ ալիւր, որուն համը շաքարի նման քաղցր կ'ըլլայ, եւ իր բնական համեղութիւնը կը կորսնցնէ։
ԱՄԿԵԼ. — Արձկել։
ԱԿ. ԱԿՈՒԿԱՑ. — Թոնիրի ծակը։ 2. Պզտիկ առուի ծակ։
ԱԿԻՇ. — Ճանկ։ 2. Ծայրը ծուռ երկաթեայ գործի մը։ 3. Թաթիկ ակիշ, (փոքրիկը)։
ԱԿՆԱՏ. — Դարան։
ԱԿՈՆ. — Մեծ ատս։ 2. Ակռիկ։
ԱԿՈՒՄ. ԷԿՈՒՄ. — Տօն։ Ակում օրեր = Տօնական օրեր։
ԱԿՌԵԼ. — Կանչել։
ԱՀԱՆԸ (ռնգային արտասանու-

թիւն մը ունի). — Ահաւասիկ։
ԱՃԱՆՁ. — Տե՛ս **ԱՃԱՆԸ**։
ԱՂԱՆՁ. — Միսեռ, դդումի կուտ՝ ընդհանրապէս մեծ պահոց մէջ կը խորովեն եւ կ'ուտեն իբր աղընդեր կամ պահոց կերակուր։
ԱՂԱՆՁԵԼ. — Բոհրել, այրել։
ԱՂԱՏԵԼ. — Տախտակամած որմի վրայ բռածեփել։
ԱՂԸՍ. ԱՂԸՍՏՈՂ. — Ընկերուհի, ընկերակից աղջիկ։
ԱՂԼԵՂ կամ **ԱՂԼԵԽ.** — Տե՛ս **ԱԼՆԱՂ**։
ԱՂՉԻ. ԱՂՋԻ. — Աղջիկ։
ԱՂՈՒ. — Թոյն։ Աղու կուտիմ կը մեռնիմ քու երեսիդ։
ԱՂՕՆ. ԲՆԱՂՕՆ. — Ջմրան պաշար. կորկոտ, կունտրմա, ձաւար, ղաւուրմա եւ ալիւր. երիշտէ պատրաստելու համար։
ԱՂՈՒՐ. — Սայլուղի։
ԱՂՋԻՆ. — Կնիկ։
ԱՂԹԻԼ կամ **ԱԽԹԻԼ.** — Ջզուիլ, գանիլ։
ԱՂՐՇԱՂ կամ **ԱՂՐՇԱԽ.** — Իլիկին տակի բոլորաձեւ փայտը։
ԱՂՕԹԱԿԱՂՄՆ. — Արեւելք։
ԱՂՕԹԱՐԱՆ. — Արշալոյս։
ԱՃ. — Վարունգի, սեխի, դդումի եւ նմանեաց ցօղունը։
ԱՃՈՋ. — Ջրվաթի աման։
ԱՃՈՒՐ. — Սեխի տեսակ մը։
ԱՄԷ. — Մօրաքոյր։
ԱՄՕ, ԱՄՄՕ կամ **ԷՄԻ.** — Հօրեղբայր։
ԱՄԲՐՈՏ. — Ամբար, անպար։
ԱՅԱ. — Միշտ, 2. Մեծ մայր, մայրիկ։
ԱՅԱՋ. — Լերկ գլուխ։
ԱՅԲԷԺԱՌ. — Տգեղ։
ԱՅՆ. — Ակն։
ԱՅՎԱՆ. — Տանիքին վերը երեք պատով՝ մէկ կողմը բաց յարկը։
ԱՆԲԱՆ կամ **ԱՄԲԱՆ.** — Անասուն։ 2. Տգէտ։
ԱՆԺՈՒՐ. — Եղը քիչ կերակուր. անհամ ճաշ։ (Տես, Ժիւր կամ Ժուր)։
ԱՆՄԱԿ. — Խաղի մէջ բնաւ չի շահող։ Անձակ կը հանեմ քեզ = Բնաւ խաղ չեմ տար քեզի։
ԱՆՏԱԿ. — Խորունկութիւն գետերու եւ հորերու։
ԱՆԴԱՆԱ. — Ետքը, ետքինը։
ԱՆԴԱՆԱԿ. — Պարապ։
ԱՆԴԸՃԵԼ. — Ըմբռնել։
ԱՆԴԻԱԿԱՆ. — Հանդերձեալ աշխարհ, ապագայ։
ԱՆՏԻՒՈՐ. — Ամուսին, կին։
ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ. — Կառքի մը լծուած ձիանը։
ԱՆԹԵՐ. — Բաղարջի տեսակ մը։
ԱՆԹՈԼԿԵԼ. — Նետել, ձգել։
ԱՆԿ կամ **ԱՆԽ.** — Կանք, անգեղ։
ԱՆԿԻՆ. — Կաւէ մեծ տաշտ։
ԱՆՍԳԵՌ. — Աներես, անհնազանդ։
ԱՆՋԱՄ (ԱՆ-ՋԱՄ). — Ա՛յնչափ։
ԱՇԱՐԱՏ. — Աշնանացան։
ԱՇԵԼ. — Նայիլ, այսինքն, Աչել։
ԱՇԸՂ. — Ոխ, հակառակութիւն։
ԱՇՂԻԼ. — Թթուիլ կերակուրի։
ԱՇՔ. — Ոտք։ Սանդուղի աշք = Սանդուղի ոտք։
ԱՋԱԳԱՐ. — Հաւկուր։
ԱՊԸԼԴՐԱԿ. — Խառն ի խուռն։
ԱՊԼԷՔ. — Կնամարդի։
ԱՊՈՎ. — Պատճառաւ։
ԱՊՌԿԵԼ. — Նախատել։
ԱՊԸՐՏՈՒ. — Ապուր եփելու տարերք։
ԱՊՕԼ. — Թողնուլ։
ԱՊՕԼԵԼ. — Ցարդարել, շտկել, ճամբայ հանել։
ԱՋԱՌ. — Հորթիկ։ Աղաւաղումն Արջառ բառի։
ԱՌԱՏԱՄ կամ **ԱՌԱՏՄՆ.** — Խոփ բռնող փայտ, արօր։
ԱՌՆԵԼ. — Իւղէն, անուշէն զրկուիլ։ Սիրտս առաւ։
ԱՌՈՒԻԼ. — Ջգածուիլ։
ԱՌՄՈՌ. — Պատին մէջ բացուած ծակ մը. դարան։
ԱՍՏՆՈՒՈՐ. — Ամուսնական կարգ։

ԱՍՏԻՈՐ կամ **ԱՍՏԸԻՈՐ**.— Անցաւոր աշխարհ։ 2. Երկիր, երկրացի։
ԱՍԽԵԹ կամ **ԱՍՂԵԹ**.— Ճանանչ։
ԱՍԿԸՐԷ.— Տե՛ս **ԱԾԿԵԼ**։
ԱՍՂԸ.— Խռիւ, չոր փայտ։
ԱՍՈՒԱԼԱՑ կամ **ՀԱՍՈՒԱԼԱՑ**.— Ցորեն սփռել։
ԱՍԲՈԾ. **ԱՍՊՈԾ**.— Աստուած։
ԱՍՕ.— Մարդոյ անուն (**ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ**ի կրճատեալը)։
ԱՏՏ.— Արտ։
ԱՏԷ.— Մեծ մայր, հանի։
ԱՏԿԻՏՈՎ.— Յատակ, տակ, խորունկութիւն։
ԱՏՈՐ.— Բեւեռ, գամ։
ԱՐԱԳ.— Երէկ։
ԱՐԱՃԱՃԻԿ կամ **ԱԿՌԱՃԱՃԻԿ**.— Նախանձաւ։ 2. Կաշառք։
ԱՐԱԽՈՒԹՈՒՆ.- Երախայութիւն։
ԱՐԴԱՐ-ՀՈՂ.— Բնաւ չի մշակուած հող։ 2. Գերեզման։ Արդար հողին մէջ դրին զաւակս։
ԱՐԵՒԸ ԳԱՏԵԼ.— Մարբ մտնել։
ԱՐԵՒՃԱԿԱՏ.— Արեւուն դէմ։
ԱՐՋԵԻ կամ **ՕՐՋԵԻ**.— Անձրեւ։
ԱՐԻՇԻ.— Տես **ԱՋՈՒՂ**։
ԱՐԿԸՆԵԼ.— Տեղալ, անձրեւել։
ԱՐՄՂԻԼ.—կրակ կամ ճրագ առկայծեալ։
ԱՐՈՒՆԱՏ.— Դրամագլուխ։
ԱՐՍՈՒՆՔ. **ԱՐՏՈՒՆՔ**.- Արտասուք։
ԱՐՔԵՆԻ կամ **ԱՌՔԵՆԻ**.— Խոշորկեկ մարդ։
ԱԻԱ կամ **ԱՎԱ**.— Մեծ մայր, մամ։
ԱԻԱԿԱՏԻԿ.— Նաւակատիկ։ (Տես **ԿԱՏԻԿ**)։
ԱԻԼԷ.— Նոյն ընդ **ԱԼԻԱ**։
ԱԻՈԻ.— Չար ոգի, դեւ։
ԱՓԱԽԱԻԱՐ.— Խոր մթութիւն։
ԱՓԵԼ.— Առնուլ, խլել։
ԱՓՈՒԼ.— Ագահ, որկրամոլ, շատակեր։
ԱՓԼՓԵԼ.— Ափափել, փնտռել, խնդրել։
ԱՔԵԼ.— Առաքել։

Բ.

ԲԱԲԱԹ.— Վայել, պատշաճ։
ԲԱԲՕ կամ **ՊԱՊՕ**.— Հայր։
ԲԱԼԱՎԱՐ.—Փոքր դարակ՝ պատի վրայ։ 2. Հաստ գերան տուներու վրայ երկարցուած։
ԲԱՄԲԱՍ.— Խափշիկ։
ԲՕԲՕ կամ **ՊՕՊՕ**. **ԲՕԲՕԼՈՃ**, **ԿՐԷՊՈՒՏՕ**.— Գիշերային չար ոգի։ 2. Պզտի տղաքը վախցնելու աներեւոյթ ոգին։ Բոբոն կուգայ։
ԲԱՏԴԵԼ.— Խառնել։
ԲԱԴԻ.— Բադի ձագ։
ԲԱԴԼԵՐ.— Դադարիլ։
ԲՏՆԱԿ.— Կլորաձեւ գործիք մը։
ԲԷԴՋԱԴ.— Սինլքոր։
ԲԼԻԿ.— Ջորերու դեւը։
ԲՋԵՂ.— Սարդ։
ԲՋՈՒԿ.— Վէրքերու նշան, բծեր։
ԲՈՒՋՄԱՏ.— Ծալեր։
ԲՈՒՍ ԼՈՒՍ.— Աչքին տեսութիւնը ծածկող բարակ մաշկը։
ԲՈՒԲՈՒԼ. **ԲԾԱՆԲՈՒԼ**.— Հաւու գլխի զարդը։
ԲԱ՛Թ.— Իյնալու ձայն։
ԲԱԹԻԼ.— Գզուած բուրդէն մաս մը։
ԲԱԹԻԿ.— Շերեփ։
ԲԷԹ.— Մեծ, հոյակապ։
ԲՕԹՆԱ. **ԲՕԹՈՒԿ** կամ **ԲՕԹՈՒԽ**.— Անասնոց ձագ, միամեայ խոզ։
ԲԱՃ կամ **ՊԱՃ**.—Երկայնութիւն։
ԲԱՃ. **ԲԱԵ** կամ **ԲԱՃ**.— Ճիւղ։ 2. Ծաղիկ, տերեւ, թերթ։ Օր. Քանի՞ բան ունի այս ծաղիկը։
ԲՃԻԿ. **ԲՃՈՒՃ**.— Փոքր կարաս։

ԲԱԼ. — Ժայռ, ապառաժ։
ԲԱԼԱ. — Որդի, մանուկ։ 2. Սիրելու փաղաքշական ձայնարկութիւն մը։ 3. Ցաւ։
ԲԱԼԱԹ. — Սպիտակ մթագոյն։
ԲԱԼՈՒԼ. — Տեսակ մը օրօրոց։
ԲԱԼՕԴ. — Տաքութիւն։
ԲԵԼԼԷՈՐԴ. — Լուսիկ։
ԲԼԲԼԱԼ. — Շատախօսել։ 2. Փայփիլ։
ԲԼԻԹ. — Խաղողէ կամ թութէ շինուած թանձր խիւս մը։
ԲԼԸՆՓՕՇ. — Թափթփած։
ԲՈԼ. — Սոխ։
ԲՈԼԻԼ կամ ԲԻԼԻԼ. — Շրջան թնել, ոլորտիլ։
ԲՈՒԼԱԹ. ԲՈՒԼԲՈՒԼ. — Կեռասենիներու ոստի մը վրայ խումբ մը կամ գունդ գունդ կեռասներ։
ԲՈԼՕՃ կամ ՊԼՕՃ. — Ճրնի։ 2, Ծննդագործելու անկարող։
ԲՈՒԽԱԽ. — Պարանոց։
ԲԸՄԵՌ. ՊՄԱՌ կամ ՊՄԵԽ, — Կրակի մանրուք։ (Տես ՄՄԵՌ. ՄՆՄԻՒՐ. ԿԸՄԱՌ)։
ԲԱԿԴՈՒՌ. — Գաւթին դուռը։ 2. [illegible]։
ԲԿՇԵԼ. ՊՇԿԵԼ կամ ՊՈՒՇԿ ԵՐԹԱԼ. — Երախայից ոտքի եւ ձեռքի վրայ քալելը։
ԲՈԿ. — Տրեխի կապ։
ԲՈՀ. — Վառեակ, հաւերու ձագ։
ԲՈՀՎՐԵԼ, ԲՈՎԵԼ. — Խարկել։
ԲՈՒՂԿ. ԲՂՈՒԿ. ԲՂՈՒՂ. — Հողէ ամաններու տեսակ. [illegible]։
ԲԵՂՔԵԼ. — Փետտել։
ԲՂԱՒԵԼ. — Բառաչել. 2. Բացագանչել։
ԲԷՃ. — Բանկոն։
ԲԱՄՊԱՍ. — Ցախնապակեայ ապարանջան։
ԲԱՆՊԱՌԱԿ. — Խօսք շատցնող, կատակախօս։
ԲԵՄՊԻԿ. — Տունկ մը, որոյ թարմ ճիւղերը աղելով [illegible] կը շինեն։
ԲՄԲՆԱԼ. — Տնտնալ, ժամանակը փուճ տեղը կորսնցունել։

ԲՈՒՄԲ. — Սրունք։
ԲԱՑ. ՃՈՄԲԱՑ. — Արձակել, լուծանել ծոմը, ծոմարձակ։
ԲԱՆՆԱ. — Օրիորդ։
ԲԱՆԴԱԿ. — Սինձ, ռուփ, [illegible]։
ԲԱՆՁՐ. ՊԱՐՍԸ. — Բարձր։
ԲԻՆԱՑԻԹ. — Պնակիտ. Երկայն տախտակ մը, ուր կը դրուի թրած հացը բաժանաբար, եւ ապա փուռը կը տարուի։
ԲՆԱՑ. — Բանւոր, գործաւոր։
ԲՈՆՑ. — Գլանաձեւ գործիք մը։ 2. Կոճակ։
ԲԱՇԼԸՆ. — Ջմերուկ։
ԲՇՏԵԼ. — Ցանդիմանել, կշտամբել։
ԲԻՇՏԻ. — Բուշտ, շարաւային մանրիկ ուռեցք մորթին վրայ։
ԲՈՇԱ. — [illegible]։
ԲԱՂԵՂ. — Բոյս մը՝ ուրկէ աղցան կը շինուի։
ԲՂՈՒԿ. — Չար պառաւ։
ԲԻՊԵՌ կամ ՊԻՊԵՌ. — Տես ԱՏՈՐ։
ԲԱՋԱ. — Մայրիկ։
ԲԱՋՈՒԿ կամ ԲԱՂՐԻԿ. — Մոլոշ։
ԲՈՒՃ. — Գուլպայ։
ԲԱՌԵՂ. — Բաղեղ։
ԲԱՌՆԻՔ. — Բաղնիք։
ԲՈՒՌ. — Չոր փայտ, որ կը պատրաստեն Տեառնընդառաջի կրակավառութեան համար։ 2. Ոլոռն։ Բուռ բուռ արցունք = Ոլոռն ոլոռն արցունք։ 3. Ափ։ Բուռ մը ոսկի = ափ մը ոսկի։
ԲՌԱՆ. — Տեսակ մը կասու։
ԲՌԻՆՉ. — [illegible]։
ԲՌՈՒԱՃ. ԲՌՆԵԼ. — Աղածք։ կաղամբի, վարնգոյ եւ այլ նմանեաց բռուածք ([illegible])։
ԲԸՍԸԿ. ԲԸՍԻԿ. — Կասու։
ԲԸՍՈՐ. — Բրդուն (ՓՇՈՒՐի աղաւաղեալն)։
ԲՈՍԲՈԼ. — Մեծ մուկ։
ԲՈՍԲՈՆԻԼ. — Բորբոսիլ։
ԲԱԴԱՆ կամ ՊԱՏԱՆ. — Պատ, պարիսպ։

ԲԱԴԽԱՏ. — Պղնձեղէն անօթ։

ԲՈՒՎԱԼ. — Կաթնկեր մանկան խնդալու քրքիջը։

ԲՈՏ. — Մսի եւ ուրիշ նիւթերու մէջ գոյացած ապականիչ որդ։ 2. Փտած, որդի կերած։ 3. Ցեց կամ ցեցակեր (**ՓՈՒՏ**ի աղաւաղեալը)։

ԲԱՐԴ. — Խուրձ։

ԲԱՐՏ. — Ալխոնդիք, փորոտիք։

ԲԱՐՏԻԿ. — Փորիկ, փոր։

ԲԱՐԿ. — Կծու, կծուութիւն։

ԲԱՐԴԻՁ. — Թոնիր մաքրելու բաց լաթ մը։

ԲԱՐԹ. — Խոտի չափ մը։

ԲԱՐԹՈՏ. — Դէզ։

ԲԵՐԸՆԿԱԼ. — Ծխափայտ եւ անոր բերան դրուելու մասը։

ԲԵՐՁԵՆՔ. — Լուծին առաջը, երեսը։

ԲԻՐ. — Արհեստի մը հիմնադիրը կամ վարպետը։ 2. Հաստ գաւազան։

ԲԻՐՈՆ. — Բերան։

ԲՈՒՐՁԱԿ. — Խոզ։ Քառափուրչակ = Չորեքամեայ խոզ։

ԲՐԴԵԼ. — Մանրել։

ԲՐԴՈՒՃ — Մասն, կտոր։

ԲՐՏԻՆ. — Կաւ։

ԲՐՏԻՆՔ. — Կարմիր հող։

ԲՐԵԼ. — Մաքրել, ստկել, կեղեւել։ Շագանակը բրել = շագանակը ստկել, կեղեւել։

ԲՐԷՁ. — Ամբողջ։

ԲՐԻՋ. — Աղտոտ։ Բրիչ է եղեր = աղտոտեր է։

ԲՐԱՂ կամ **ԲՐԱԽ**. — Արձակել։

ԲՐԻՇԱԿ կամ **ՊՐՇԱԿ**. — Աւերակ։ Քո տուն բրիշակ է։ 2. Հիւղ, հիւղակ։

ԲԵՕ՛ՕՎ. — Վախ տալու կամ զզուանաց բացագանչութիւն։

Գ.

ԳՈՒԲՈՏ. — Միջահասակ։

ԳԱԳԸՃԵԼ. — Հաւերուն կրթկրթալը, կակաչել։

ԳԵԳԱՆ. — Անապարանք։ Օր. Գեգան մը խմէր։

ԳՈԴՆՈՏ. — Սեղանի ծածկոց։ 2. Սեղանապետներու եւ խոհարարներու վզէն մինչեւ ոտքը ծածկող պաստառ, ինչպէս նաեւ մանկանց։ Իսկ կանայք ալ միայն կէսը կը գործածեն։

ԳՈԳՈԹՈՋ. — Գանգուր։ (**ԳԹՈՒՋ**ի աղաւաղեալը)։

ԳՈՒԳ. — Ծուռ, ծռութիւն։

ԳՈՒԳՈՒԼԷԹ. — Գմբէթ։

ԳԱՋ. — Վառել։ 2. Գաւառական Արկողեան բարբառով՝ մօրուք, զոր օրինակ, գուշ մօրուք = փառաւոր մօրուք.

ԳՁԱԹ. — Փոսք ([illegible])։

ԳՁԻԶ. — Բամպակ զզող գործին։

ԳՁԻՐ. — Գիւղապետ։

ԳՈՋ. **ԿՈՒՋ**. — Ընկոյզ։

ԳՈՒՋԳԴԱԼ. — Շան հեծեծանքը։

ԳՈԹԻ. **ԳՈԹՈՆ**. — Հաստ ու կարճ մարդ կամ որդ. 2. Ծոյլ։

ԳՈՃՆԻԼ. — Թռչիլ։

ԳԻԼԱՍԱՐ. — Հողի տեսակ մը։

ԳԼԽԵԼ. — Ամուսնացնել։

ԳԼԱՆ. — Սայլի անիւ։

ԳԼՏՈՐԻԼ. — Գլորիլ։

ԳԼԹԻԿ. — Խոշոր թուք։

ԳԼՈՒԼ. — Արմտիք։

ԳՈԼ. — Տաք։ Գոլ-ջուր = Տաք ջուր։

ԳՈԼԳ. — Գզուած բուրդ։

ԳՈԼԵԼ. — Տաքցունել։

ԳՈԼՈՒՆ. — Ջերմութիւն։

ԳՈՒԼԱ. — Զոյգ։
ԳՈՒԼՊԱՑ. — Փոքրիկ բահ։ 2. Ձո-րակ։
ԳՈՒԼՊԱՂ. — Ոտնակապ։
ԳՈՒԼՓ. — Թուխս։
ԳՈՆՃՈՃ. — Հասկ։
ԳԸԽԼԱԿ. — Գլուխ։
ԳՈՃՈՃ. — Կօշիկներէ ծեծուած վէրք, կոշտ։ 2. Կոծիծ։
ԳԱՀ. — Անգամ։ 2. Ուս։
ԳԱԻ. — Կաւէ շինուած աման։
ԳԱՂՏԱԿ. — Գանձ։
ԳԺԻ. — Երեսը վար նայող։
ԳԺԼԵԼ. — Հաւաքել։
ԳԻԺՐԱՑՆԵԼ. — Հակառակիլ։
ԳԸՄՌԵԼ. — Ոիզանեմել։
ԳՕՑՏԵԼ. — Գանգատիլ։
ԳՆՏԵԼ. — Շարժիլ, երերալ։
ԳՆՃԻԿ. — Գնդասեղ։
ԳՆՁՈՒ. — Տես ԲՈՇԱՑ։
ԳՈՆՁ. — Կունտ, տազ գլուխ։
ԳԱՇԵԼ. — Փնտռել։
ԳԵՇՆԵԼ. — Վար քաշել։
ԳՈՒՇ. — Բժշկական բոյս մը։ 2. Ծխան։
ԳՈՒՁԱ. — Փողոց։
ԳԴՌԴԱՆ. — Թուխս նստող հաւ։
ԳՌՆՈՒԿ. — Խոտ մը։
ԳՌՓԵԼ. — Տես ԳԺԼԵԼ։
ԳՈՒՌ. — Թել։ 2. Ջրուղի։
ԳՈՒՌՋԻԿ. — Ուղտի ձագ։
ԳՈՌՏՆՈՒԿ. — Կոծիծ, ելունդ։
ԳԵՏԱ. — Տղայ, մանչ, ծառայ։
ԳԵՏՆԱԲԵԿ. — Գետնախշտի։
ԳԴՈՒԼ. — Կարճահասակ։
ԳԴԱԼ. — Դգալ։
ԳՕՏԵՄԱՐԴ. — Վատ, յետին մարդ։
ԳՕՏԻԿ կամ ԿՈՒՏԻԿ. — Գլխարկ։
ԳՐՈՒՆՔ ԵՐԹԱԼ. — Հարսառ երթալ։
ԳԷՑ. — Պէս։
ԳՑԵԼ. — Ձգել, նետել։
ԳԱՓԱՆՔ. — Սանդուղ։

Դ.

ԴԱԳՈԺ. — Բիր։
ԴԱԳԱՆԱԿ. — Ցուպ։
ԴԱԴՕ. — Հայր։
ԴԱՏՕՂ. — Կալի սրբիչ։
ԴԼՈՒՁ կամ ՏԼՈՒՁ. — Աման։
ԴԱՀԱՆԱԼ. — Ծերանալ։ կարգուելու ժամանակը անցած։ Ի հնումն՝ աղջկանց, 17 տարեկան հասած ատեն, ԴԱՀԱՆԱԼ կամ ԴԱԽԱՆԱԼ կ՚ըսուէր։
ԴԵԽ. — Կողմ։ Աջադեխ, ձախ դեխ։ Աջ կողմն, ձախ կողմն։
ԴԱՀ. — Օբեկ, հինցած, չորցած հաց։
ԴԵՂ՝ — Վառօդ։
ԴԵՂՊԻԼ կամ ՏԵՂՊԻԼ. — Բորբոսիլ։
ԴԱՄՈՒՁ. — Այգիներու վնասակար որդ մը։
ԴԸՄՓԻԿ. — Բազմոց, ([illegible])։
ԴԸՄՊԼԻԿ. — Կլորաձեւ գործիք մը։
ԴՈ՛ՄՊ կամ ՏՈ՛ՄՊ. — Իյնալու ձայն։
ԴԱՆ. — Կողմ։ Դան գնա՛, = Տանկ գնա, կամ այն կողմը գնա՛։
ԴԱՆԹԻԿ. — Նստելու կամ պառկելու [illegible]։
ԴՈՆԴՈՂ. — Խիւս ի նաշհւոյ։ 2. Թանձրանալ։
ԴԱՆԴՈՂԻԿ. — Դողդոջուն։
ԴՆԴՈՂ. — Ալիք։
ԴԻՆԿՍ կամ ՏԻՆԿՍ. — Դա կողմը։ Տես Սինկս։
ԴԱՊԱ կամ ՏԱՊԷ. — Անգամ։
ԴԷՊԴԱՆ. — Դէպ ի անդին։
ԴԱՌԻՆՑ. — Վայրի խնձոր։

ԴԵՌ ՏԵՐ ՄԵՐ. — Քիչ մը առաջ։
ԴԵՌԵԿ. — Նորեկ։
ԴԱՐՁ. — Ցաղձ, վայրենի ճանէ։
ԴԵՐԻ. — Խաղ ինչ։
ԴԵՐՎԵՐ. — Դար ի վէր։
ԴԻՐԵԱՆ կամ **ՏԻՐԵԱՆ.** — Երկնիւղ սրածայր գործին, որով կը հաւաքեն խոտը, կամ կը ձըգեն որաները։
ԴԻԻՐՋԻԿ. — Հորթը կանչելու փաղաքշական ձայն։
ԴՕԻՐՈՒԿ, ԴՈՒՐԱՆ. — Դաշտ, դաշտավայր, ճիտակ։
ԴՈՐԴԱՆ. — Տես ԱԼԱՆԿ։
ԴՈՐԴԵԼ կամ **ՏՈՐՏԵԼ.** — Ճրչել, կործել։
ԴՈՐԳԱԿ. ԴՐԳՈԿ. ԴՕԻՐԻԿ կամ **ՏՕԻՐԻԿ.** — Տօպրակի տեսակներ։
ԳՐԱՆԻԿ. — Սարեակ։
ԴՐԻ. — Դպչիլ, զարնել։
ԳՕՐ կամ **ՏՕՐ.** — Փոխ, դարձուածք։
ԴՕՐ°. — Ո՞ւր։
ԴՈՐ. — Փոխ։
ԳՐՕՆ. — Հաղորդակցութեան պասի ծակ։
ԴԸՐԻ. — Ասիկա։ Տես Սըւի, Նըւի։
ԳԻՓ. — Փուք։

Ե.

ԵԴԻՆԿ կամ **ԷՏԻՆՔ.** — Երեկոյեան ժամ ([illegible])։
ԵԼԿՆՏԱԿ. — Ճաղաս։
ԵԼՆԵԼ. — Քթուել, փնտռել, քաղել։
ԵՀԱԼ, ԷՀԱԼ կամ **ԻՀԱԼ.** — Երթալ։ Ո՞ւր կ'իհաս = ո՞ւր կ'երթաս։
ԵՂՕԻՐՁ կամ **ԵԸՂՕԻՐՁ.** — Քիչ սառած։ 2. Ձիւնին վրայի կարծրացած խաւը։
ԵՂԱՏ. — Ցհաս տարմտիք։
ԵՇ կամ **ԷՇ.** — Արօրի ոտք։
ԵՇՏՕՆՔ կամ **ԷՇԹՕՆՔ.** — Երթանք։
ԵՐԻ. — Երբ։
ԵՐՈՖԱՆ. — Ոսկերչական գոգաձեւ գործիք մը։
ԵՐԻՇ. — Քայլ։
ԵՐՇԻԿ. — Շարոց ([illegible])։
ԵՐԱՆ կամ **ԷՐԱՆ.** — Խումբ։ (ԵՐԱՄի աղաւաղեալը)։
ԵՆՔ. — Եմ։ Տարօնոյ մէջ եզակի Ա. դէմքի տեղ՝ գրեթէ միշտ յոգնակի Ա. դէմք ի գործ կը դրուի։
ԵՒԱՐԻՆ կամ **ԷՎԱՐԻՆ.** — Օտար։

Զ.

ԶՈՋՈԽՆԱԼ. — Երես ելլալ, փափուկ մեծնալ։
ԶԱՆԴԻԿ. — Տղայ, սպասաւոր։
ԶԱԼԻԻՐ. — Շարմաղուած ալիւր։
ԶՕԼ. — Գիծ։
ԶԼԶԼՕԻՆ, ԶՂԼՕԻՆ. — Ծփանք։
ԶՕՂ կամ **ԶՈԽ.** — Ընկոյզին կանանչ կեղեւը։
ԶԱՄԳՕԻՌ. — Ծաթրինի մէկ տեսակը։
ԶԸՄՓ. — Արձագանքի ձայն։
ԶՈՄԲ. — Քար ծակելու պողպատեայ գործիք։
ԶԻՎԱՆ. — Որոմ։
ԶԸՎՐԷ. — Դարձիր։ Զըվրէ էկուր = դարձիր եկուր։

ԶՈՎԼԱՆ. — Ամարանոց։
ԶԸՆԿԶԸՆԿՈՒՆ. — Արձագանք։
ԶԻԹԻԿ. — Գլխի վրայ դառնալ։
ԶՕԶԱՆ. — Հովասուն վայր։
ԶԱՑԻԿ. — Թռչուն։
ԶԱՐԶԱՆԴԵԼ. — Դողալ։
ԶՐԱԼ. — Բերնի ջուրը հոսել։
ԶԸՐԹՆԵԼ. — Ոտել։
ԶԵՐԵԻ. — Ծարաւ։
ԶԵՐԻՒՐ. — Ազնիւ ալիւր։

Է.

ԷԴԱ. ԷՍԱ. ԷՆԱ. ԷԴԻ. ԷՍԻ. ԷՆԻ. — Ա՛յդ, ա՛յս, ա՛յն։
ԷԳԻԿԷ կամ ՀԷԳԻԿԷ. — Տոպրակ՝ երկու աչքով։
ԷԴՄՈՆ. — Այդպէս։
ԷՐԴ կամ ԵՐՑ. — Կիսայրեաց ածուխի հոտ։
ԷԵԸՆԿԱԼ. — Այրեցեալ փայտ։
ԷՐԷ՞. — Ինչու։
ԷԽԱԼ. — Աման (խոհանոց)։
ԷՐԱՆ. — Հիմնայատակ։
ԷՄՈՆ. — Այնպէս։
ԷՃԸՌԵԼ. — Անիռել, լաւ մը ողխմրթկել։ 2. Ճմռել։
ԷՃԻԼ. — Ջեփիւռ։
ԷՆԻԿ. — Երանի։
ԷՍՄՈՆ. — Այսպէս։
ԷԻԷ. — Նորէն։

Ը.

ԸՆԾՂԱԿՈԹ. — Ջահ։ 2. Մէկ նօթր այրած փայտ։
ԸՆԿԱՊԱՊ կամ ԸՆՔԱՊԱՊ. — Կնքահայր։
ԸՆՑԱՐԱՐԵԼ. — Զորցնել։
ԸՐՋԱ. — Ծղնի։
ԸՍԿՈՒՆ. — Այսպէս։

Թ.

ԹԱԼԵԹ. — Միս կտրելու կոճ կամ տախտակ։
ԹԱՂՆԻԼ. — Անկանոն նստիլ։
ԹԵԶԱՆ. — Մանած երկայն թել։
ԹԵԶԵՆՔ. — Գուղձ, հողի կտոր։
ԹԶԿԱԼ. ԹՆԾԿԱԼ. — Սուտ լալ։
ԹԸՂԸԿ. — Սառոյց։
ԹԱԹ. — Տե՛ս ԲՈՒԶ։
ԹԱԹԻԿ. — Երկաթեայ գործիք, մոխիր կամ կրակ առնելու ու ծածկելու համար։
ԹԵԹ. — Խաղ մը։
ԹԹՈՒՑ. ԹԹՈՒՃՄԱՆ. ԹԹՑԱՄԱՆ. — Հաւուն պարկը, ուր կերածը կը հաւաքուի։
ԹՈՒԹ. — Տե՛ս ԳՌՑՆՈՒԿ։
ԹՈՒՑ. — Արիւնահոսութիւն, թանչք։
ԹԱԼ. — Լոպ միս։
ԹԱՒՇԻԼ. — Զորչած տերեւ կամ փայտ։ [փաթսոց։
ԹԼԱՐ. — Երախայի անկողին,

ԹԼԽԻԼ. ԹԼՃԵԼ. — Թուլութիւն։
ԹԸԼԹԸԼ. — Թլուատ։ 2. Շբլբխսի։
ԹԼՈՐԵԼ. — Համոզել։
ԹԻԻԼԱ. ԹՈՒԼԱ. — Լակոտ։
ԹՕԼ. — Թաւալ։
ԹՕԼՆԿԻ. — Ստորին։
ԹՈՐԿԵԼ. — Թողուլ։
ԹՈԽՈՒԼ. Տանձի տեսակ։
ԹՕԽՐ. — Փայտ տաշելու եւ կոտրելու գործիք։
ԹՈՒԽՏ. — Ընավայրի մէջ 50 տրամնոց չափ մը։ Մէկ թուխտ, երկու թուխտ, եւլն։
ԹԱԿ. — Տախտակ, պնակիտ։
ԹԵԿ. — Թակ, լուացքի տփան։
ԹԵԿՈՒՋ. — Երբէք երբէք։
ԹՈԿ. — Ջուան։
ԹԱՂՆԱԹ. — Գտակ։
ԹԵՂ. — Ցորենաբոյսին բարդը։
ԹՂԹԻԿ. — Վայրի սմբին։
ԹՈՒԽ. — Կոլոտկայ հաւ։ 2. Խաւար, սեւ։
ԹԱՃՐԻԿ. — Պնակ դնելու տեղ։
ԹՕՄՕՐ. — Մինչեւ որ։
ԹԱԹ. — Ընկեր։
ԹԱՑՆԱԹ կամ **ԹԱՀՆԱԹ.** — Ջրնջոց, մաքրիչ։
ԹԷԹԹԸՆԿԵԱԼ. — Կեղծ արտասուել։
ԹԱՆՂ. — Սառնամանիք։
ԹԱՆ. — Անձկութիւն, վիշտ։ 2. Հարած մածուն։
ԹԱՆԹՐՈՒԵՆԻ. — Ծառի անուն, ([illegible])։
ԹԱՆԹՈՒԽ, ԹՆԹՈՒՂ. — Կակուղ միս։
ԹԱՆԽՕՌ. — Սուզակի կամ քամոցի տեսակ մը։
ԹԱՆՀԱՏ. Թանէ շինուած պաղ կերակուր։
ԹԻՆԿՕՋԻԿ. — Գողտրիկ։
ԹԻՆԿՕՋ կամ **ՏԻՆԿՕՋ** — Փայլուն, գեղեցիկ։ 2. Գլուխ չծռող։
ԹԻՆԹԻՆ. — Դողդոջուն ծերունի։ 2. Բծախնդիր։
ԹՆԳԵԼ. — Գոցել։ 2. Ոտքով կոխել, զարնել։

ԹԸՆԿԸՄԴԱՑ. — Շինծու արցունք։
ԹՆԹՈՑ. — Կերակուր խառնելու մեծ դգալ։ 2. Լուացքի թակ։
ԹՆՋՈՒԿ կամ **ԹՆՃՈՒԿ.** — Սանտրին մէջ մնացած մազերը, աղտը, կնճռոտ մազ։ 2. Ազնիւ սունկ։
ԹՆԹՌԿԵԼ. — Ոտքի տակ առնուլ։
ԹՕՆԴՐՏՈՒՆ. — Խոհանոց։
ԹՕՆԻԿ. — Արմտեաց դնելու վրայէ նուէր մը, աղքատաց ողորմութիւն։
ԹՕՆ. — Տեսակ մը ձուկ։ 2. Գիշերային շաղերէն տամկանալ։
ԹՈՒՆԳԱՆ. — Հագուստ։
ԹԱՃԿԵԼ. — Յոգնիլ, աշխատիլ։
ԹԵՃԻԿ. — Բամպակ ոլորելու գործի։
ԹՕՃՏ. — Նոյն ընդ **ԹԻՆԿՕՋԻԿ**։
ԹՌԽԻԼ. ԹԼՔԻԼ. — Մնալ, նստիլ։
ԹՌՆԱԿ. — Վարտիքի կապ։
ԹԸՌՍՈՒԿ. — Գէշ համով պտուղ մը։
ԹՌՎՌԱԼ. — Հոգեվար, նզնաժամու կամ հիւանդաց շարժում։
ԹՕՌ. — Հիւսուած, ձեռագործ փոքրիկ ուռկան։ 2. Կարթ։
ԹԸՍԻԿ — Խօտ մը՝ որ այգան կ'ընեն։
ԹԸՍՏԵԼ. — Փորու քամի։
ԹԻՍ ՆԱՑԷ՛ կամ **ԳԻՍՆԱՑԷ՛.** — Ինծի նայէ՛։
ԹԱՎԱ. — Խաղողի մեծ կոնք։
ԹԵՎԼԷԿ. — Խեչակ, քարի պէս փայտ՝ մխուած գետնի մէջ, որու վրայ որթը կը տարածի։
ԹԷՏԷՌՔ. — Արգելք։
ԹԵՐՄԱՃ. — Անտէր։ 2. Անէծք, հայհոյանք։
ԹԸՌՆԻԼ. — Ցատկել անցնիլ, այսինքն, թռանիլ։
ԹԱՐԱՋ. — Ուղիղ։
ԹՈՐԹ. — Բժշկական բոյս մը։
ԹՈՐԹԵԼ. — Բարակ ձիւնել կամ անձրեւել։
ԹՈՐԹԻԿ. — Բանջարեղէն։ 2.

կարմրագոյն ծաղիկ մը։
ԹՈՐՈՒԱՆ. — Թոնիրի պարագաներ։
ԹՈՒՐԻ. — Խմած, հարբած, գինովցած։
ԹՐԱՇ. — Անշահ, զուր։
ԹՐՋԷՆ. — Այնպէս։
ԹՐԿԵԼ. — Կենդանեաց աղբը դուրս տալ, այսինքն, թրիք-ել։
ԹՈՐՋ. — Թանձր, խիտ։
ԹԵՒ. — Կապ, խանձարուրի փաթ-տոց։ 2. Բազուկ։
ԹԵՒՈՒՐ. — Հեղ, անգամ։
ԹԱՓՔ. — Դանակի պատեան։
ԹԱՓԹԱՓԱՑ. — Նկանակ։
ԹԵՓ. — Ապաժամանի ձիւն, կանխած ձիւն։
ԹՈՓԼԻԿ. — Գիրուկ։ 2. Կլոր։
ԹՈՓԵԼ. — Տե՛ս ԴՃԼԵԼ։
ԹՓՈՒԼ. — Անիլ։
ԹՓՌՈՇԵԼ. — Խարբանալ. պընդանալ, ամուրնալ։

Ժ.

ԺԱԺ. — Կանանչեղէն։ 2. Խոխիւ։
ԺԱԺԻԿ. — Պանրի շինուկը։
ԺՂԺԱՆ կամ **ՃՃԱՆ**. — Մազարձակ, հերարձակ։
ԺԺՆԱԾ. — Ցրուած։
ԺԵԽ. — Կրկուտ։
ԺՈԽ. — Մորենի։
ԺՂԼԵԼ կամ **ԺՂԼԻԼ**. — Խօսիլ, սուտ փաստաբանել։ 2. Զբաղիլ։
ԺՂՈՒԼ. — Խօսք։
ԺՂԼՏՈՒՆ. — Խօսարան, խօսելու տուն։
ԺԱՆԿԱՌԻ ԱՉՈՒԸՆԵՐ. — Կապուտ աչուի, խաժակն։
ԺՈՒՌ. — Տհաս, խակ։
ԺԵՕՇԻՆ. — Սուզ, տրտում։
ԺԻՒՐ կամ **ԺՈՒՐ**. — Ոխտորով եւ ծիրանիի կուտով ծեծուած ու շինուած տեսակ մը համեմ, որ կերակուրի վրայ կը դրուի ([illegible])։ Անկէ կը բարդուի **ԱՆԺՈՒՐ**։
ԺԱՐԺԵՂ. — Չոր փայտ։

Ի.

ԻԴԱՆ. — Ընդ այն, ի բաց, դէպի,..
ԻՍԹՈՒՍ. — Հոս տեղ։
ԻՏԹՈՒՍ. — Հոն տեղ։
ԻՋԷՆ է. — Այնպէս է։
ԻՋԷՍ է. — Այսպէս է։
ԻԺՏԷ. — Պտուղ (էյվէ)։
ԻԼԻԿԱՄ. — Երիկամունք։
ԻՄԱԼ. — Ինչպէ՞ս։
ԻՆԱ. — Այն։
ԻՆԸ ՄԻՆԸ. — Անկիւն, խորշ։
ԻՆՉՈՒՑ. — Մինչեւ։
ԻՆՉԱՑ. — Ինչպէս։
ԻՆԴԹՈՒՍ. — Անդին։
Ի՞ՆՉ ԹՈՒՐ. — Ինչպէ՞ս, ի՞նչ տեսակ։
ԻՇԵԼ. — Փնտռել, դիտել։
ԻՇՈՑՆՈՒԿ. — Նստարան։
ԻՇԽՈՒՆ. — Խաւրծիլ։
ԻՇՈՒԿ. — Հակ—կալ։
ԻՐԻՇԿԵԼ. — Տե՛ս ԻՇԵԼ։
ԻՐԻՍԿԻՆ. **ԻՐԻՑԿԻՆ**. — Ընկոյզին միջուկը ամբողջովին։
ԻՊԱ. — Որթալուին։
ԻՊԻԿ. — Աֆլորին կատարը։
ԻՍԴԻՓԱՑ. — Արծաթահիւս գործուած։
ԻՔՄԸՆԱ. — Ոչինչ։

Լ.

ԼՈԴ. — փայտ տաշելու եւ կտրելու կացին։
ԼԱԼԱԲԱՆԴ. — Համրացած։
ԼԸԼԵԼ. — Լնուլ։ 2. փաթտել։
ԼԻԼ. — Գետերէն հոսած աւազ եւ հող։
ԼԻԼԼԻ կամ **ԼԻԼԻ.** — Խեռ։
ԼՈԼԻԿ. — Տոմաթէս։ 2. կլորիկ հաց։ 3. խմած, հարբած։
ԼՕԼԻ. — Թաց, թրջուած։
ԼՈԼՈՋ. — Սրածայր։
ԼՈԼՈՋԵԼ. — Տես **ԹԼՈՐԵԼ**։
ԼՈՒԼԱՑ. — Սրածեւ սառ, որ ձրմրան մէջ տանեաց վրայէն կը կախուի։
ԼՈՒԼԱԽ կամ **ԼԻՒԼԱԽ.** — Անձրեւախառն կարկուտ։ 2. Նորեկ ձիւն, առջի ձիւն։
ԼԱԽԱՑՆԵԼ. — Թուլացնել։
ԼԱԽԼԱԽ. — Թոյլ։
ԼԽԿԻԼ. — Թուլնալ։
ԼԱԽԿՈԹՈՒ. — Վայրահաչ։
ԼԵԽԵԼ. — Փշրել, մանրել։
ԼԸԽԷՓ. — Վերմակ։
ԼԽԼԽԵԼ. — Տատանիլ։
ԼԸՃԱՌ. — Վիզ։
ԼԱԿ. — Կովու, շան կերակուր՝ ջըրով, յարդով եւ ուրիշ բանով խառնուած։ 2. Ջրոց։ 3. Աւրած, հոտած հաւկիթ։ 4. Աման։ **ԿԹԵԼԱԿ** = կաթի աման։
ԼԱԿՕ. — Լակոտ։
ԼԿԵՆԻ. — Հիւթալից խաղող մը։
ԼԱԿՈՑ. — Ջիերը վարելու գործիք, որոյ վրայէն անցուած է սանձը։ 2. Շան ձագ։
ԼԿԻԼ. — Կակուղնալ։ 2. Ջիւնի, սառի եւ ուրիշ նմանեաց հալիլը։
ԼՈԻԿ. — Ապա։
ԼԱՀՕ. — Ծօ՛, տղա՛յ։
ԼՂԿԵԼ. — Թրջուած։
ԼՂՐՋԵԼ. — Աղտոտել։
ԼԸՂՓԻԼ. — Հասունցած պտղոց ծառէն իյնալը։
ԼԸՂՓԻԿ. — Հասուն։
ԼՈՂԿՈՐԴ. — Լողփայտ։
ԼՈՂԱՑ. — Պարծանք։
ԼԱՄ. — Աչքի խօթութիւն։
ԼԱՄՈՒԿ. — Մանուկ։
ԼԱՄԷՋ. — Խմորով ապուր։
ԼԸՆԿԵԼ. — Ջարչարել։
ԼՈՄ. — Բոշայ։
ԼԱՆԿԱՐԻ. — Կլորակ։ Լանկարի երես = կլորակ երես։
ԼԱՆԿԵԼ. — Աքացել։
ԼԱՆԳԱՆՏ. — Գայտառ։ (**ՆԱԼԳԷՆՏ**ի աղաւաղեալը)։
ԼԱՆՔԷՌ. — Վարնոց մարդ, անպիտան։
ԼԱՑԻ կամ **ԼԱՑԱԿ.** — Կանանց գլխի ծածկոց։
ԼԸՓԸԹՏԵԼ կամ **ԼԸՓԸԹՏԱԼ.** — Շուտով կարդալ, ուտել։
ԼԸՊ կամ **ԼԸՓ.** — Ափ։
ԼԸՊԵԼ. — Ափել, առնուլ, խլել։ 2. Կլանել։
ԼՈՒԳՏԷ. — Ցանկարծ։
ԼԳՋՑԵԼ. — Լիզել։
ԼԳՍՏՐԱԼ. — Սահիլ։
ԼՈԳԿԵԼ. — Մերկանալ, վրայէն զգեստը հանել։
ԼԵՌԹՏԻ. — Խխունջ։
ԼՈՌ. — Պանիրի տեսակ մը։ 2. Ջրի։ Օր. Լոռ է = Ջրի է։
ԼՈՍ. — Կեղեւ։
ԼՈՍՈՒՔ. — Կտոր, փշուրք։
ԼՈՒՍԿԸ կամ **ԼՈՒՃՔԸ ՎԱՐԵԼ.** — Եզերը իրար բերել։
ԼՈՒՍՈՒՆ. — Այգ, առաւօտ։

ԼԱՐՈՆ. — Ճախարակին կապերը։
ԼԵՐՁ. — Պապղուն։
ԼՈՐ. — Գետառայլ։
ԼՈՐԻԿ. — Տե՛ս **ԼՈՄ**։
ԼՐԻԿ. — Պատին վրայ հորիզոնական դիրքով երկնցած տախտակ, վրան առարկաներ շարելու համար։ 2. **ՍԻԲ.** բարձր տեղ։
ԼԱԻՈԻ. — Այլանդակ։
ԼՈՇ. — Տեսակ մը կակուղ հաց։
ԼԱՓԻԿ. — Ոտք։ Լափիկ երթալ = տղուն քալել սկսիլը։ Տե՛ս **ՀԱՓԻԿ**։
ԼԱՓՈ. — Լափա կերակուր։
ԼԱՓԱՇՈԻԻԼ. — Մեկնիլ, բաժնուիլ, երթալ։
ԼԸՊԵԼ. — Խծպել։
ԼՈՓ. — Ագահութիւն։ Լոփ լոփ ուտել = խոշոր պատառով ուտել, ագահաբար ուտել։
ԼՈՓԻԿ. — Կակուղիկ։

Խ.

ԽԵՏ. — Հեռաւորութիւն։
ԽԱՉԷԼ. Տե՛ս **ԹԱԻՇԻԼ**։
ԽԱՉԵՉԻ. — Տերեւ՝ զոր լեռնէն հաւաքելով ու խաշելով, վրան սխտոր քացախ կը լեցնեն ու կ'ուտեն։
ԽՉԱՑԱԿ. — Պարանոց։
ԽՉՏԵԼ. — Պատռել, կտոր կտոր ընել։
ԽԷՉ. ԽԻՉԱՆ. — Խոտ մը։
ԽՈՉԻՐ. — Բոյս ինչ։
ԽԱԹԻԻՆԻԿ. — Բիբ ական։
ԽԱԹՈԻՆ. — Տան տիկին, տան տիրոջ կնիկը։ 2. Մեծ մայր, մամ։
ԽԱԺՄԱԺ. — Կապուտ աչուի։
ԽԺԱԼ. — Ջեռալ։
ԽԺԿԱԹ. ԽԻԺ. — Առջի կարթը, դալ։
ԽԱԼ. — Ծալք, փոթ։
ԽԱԼԿԻՆ. — Պղինձ, պղնձեայ մեծ անօթ։
ԽԱԼՏԱ. ԽԱԼՏԵՆԱԼ. — Սխալ, սխալիլ։
ԽԵԼՈԻՇԱՑ. — Խեւ։
ԽԱԼՑ. — Բիրտ, կոշտ, անկիրթ։
ԽԵԼԻԻՉԻԻՆ. — Խխունջ։
ԽԻԼ. — Շիւղ։ 2. Աւելածք, կրկուտ։
ԽԼԷՉ. — Նոյն ընդ **ԽԵԼԻԻՉԻԻՆ**։
ԽԸԼԸՃՐՈԻԿ. — Խխունջի տեսակ մը։
ԽԸԼԻՍՈՆ. — Նոյն ընդ **ԼՈԻՍՈԻՆ**։
ԽԼՂԱԹ. — Ընծայ, նուէրցու բան։
ԽԼՇԱՄ. — Սրած։
ԽԼՏԸՐԻԿ. — Փուքաշրջիկ։
ԽԼԷ-ՊԼԷ. — Խենդ ու խելառ։
ԽԼՈՐԻԿ. — Մանրանաս կարկուտ։ 2. Խտութիւն ձիւնի, առած ձիւն։
ԽՈԼՈՐԵԼ. — Կերպարանել, աչաց փայլ տալ։
ԽՈԻԼԼԱԿ. — Ծղնի։
ԽՈԼ. — Խեղ, խեղանդամ։ 2. Անկնուռ։ 3. Որբ, բարունակ։
ԽՈԽ. — Գլխու թաս։
ԽԱԾԱՂ. — Խառնուած ցորեն։
ԽԱԾԻՆ. — Հաւու կեր։
ԽԱՑԾՂԱՆ. — Նաւթ, ձիւթ, կուպր ([illegible])։
ԽԸԾԿԵԼ կամ **ԽՉԿԵԼ.** — Գոցել։
ԽՃԱԹ. — Թունաւոր կարին մը, ([illegible])։
ԽԱՄԱԼԻԿ. — Հողէ աման։ 2. Մեծ կուժ։
ԽԱՄԱԻՈՐ. — Խոնարհ։
ԽԱՄՐԱՑ. — Ժողովք. գիւղի իշ-

խանները, երեւելի։

ԽԱՄԹՈԻՌ. ԽԱՄԽՈԻՄ. ԽԱՄՓՈԻՂ.— Խուրձ, տրցակ, փունջ։

ԽՄԻՆ. — Հիմ։

ԽՄԳՐԵԼ. - Հանգստանալ, վայելել։

ԽՈԻՄԲԱՍ. — Համախմբութիւն, հացկերոյթ։ Խումբաս պիտի ընենք այս իրիկուն = Այս երեկոյ պիտի համախմբուինք։

ԽԱՆԿԱՍ. — Չոր խոտ։

ԽԱՆԾԵԼ. — Մասնել։ խանծեցաւ = Մասնուեցաւ։

ԽԱՆԿԵԼ. — Մարիլ։

ԽԱՆՁԱՐՈԻՐ. — Աղիք, ընդերք, փորոտի (պաղըրսագ)։

ԽԱՆՔ. — Շունչ։

ԽԻՆԱԾ. — Սարդի ոստայն, հիւսուած, այսինքն, **ՀԻՆԱԾ**։ 2. Խեղդուած։

ԽՈՆՋ. — Գուլպայի կամ կօշիկի վերի կողմը։

ԽՈՆՋԱՆ. — Տես **ԹՈՆԱԿ**։

ԽՈՆՋԻԼ. — Ցոզնիլ։

ԽՈԻՆՁԵԼ. — Ջանգել, թրել, ճաղել։

ԽԱԶ. — Փորոտիքի մասերը։

ԽԱԶՈԻԿ. — Մանկանց հիւանդութիւն մը։

ԽԱԶԻԼ. — Ջրոտ նիւթ մը։ 2. Առանց իւղի եփուած տեսակ մը կերակուր։ 3. Մանել։

ԽԷՇՏՐԱՆ. — Հանգիստ։ (Աղաւաղեալ **ՀԷՇՏԱՐԱՆ**)։

ԽԵՇ. — Կտրելու կամ ծակելու համար սրածայր գործիք մը։

ԽԵՇԵԼ.—Հրել։ 2. Կարել ճուտով։

ԽԵՋ. — Կից։ Խեչ նստիլ = Կից նստիլ, քովէ քով նստիլ։

ԽԸԳԼԻԿ.— Խեւուկ, խենդ ու խելառ։ 2. Տեսակ մը ցաւ։

ԽԸՌՋԱՆ. — Կենդանեաց հիւանդութիւն։

ԽՌՈԳԼԻԼ. — Խռովել։

ԽԱՍ. — Տեսակ, կերպ։ 2. Մաքուր, աղէկ։ Խաս ալիւր է = Ազնիւ տեսակ ալիւր է։

ԽԱՄՆԻ. — Խմորեղէն մը։

ԽՈՌ. — Ծառի խոռոչ, փոս։

ԽՈՌՏ. — Գիրուկ։

ԽՈՍՏՈԻԿ. — Խիթ ([illegible])։

ԽՈԻՌՈՄ. — Խրձակէս. (Երկու խուռոմ՝ մէկ խուրձ է)։

ԽՌՇԻԿ. — Նոյն ընդ **ԺԵԽ**։

ԽԸՌՆՈԻ. — Ճարտար։

ԽՌՏՈԻԿ. — Խռչակ։

ԽՈՌԱՇ.—Տեսակ մը քար ([illegible])։

ԽԵՑ. ԽԸՑ. ԽԵՑԻՆ. — Հետ, ընդ. միատեղ։

ԽՈՎԱԼ կամ **ԽՈՎԱԼԱԽ.** — Կլորածեւ բան մը։

ԽՈԻՍԵԼ. — Հասունցած պտղոց անկումը։

ԽՈՌ. — Վառուած փայտի կտոր։

ԽՈՐՈՏ. — Աղւոր։

ԽԱՐՏԸԼՈԻՆ. — Քարուտ։

ԽԵՐԱՆՏ. — Ջեր Արժանապատուութեանը կամ Ազնուութեանը համար։ [բարիք։

ԽԷՐ կամ **ԽԷՐԱՆ.** — Երկրի բերք,

ԽԷՏԱՆ. — Ոչխարաց ցաքրտելը, վերջնալ։

ԽԻՐ. — Տես **ԽԺԿԱԹ**։

ԽՈՏԿՈԻՌ. — Օրօրոցին մէջի մանկան խոտով շինուած անկողինը։

ԽՈՐՈԻԱՆ. — Խոռոչ։

ԽՈԻՐԻԿ. — Առաջին լծուած եզանց լուծքը։

ԽՈՏ. — Ամանի կտոր։

ԽԱՐ. — Նոյն ընդ **ԽԱՆԿԱՍ**։

ԽԱՐԱՏԵԼ. — Խարակել, այրել, կանաչ փայտ՝ կրակի վրայ բռնելով՝ կեղեւները այրել։

ԽԷՐՕ.—Հօրը անունը կրող տղան։

ԽԻՏ. — Վէրք, պալար, այսինքն, **ԽՈՏ**։ [ծանք։

ԽՈՐԱԾ. — Խեղդուած։ 2. Անի-

ԽՈԻՐՈԻՐԻԼ. — Տխրիլ։

ԽՐԷՆ. — Վայրի սխտոր։

ԽՐՆԻԿ. — Խամանիկ ([illegible])։

ԽԱՓ. — Փոխ։ Խափ տալ. խափ առնուլ = Ցանիօթ առնուլ։

ԽՈԻՓ. — Կերպ մը ծխափայտ։ 2. Ամանի կափարիչ։

Ծ.

ԾԵԳ. — Արեւելք, այսինքն, **ԾԱԳ. ԾԱԳՈՒՄՆ**։
ԾԸՂՊ. — Խմոր բանալու գլան։
ԾԷԹ. — Մանր։
ԾՈՆՈՒԿ. — Ճերմակ ծաղիկ մը։
ԾՈՐԱԾ. — Աղտոտ, մգլոտած։
ԾԻԹ կամ **ԾԻՏ.** — Աղբ թռչնոց, աղտ, ծիրտ։
ԾՈՒԹ. — Ծամոն։
ԾՈՒԼԻԼԻԼ. — Տես **ԽԷՏԱՆ**։
ԾԱԿԱԿԱՐ. — Տես **ԼԸՊԵԼ**։
ԾԾԱԿ.— կոկորդի հիւանդութիւն (հէ-ննաք)։
ԾԿԱԿՏՆԵԼ.—Սէր, կարօտ քաշել։
ԾԿԼԵԼ. — Նայիլ։
ԾԱՄ. — Մազ։
ԾԱՄԼԵԼ. — Տես **ԽԸԾԿԵԼ**։
ԾԱՆԾՈՒՂԻԿ.—Նոյն ընդ **ԾԾԱԿ**։
ԾԱՆՏՐՄԱԿ. — Ծառերու վրայ չուաններով պատրաստուած յակուրջի, ճօճան։
ԾԻՆ. — Բիծ, որ մարդուն երեսին վրայ կը գոյանայ։
ԾՆԻԿ. — Խոզան։ 2. Կտոր, մանրուք։
ԾԸՆԾԸՆԱԼ. — Բարձրանալ, վայթել։ 2. Նուազ նուազ դուրս տալ ջրի գետնէն, կամ հեղուկի ամանէն։
ԾՆԾՈՒԿ. — Ճնճղուկ։
ԾԱՆԾՈՂԵԼ. — Ցնդիլ։
ԾՆՆԴԵՆԻՔ. — Հայրենիք։
ԾՊՏՈՒՆ. — Ճիչ։
ԾՌԹԱՎԱՐԻ կամ **ԾՌԹԱՎԱՐԻԿ.** Ցիմարաբար։
ԾՈՒՌ. — Խեւ։ 2. Հակառակ։
ԾԱՍՔԻԿ. — Ներքնուղի, տունի տակէ ճամբայ, տեղի մը վրայի ծածքը։
ԾԵՏՈՒԿ. — Ապականիչ որդ՝ մսի կամ ուրիշ նիւթերու մէջ գոյացած։
ԾՎԱԼ. — Ճչալ, պոռալ, բառաչել։
ԾՎԱՆ. — Ծայր։
ԾԱՏ. — Խորունկութիւն, տակ։
ԾԷՐԻԷՐԻԿ.—կամանց կամանց քալող, փիքր փիքր քալող։
ԾՐԸՆՎԵԼ. — Տարածուիլ։
ԾԷՐ. — Ծայր։
ԾՈՒԱՂ. — Տեսակ մը պտուղ (գորտ ուռէ)։
ԾՈՒԵԼ. — Ոսկել. մաքրել։ 2. Ցորենը հողէն եւ քարէն զատել։
ԾՈՒԹՏ. — Լալու ձայն։
ԾԱՓ. — Աման։
ԾՈՒՓ. — Ջոր փայտ։

Կ.

ԿԱՏՄՈՒԿ. — Ծաքրինի նման բոյս մը։
ԿԱԴԱՂ. — Դազաղ. (տառաշրջեալ)։
ԿՈՏԻԿ. — Աման. (ընդեղէն չափելիք)։
ԿԱՋ կամ **ԳԱՋ.** — Սաղ։ 2. Թուփ մը, որուն արմատի բուներ՝ գիւղացիք կը ճեղքեն եւ ծխելու կը հանեն։
ԿԱՋԱԼ. — Նոյն ընդ **ԽԱՋԵԼ**։
ԿԷՕՋԷԼ. — Մաղ, մեծ ճքոյր։

ԿԻՃ կամ **ԿՈՑՃ**. — Ողկոյզ։
ԿՃԿԱԼ. — Մօրուք. (փոխաբերաբար)։
ԿՃԿԱՊ. — Ողկոյզը բռնող ցողունը։
ԿՕԻՃԻԿ. — Ծուռ, կոր, ծուռ նստուածք։
ԿՈՃ. — Գէշ հոտ։ 2. Ընկոյզ։ 3. Ողկոյզ։
ԿԸՃՏԱԼ. — Շուներուն հաչումը։
ԿԸՃՏՈՑ. — Կաղկանձելու ձայն։
ԿԱԹԱԿ. — Ծեծ։
ԿԱԹԻԻԿ. **ԿԱԹՕԻԿ**. — Հասած ու ծառէն ինկած պտուղ։
ԿԱԹՆՈՒԿ. **ԿԱՂԸՇՆԱՑ**. — Նոյն ընդ **ՏՈՒՓ** եւ **ԺԱՐԺԵՂ**։
ԿԹՕՆ. — Ընկոյզին միջուկը։ 2. Պտղի միջուկը։
ԿԹՈՒՆ. — Պնեղ։
ԿՈԹԻՆՔ. — Խոզան։
ԿԺԱԼ. — Վէսօրէն քալել, կոտրտուիլ։
ԿԻԺ. — Խենդ. (նոյն ընդ **ԳԷՑԺ** կամ **ԳԻԺ**)։
ԿԱԼԱԿ կամ **ԿԱԼԱՔ**. — Հող։
ԿԱԼԱՀԱՇ. — Մածունէ կերակուր մը։
ԿԱԼԱՃԻ. — Խօսք։ 2. Ջուարճալիք։
ԿԱԼԱՏ. — Թերի։ Անկալատ = Անթերի։
ԿԱԼԱՏՈՃ. — Շինագործ։
ԿԱԼԱՐ. **ԿԼԱՐ**. — Նոյն ընդ **ԹՕՓԼԻԿ**։ Օր. կլաւցեր է = Գէրցեր է։
ԿԱԼԼԵԼ. — Փակել, ցոցել։ (Իսկ, ըստ Ակնեցւոց, ունենալ, ստանալ)։
ԿԱԼՏՆԵԼ կամ **ԽԱԼՏԵՆԱԼ**. — Սխալիլ։
ԿԱԼԻԿ. — Բնավայրի ոտնաման։
ԿԵԼ. — Ջգել։
ԿԵԼՕԻԿ. — Բաղեղ։
ԿԼԱԻԱՆԱԼ. — Սառիլ։
ԿԼՕՇՏ. — Ամուր հող, քարոտ գետին։
ԿԼՕԻՂ. — Փոքր տղայ, զաւակ։
ԿԼՏՕՐ. — Կլորիկ։

ԿԱԼԱՄ. — Տունկ։
ԿԱԼԷՄԱՍ կամ **ԿԱԼՄԱՍ**. — Աղքատներուն տրուած կալի մասը։
ԿԼԱԹ. — Ջմեռնուկ խնձոր մը սպիտակ, որ աղուամազ չունի։
ԿԼԱՆՁՈՑ. — Ջարնուած շան ձայն։
ԿԼԱՓ. — Կոկորդին ներսը։
ԿԼԵՊ. — Կեղեւ ընկոյզի, նուշի, կաղինի եւ նրմանեաց։
ԿԸԼԵՊԵԼ. — Կեղեւել։
ԿԸԼՄՊԷՕՃ. — Ճակնդեղ։
ԿԼՓԱԿ. — Կեռասի ծառերուն ցողուններու վրայի խումբ խումբ կեռասները։
ԿԼՕԺ. — Բոլորաձեւ անխմոր հաց։
ԿԼՕՐ. — Մեխի տեսակ։
ԿՕԼՆՁԻ. — Փորացաւ։
ԿՕԼՕԺ. — Դէզ։
ԿՕԻԼ. — Վիզ։ 2. Բթամիտ։
ԿՕԻԼԱ. — Կուժ։
ԿՕԻԼԱԿ. — Սանտրին մէջ մնացած մազերը։ 2. Ածիլուած գլուխ։
ԿՕԻԼՕԻԼ. — Ոլոռն։
ԿՕԻԼՕԻՐ. — Կլոր անխմոր հաց։
ԿՕԻԼՕԻԼԻ. — Գէշ հազ մը, կապոյտ հազ։
ԿՕԼՕՏ. — Կարճահասակ։
ԿԱԽԿԻԿ կամ **ԿԱԽԻԿ**. — Փոքրիկ կողով։
ԿԷՏՕՕԻԿ. — Խաղաւարտ։
ԿԸԼՕԽ. — Գլուխ։
ԿԻՏ. — Խայթոց։
ԿՏԻԿ. — Փաթտոց։
ԿՏԿԵԼ. — Փաթաթել։
ԿՕԼԱՐ. — Տղամարդոյ զգեստ։
ԿՕԽՕՏԵԼ. — Շրջել. կործել։
ԿՕՏ. — Կամար։
ԿՕՏԻԿ. — Այտումն։
ԿՕԼՕԼԱ. — Սիւռէ շինուած գնտակ ([illegible])։
ԿԸՏԱԹ. — Կրակի մանրուք։ (Տես **ԲԸՏԵԹ**. **ՄՆՏԻՐ** եւ **ՄԸՏԵԹ**։
ԿԱԿԱԼ. — Կտուց։ 2. Հաւկիթ։
ԿԱԿԱՇ. — Ընկոյզ։
ԿԱԿԱՄԻՔՕ. — Ցիմար, ապուշ։
ԿԱԿԱՇՕԻԿ կամ **ԿԱԿԱՃ**. — Ծաղիկ, հարսնուկ։

ԿԷԿԷ. — Երկսայրի, ժանեւոր փայտ։

ԿԸԿՌԻԼ. — Կարիլ։

ԿՈԿԱՆ. — Ծեծան, տոփան։ 2. Մեծ քար։ 3. Վայրի սալոր։

ԿՈԿՈՒԵԼ. — Նոր զգեստով զարդարել։

ԿՈԿԵԼ. — Սսկել, մաքրել, կեղուել։

ԿՈՒԿՈՒՋ. — Կոր, ծուռ նստուածք։

ԿՈՒԿՈՒԼԻԿՕ՛. — Աքլորին կանչումը։

ԿՈՒԿՈՒՄ. — Գոգաձեւ աման մը. (նոյն ընդ **ԳԻԻԳԻԻՄ**)։

ԿԸԿՌԵԼ կամ **ԿԸԿԸՌԵԼ**. — Ճանկռտել։

ԿՈԿ. — Բոլոր։

ԿՈԿԼՈԹԻՔ ԱՉՔ. — Խոշոր աչուի, մեծ աչք։

ԿՈԿՈՋ. — Ընկոյզ։ 2. Ծռութիւն։ 3. Մաքրել։

ԿՈԿՈԼԷՋ. — Նախանձոտ։

ԿՈԿՈՃ. — Վայրի պտուղ մը, որ ներկի համար կը գործածուի։

ԿՈԳ կամ **ԿՈԿ**. — Պարապ, չկայ։

ԿՈԿԼՕ. — Ընկոյզին միջուկը։ Ամբողջութիւնը։

ԿԱՂՈՒԻԼ. — Տե՛ս **ԿԼԱՒԱՆԱԼ**։

ԿՈՂ. — Մաղին փայտեայ շրջանակը։ 2. Թոնիրին կողերը։ Հացը կողը փակեր է։

ԿՈՂԵԼ. — Հացին խմորը՝ կողին փակցնել։ 2. Թրիքը կողել։

ԿՈՂԻՆՋ. — Կուտ, հունտ։

ԿՈՂԻՆՔ. **ԿՈՂՈՒԱՆՔ**. — Անկողին։

ԿԸՃԸՌ. — Տեսակ մը խէժ (-—+ըչ)։

ԿՃՈՒՃ. — Հողէ աման։

ԿՃԻՃ. — Նոյն ընդ **ԱՃՈՋ**։

ԿՃԵՊ. — Համես։

ԿԸՃԵՊԵԼ. — Տե՛ս **ԿԸԼԵՊԵԼ**։

ԿՈՃԱՏ. — Կէս։

ԿՈՃԿԵԼ. — Զգեստը կոճկել։

ԿԻԻՃԻԻՔ. — Տեառնընդառաջ։

ԿՈՃԱՆ. **ՃՈԿԱՆ**. — Գաւազան։

ԿԱՄ. — Կալի սայլ։

ԿԱՄԻՏ. — Վտիտ ձի։

ԿԱՄՃՈՑ. — Ինքնահաւան։

ԿՕՄ. — Ցորենէ կամ խոտէ շինուած կապ։

ԿՄՈՒՆՔ. — Քիմք։

ԿՄՊՌ կամ **ԿՄԲԸՌՕ**. — Կլոր։ Կմբռօ կը նմանիս = կլոր կ'երեւաս։

ԿԸՄՔՏՆԵԼ. — Ջարնել։

ԿՈՄԱԿ. — Նուէր, մասնաւորապէս հարսանեաց։

ԿՈՒՆԻԿ. — Հողէ գաւաթ։

ԿԳՌԱԼ. — Ագռաւին կռկռալը։

ԿԸՑԱՆ. — Սուր։

ԿԱՆԻԼ. — Կանգնել։

ԿԱՆՑՌԻԼ. — Ծերութիւն, խորունկ ծերութիւն։

ԿԱՆԿՈԼՈՎ. **ԿԱՐՁԻԿ**. — Վայրի պտուղ մը, որ ներկի համար կիրարկուի։

ԿԱՆԴԿԼՈՒՋ. — Փոքր տղայք։ Ի՞նչ կանդկլուզ երախայներ լեցուցեր էք։

ԿԱՆՓԵՏԻԿ. — Սեւ կատու։

ԿՆԱՐ. — Սահմանագլուխ։

ԿԸՆԹԸՌՆԻԿ. — Կարճ հասակ։

ԿՈՆԾԵԼ. — Արբենալ։

ԿՆԾԻԿ. — Ակռայ։

ԿԻՆՋ. — Բուսեղէն մը՝ աղցանի համար։

ԿՈՆՏԸԼԻԻԼ. — Գլորիլ։

ԿՈՒՆՏԻԿ. — Գլուխ։

ԿԻԻՀՆՈՑ կամ **ԿԻԻՆՈՑ**. — Գոգնոց։

ԿԱՇՏՈՄ. — Երբամ։

ԿՇԿՈՒՌ. — Հանգոյց։

ԿՈՇՏ. — Ամուր, պինդ։

ԿՈՇԿՈՌ. — Վէրքի չորցած կեղեւ։

ԿՈՒՇՆՈԿ. — Կոչնակ։

ԿՈՇՈՇ. — Կացին։

ԿՈՒՇ. — Կուշտ կերած։

ԿԱՊԱԿ. — Անկոտոր այծ կամ ոչխար։

ԿՊՆԵԼ. — Փակչիլ։

ԿԱՊՈՒԼ. **ԿՈՊԱԼ**. — Բիր, վիրգ, հովուի գաւազան։ 2. Հովանոց։ 3. Թունաւոր բոյս մը։

ԿՊՃԻԼ. — Ըմբշամարտիլ։

ԿՈՒՊՁԱՏ. — Ապարանջան։ 2. Կանանց կոնակ։

ԿՌՃԱԼ. — Որոճալ։
ԿԸՌԻԿ. — Ագռաւ։
ԿԸՌՈՑ. — Քոսոտ։
ԿՌՌՓԵԼ. — Պեղիլ, բուճիլ։ 2. Նիւել։
ԿՌԴԱԼ. — Հաւուն թուխս նստած ատեն հանած ձայնը։
ԿՌՑԱԾ. — Ծաղկէն սպիներ մնացած։
ԿԹՑԻԼ. — Կէս-եփիլ։ իսկ ներգործական ԿՌՑԵԼ, անասնոց ամորձիքը հանել։
ԿԸՌԷԹ. — Գուղձ, հողի կոշտ։
ԿՌՋԱԼ. — Ճաքել, ճաքելու ձայն։
ԿԸԹԸՆՋԻԿ. — Նոյն ընդ ԴՌԴՌՌՈՋ։
ԿՌՌԻՃ. — Կտոր։
ԿՌՈՃ. — փայտէ [illegible]։
ԿՌՆԾԻԼ. — Զօրնալ, զօրանալ, կրթիլ, կզկռուիլ։
ԿԸՌՑԸԼԻԿ. — Տես ԴԸՄՊԼԻԿ։
ԿԸՌՑՆԱԿ. — Հաց բանալու կլորակ փայտ։
ԿՌՌՈՓ. — Դէզ։ 2. Անասունի աղբ։
ԿՌԻՌ. — Նոյն ընդ ԿՌԻՉ։
ԿՌՌՑ. — Տես ԿԼՈՇՑ։
ԿՌԻՌԱ. — Հողէ կերակուրի անօթ, [illegible]։
ԿՌԻՌԴ. — Հաւուն ածելը, թխսելը։
ԿՌՌԻԿ — Վերարկու։
ԿՌԱԼ. — Կանչել։
ԿԸՌԱՑ. — Տես ԿՌՌՑ։
ԿԸՌՌ՛ ԿԸՌՌ՛. ԿԸՌԿԸՌԱԼ. — Կռինչ, ագռաւին ձայնելը։
ԿՌԵԼ. — Կոփել, հաստատել։
ԿԵՌԻԿ. — Ծնօտ։ 2. Ախորժակ։
ԿՌԻՌԻԿ. — Բաժակ։
ԿՌՌ. — Գերեզման։ 2. Ցուպ։
ԿՌՌՑԻԿ. — Կարճիկ վերարկու։
ԿԸՍՊԵԼ կամ ԿԸՍՊԸԼ. — Խանձիլ։
ԿՌՍՑԻԼ. — Գետնախնձոր, [illegible]։ [ուածք։
ԿՌԻՍՌ. — Շիւ։ 2. Կտաւատի ծեծ-
ԿՌՍ. — Նոյն ընդ ՃՂՌԻԼ։
ԿՌՍԻԿՌՍԻ. ԱՍԸԿՌԻՍԸ. — Խօսուածք. [illegible]։

ԿԱՎԸՌ. — Որձ գառն
ԿԱԻԱՌ. — Հողին մէջէն նեղ ջրուղի։
ԿՌՎԻԿ. — Գոգաձեւ անօթ։
ԿՌՎԼԱԿ. — Աման, որով կովուն լակ կը դրուի։
ԿՌՎԱՆՑ. — Պար մը։
ԿԱՋԻԿ. — Տարւոյն հինգ Տաղաւարաց շաբաթ օրը։
ԿԱՑՌՋ. — Մեծ տակառ։
ԿԱՑՌՋԷ. — Գինեմոլ։
ԿՑԻԿ. — Ուլիկ։
ԿՌՑ. — Աման ընդեղինաց։ 2. Գլխու թաս։
ԿԱՑՌՐ. — Նոյն ընդ ԱՑՌՐ։
ԿԻՑՌԻՐ. — Մարախ։
ԿՌՑՑ. — Հացին երեսը, հացին վրայի ամուր պինդ կողմը, կողինձ։
ԿՑՐՌՆ. — Սուր։
ԿՌԻՑԻՋ. — Սրբիչ։ 2. Ծիծ։
ԿՌԻՑ. — Զօրութիւն։ 2. Խմորեղէնի տեսակ մը։ 3. Հացի կիսախանձը։ 4. Դրամ։ Կուտ մը չեմ տար = Դրամ մը չեմ տար։
ԿՌԻՑՌԷ. — Բաշ։
ԿՌՑՌԷ. — Եզան եղջիւր։
ԿՑԵԼ. — Դրգալ։
ԿՑԻՄ. — Հիւսուածքի ծակոտիք։
ԿԸՑԿՑԱԼ. — Հաւերուն կուտ ուտելը։
ԿՑՌԻՐՍ. — Աչքի հիւանդութիւն։
ԿՑՐԻՃ. — Երիտասարդ։
ԿՑՐՌԻՆ. — Բանուկ։
ԿԱՐԿԸՆՃԵԼ. — Նոյն ընդ ԴԱԴԸՃԵԼ։
ԿԱՐԻՑՌՍ. — Ծովային խեցի։
ԿԵՐՑԱՊՐ. — Լայնկեկ կտրելու սղոց։
ԿՐԾՕՆ. — Կաշառք։
ԿՐԿՌԻՑ. — Կտրուածք։
ԿԷՐԻԵՇՆԻԿ. — Արմտեաց չափ մը։
ԿԸՑՐԵԼ. — Կտրել, կոտրել։
ԿՌՐԾԵԼ. — Շրջել, դարձնել։ 2. Թափել։
ԿՌՐԵԿ. — Եգիպտացորեն։ 2. Եգիպտացորենի հաց։

ԿՈՐԻ. — Տե՛ս **ԿԱՒԱՌ**։
ԿՈԿԱՆ ԱՂԱ. — Նոյն ընդ **ԿՈԿ-ԼՈԹԻՔ ԱՂԱ**։
ԿՈՐԳԱԼԻԿ. — Մանր սեակ։
ԿՈՐ. — Կարին։ 2. Ցորենին հա-սուննալը։
ԿՈԻՐ. — Կորիզ, կուտ, հունտ։
ԿՐԵՆ ԿՏՆԱԼ. — Կրնան գտնել։
ԿՐԻՉ. — Տե՛ս **ԽՈՑ**։
ԿՐՄԿԱԼ. — Տղայոց կուրծքին կա-պոց, *բրօ-տէլ*։
ԿՐՃՕՆ կամ **ԿՌՃՕՆ**. — Ցարդի մնացորդ, խոզան։
ԿՌԻՑ. — Տե՛ս **ԼԸՊ**։
ԿԱՓ. — Խաւրծլի մայրը կամ բունը։
ԿԸՔԵԼ. - Հաստատել, ամրապնդել։
ԿՌՔԱՄԱՆ. — Հարուստ մարդ։ Կոֆաման է = Հարուստ է։

Հ.

ՀԱԲԱ. — Փոս։
ՀՈԴ. — Փոխադարձ, փոխարէն։ Հոգ երթալ = փոխադարձ այցե-լել։ փոխարէն՝ այցին երթալ, աշխատիլ։
ՀԱԼԼԱ. — Ամէն։
ՀԻԼ. — Թողուլ, արձրկել։
ՀԼՈՑԵԼ. — Ճեկել, մազը ճեկել։ 2. Հրել։
ՀԱԽՃԸՆԻԿ. — Չափ մը։
ՀԱԳԻԿԱ. — Երկաչեայ տոպրակ։
ՀՄԼԱ. — Հիմակ, այժմ։
ՀՄՈԻԿ. — Հնազանդ։
ՀԸՄԱՆՁԵԼ. — Պատկառիլ (աղաւաղեալն **ԱՄԱՆՁԵԼ** բառին)։
ՀՈՒՄԱ կամ **ՀՈՒՄՄԱ**. — Նոյն ընդ **ՀՄԼԱ**։
ՀՈՄԲԱ. **ՀԱՄԲԱ**. — Տե՛ս **ԽԱՄԲԱՑ**։
ՀԱՄԱԼԻԿ. — Տե՛ս **ԽԱՄԱԼԻԿ**։
ՀԱՄԼԱ. — Նոյն ընդ **ԻՉԷՄ**։
ՀՈՄ. — Խոտ մը։
ՀԱՅ. **ՀԷՅ**. **ՀՕ**. **ՀՕՅ**. — Հայր։ Հէյրս տօնն է = Հայրս տունն է։
ՀԷՅԻԼ. — Տես **ՄԿԼԵԼ**։
ՀԷՅԷ՛ կամ **ՀԻՅԷ՛**. — Նայէ։
ՀՕՅՔՈՅՐ. — Հօրքոյր։
ՀԱՆԻԿ. — Նոյն ընդ **ԱՅԷ**։
ՀԱՆՑ. — Պարապ։
ՀԱՆԴԱՈՒԱՐ. — Կողմ։
ՀԱՆԱՂԷՆ. — Տալ։
ՀԱՆԴՌԵԼ. — Ճնշարգելութիւն։
ՀԱՆՈՒԵՑՆԵԼ. — Մերկանալ, զգեստը վրայէն հանել։
ՀԷՆՔ. — Կարգադրուած մանածը, ուրկէ ոստայնանկը կտաւ պիտի գործէ։
ՀԵՆՈՄ. — Հայիմ։
ՀԵՆՔԱԳԱԳ. — Նոյն ընդ **ԸՆՔԱԳԱԳ**։
ՀԱՃՕՆ. — Տե՛ս **ԹԵԿ**։
ՀԸՃԿԵԼ. — Լսել, մռել, հնազանդիլ։
ՀՈՌՑԱՑ. **ՀՈՌՑԱՆԱՑ**. — Անգամ։ Մէկ հոռտանայ = Ցանկարծ, մէկէն, ամբողջը։
ՀԱՍԸ կամ **ՀԱՍԻԿ**. — Նոյն ընդ **ԱՀԱՆԸ**։
ՀԸՍԳԻՔ. — Ցարգել։
ՀՈՒՍԱՑ. **ՀՈՒՏԱՑ**. — Ատ, անդ։
ՀՈՎԱՏԱՐ. — Հովասուն տեղ։
ՀԱՏԻԿ. — Կուլիբայ։
ՀԵՏԻԿ. — Սանդալաձեւ ոտնաման, զոր կը հագնին ձեան վրան, եւ կը շինեն երկու փայտի կտորներու վրայ ձիու մազերէ հիւսելով։
ՀԵՏՈՒՆ. — Միանգամ, մեկին։

ՀՈՏՈՒԵԼ. — Հոտուըտալ։
ՀԱՐՍԱՑ. — Նոր ամուսնացած տղուն կինը։
ՀԱՐ ՈՐ. — Տէս ԹՈՄՈՐ։
ՀԱՐԵԼ. — Խառնել։
ՀԱՏՈՒԱԴ կամ ՀՐՈՒԱԴ. — Ջուր տեղը։
ՀԱՐՏԱԼԱՑ. — Կովի ծունկ։
ՀԱՐՍՆՈՒԿ. — Խամաճիկ։
ՀԱՐ ՄԻՆ. — Իւրաքանչիւր։
ՀԱՐԵ՞Ք. — Մինչեւ երբ։
ՀԱՐԹՈՒԿ. — Ոսկւոյ եւ արծաթի կտրոց։
ՀԱՐԱՇՏԱՐԱԿ. — Հրեշտակ։
ՀԵՐՈՒԸՆԵԿ. — Երկամեայ կով՝ դեռ չծնած։
ՀԸՏՐԵԼ. — Զատել։ 2. Ըսկել, մաքրել ընդեղէնները։
ՀՈՐՄԱՆՔ. — Համրանք, համրել։
ՀՈՒՐՍ. — Բարկութիւն։
ՀՐԱՄԷՆՏ. ՀՐԱՄԷՆ. — Վերջինքը, ընթրիք։
ՀՐԷ՛Ս կամ ՀՐԷ՛Ս ՀՐԷ՛Ս. — Ահաւասիկ։
ՀԷՐ. — Մինչեւ։
ՀՐՄՇՏԿԵԼ. — Հրել, աղւել։

ՀՕՐԱ. — Խաղ, պար։ 2. Խաղողի տեսակ մը։
ՀՕՐԻԿ կամ ՀՈՒՐԻԿ. — Նոյն ընդ ԹԵՐՁԵՆՔ։
ՀԱՐԵՒԱՆ. — Դրացի։
ՀԱՐԿԱՒՈՐ. — Արտաքնոց։
ՀԱՐԿԻՆՔ. ՀԱՐԿ. — Հարսնիք։ 2. Ուրախութիւն, խնջոյք։
ՀԵՐԲԱՐ. ՀՕՐԲԱՐ. ՀՕՐԲԵՐ. ՀՕ-ԲԱՐ. — Հօրեղբայր։
ՀԵՐՔ. — Կարգ։ Հերքապահ = կարգապահ։
ՀՕՐ. — Նիւթ, կտաւ բանելու գործածեղան։
ՀԱՏ. — Ճաշ օրուան։
ՀԱՒՈՂ. — Խաղող։
ՀԱՒԻԺ. — Տեսակ մը պղպեղ։
ՀԱՒԿՈՒԻՐ. — Գիշեր ատեն մարդու աչքը չտեսնելը։
ՀԱՒՔԵԼ. — Սղմել։
ՀԱՓԻԿ. — Ոտք։ Հափիկ երթալ = Տղուն ոտք ելնելու սկսնակը։
ՀԱՓԻԿ ԸՆԵԼ. — Հափել, ուտել։
ՀԱՓ ՀԱՓԱ՛Ց. — Հասաւ, սպառեցաւ։

Ձ.

ՁԱԴԱՐ. — Դագաղ։ 2. Խուցի։
ՁԱԴԵԼ. — Տափել։
ՁԴԻՒՑ. — Փական։
ՁԻԴ կամ ՁՈՒԴ. — Այր մարդուն ձուերը։
ՁԷԹ. — Տղայ։
ՁԱԽԱԿԻ. — Պարերգ։
ՁԱԿ. — Անութ։
ՁԸՁՈՒՄ. — Աման մը, որուն մէջ մածունը կը զարնեն, իւղ հանելու համար։

ՁԸՂՁԸՂԿԵԼ. — Չարչարել։
ՁՈՂԱՆ. — Անտառ։ Ձողան երթալ = Անտառէն փայտ կրել։
ՁՄԷԹՔ. — Ձիւնը կամ արեւը դժուարաւ դիտել, խոտզանք։
ՁԱՏՐԵԼ. — Ցօղուել։ 2. Որսկել։
ՁԱՒՐԵԼ. — Զառանցել։
ՁԵՐՁԱՆ. — Գերձան, տաղանի։
ՁԵՒԵԼ. — Պատռել, կտոր կտոր ընել։

Ղ.

ՂԱԶԵՑԱՆՔ. — Բարկութիւն։ 2. Սաստկութիւն։
ՂԱՑԹ. — Նոյն ընդ ԼԱՄՈՒԿ։
ՂԸԼԷ. — Եղեր։
ՂԱՇԷՆԿ. — Կոկիկ։
ՂԱՐՄԱՂ կամ ՂԱՐՄԱԽ.—Կեռ։
ՂԺՂԺՈՒԻԼ. — Ծալծալուիլ։
ՂՆՃՈՒԻԼ. — Զզուանք. նման զզուանաց։
ՂԸՍՏԻՄ. — Մանեակ։

Ճ.

ՃԴԸՌՏԱԼ. — Այրել, վառել։
ՃԶՐՈՒԿ. — Տզրուկ։
ՃԱԹ. — Կարեկցանաց։
ՃԱԹԻԼ. — Ճեղքուիլ, կոտրտուիլ։
ՃԱԹ, ՃԱԹ. — Ցնցոտիք։
ՃՈԹ. — Սկիզբ, ծայր։
ՃՈՒԹ կամ ՃՈՒԹ ՃՈՒԹ. — Ոստի մը վրայ գտնուած խումբ խումբ կամ գունդ գունդ պտուղներ։
ՃՈՒԹ. — Թոյլ։ 2. Հաւ։
ՃՈՒԹՂԻ. — Գլխի ծածկոց։
ՃԸԺՏԱԼ.—Տղայոց պոռալը, լալը։
ՃԻԺ. — Նոյն ընդ ՑԷԹ։
ՃԻԺՈՒԻ ՇՈՐ. — Երախայի լաթ։
ՃԻԺԿԻԺ. — Փոքր տղայք։
ՃԻԺԵՐ ՄԻԺԵՐ.—Զանազան հասակի տղաքներ։
ՃԻԺԵՐՈՒԹԱԿ.—Տղայոց Այբենի տախտակ, պնակ։
ՃԱԼԱՀԻԿ. — Թեզնիք։
ՃԻԼ. — Եղեգեայ փսիաթ։
ՃԼԵԿ կամ ՃԼԼԵԿ.—Սերմն, հունտ։ 2. Որոմ։
ՃԼՈՐ կամ ՃԼՈԼ.—Հողէ ամանի մը։
ՃԼՈՐԵԼ. — Թառամիլ։
ՃԼՈՋ.—Դեռատի տղայ։
ՃՈԼՈՐԻԿ. — Որորոց։

ՃՈՒԼԻԿ. — Սպիտակահեր։
ՃՈԼՏԵԼ. — Տես ԿԸՄԹՏՆԵԼ։
ՃԸԽԱՆ. — Նիզ, փականք։
ՃԽԴԵԼ. — Հրել։
ՃԸԽԹՈՒԻԼ կամ ՃՌՃՎԻԼ.—Սեղմուիլ, պարունակել։
ՃԽԼԻՈՒՄ.—Ջախջախուիլ։ Սայլին տակ ճխլում է = Սայլին ներքեւ ջախջախուած է։
ՃԿԻԿ. — Դրան ջախջախ։
ՃԿՌԵԼ. —Ճապաղ նստիլ, կիսանիստ։
ՃՈԿԱՒՌ. — Տես ԼՈԳ։
ՃՈՒԿ. — Փոքր կարպայ։ 2. Վէգ։
ՃՈԿ. — Ջատ։ Ճոկ նոկ = Ջատ զատ։
ՃՈԿԵԼ. — Ջատել։
ՃԱՀՏԿԱԼ. — Կոտրտել, աւրել։
ՃԱՂ. — Ջահ։ 2. Իլիկ։
ՃԱՂՎՈՒԼ. — Երկայրի ժանեւոր փայտ։
ՃՂԱԿ կամ ՃՂԼԱԿ.—Պատառաքաղ։ 2. Երածայր երկաթեայ գործի, հէնքի [illegible]։
ՃԸՂԵԼ. — Տես ՋԵՒԵԼ։
ՃՂՈՐ. — Ծառէ կախուած օրան, [illegible]։

ՃՈՂՕՂՈՒՐ. — Ընկոյզ։
ՃՈՂՏԵԼ. — Պատառել։
ՃԱՃԱԿ. — Փեթակի մէջ դրուած խաչաձեւ փայտեր։
ՃԸՃԵՂԵԼ կամ ՃԸՃԵԽԵԼ. — Ջախջախել։
ՃԸՃԸՌՆԱԿ. — Ճախարակ։
ՃԸՆՃՂԵԼ. — Սանդուղքով մագ-լել։
ՃԸՄՐՏԵԼ. — Ձեռքերը շփել։
ՃԱՄԼՏԿԱԼ. — Նոյն ընդ ՃԱ-ՀՏԿԱԼ։
ՃԱՄԲԱՐԱԿ. — Կաշէկապ։
ՃԸՃԱՆ. — Ուռենիի կախուած ճիւղեր, վարսաւոր։
ՃԸՆԲԻԿ. — Օճախի վերին եզերքը։
ՃԵՄԵԼԻՔ. ՃՈՒՄՈՒՌ. — Իւղով պատրաստուած թարմ հացով կերակուր մը։
ՃՈՒՄԳ. — Ցցուած հող, հողի բարձրութիւն։
ՃՈՒՄ ԵՂԱՒ. — Անյայտացաւ։
ՃԱՆԿ. — Ափ։
ՃԱՆԿՌՏՈՒՔ. — Յափշտակութիւն։
ՃԱՆՃՈՒՐ. — Սալորի տեսակ։
ՃԱՆՋՈՒՌ. — Այգեպտուղ աւերող
ՃԻՆԱՋ. — Հաւու քաշիկ։ [որդեր։
ՃԻՆԿԱՆ կամ ՃԻՆԿԷՆ. — Գնչու։ Զանազան գաւառներու մէջ՝ այլ եւ այլ անուններ առած է այս վրանակիր ու վաչկատուն ժողովուրդը, ԲՈՇԱ, ԼՈՄ, ԳՈՄ, ՐՈՄ, ԿՈՐՃԱՑ, ՇԱՏԻՐՈՐ, ԼՈՐԻԿ, ԿԷՏԿԷՍ, ՓՐԹՔԷՇ, ՔԷԼՈԽ, ՄԱՂԿԱՊՈՂ, ՄԱՂԱԴՈՐԾ, ԳԱՐԱՋԻ, ՄՈՒՐԱՏԱՆ, ՏԻԴԱՆ, ԹԻՆԿԱՆ, ՄԵՐՃԻԿ, ՓԱՐԻԱ, ՄԸՏՐԸԳ, եւ այլն յորջորջուելով։
ՃՆԴԵԼ. — Խաբել։
ՃԸՆԹՌ. — Պատառոտուած։
ՃՆԿԵԼ. — Խմել, արբենալ։
ՃՆՃՈՒՂ. — Ընդհանրապէս փոքր թռչնոց՝ ՃՆՃՈՒՂ կ'ըսուի։
ՃՆՃՂԿԻԿ. — Փայտէ կլորաձեւ գործիք մը։
ՃՆՃՂՕԻԿ. — Հորի կամ ջու լճակի ճախարակ։

ՃՆԴԻ. — Գեղեցիկ։
ՃՈՆՃՈՂ. — Յաջ եւ յահեակ տա-տանելով երթալ։
ՃՈՆԹ. — Տե՛ս ՃՈԹ։
ՃՇՄԱՐ. — Ճշմարիտ։
ՃՈՅ կամ ՋՈՋ. ՄԱՄԱ. — Մեծ-մայր, մամ։
ՃԱԳՈՒԿ. — Նեղ, մոլար շաւիղ։
ՃԵԳԿԵԼ. — Փետտել։
ՃԳԵՐԹ. ՃՈՒՌԳ. — Աչքի ցաւ։
ՃԳԼՈՐԵԼ. — Կեղեւել, մերկա-ցնել։
ՃԸԳԸԼՏՆԵԼ կամ ՃԸԳՐԼՏՆԵԼ. — Շարժել, երերցնել, խաղցնել։
ՃԸԳՃԸԳ. — Կարճատես։
ՃԳՈՑ. — Խթան, սրածայր գործի մը, եւ պզտի փայտ մը, որով եզները կը վարեն։
ՃՈՑԻԿ. ՋՈՋՈՑ կամ ՋՈՋՄԵՐ. — Մամ, հօրը կամ մօրը մայրը։
ՃԱՌ. — Կանանց գլխի ծածկոց։ 2. Խոտէ խրցան, չէր։
ՃԱՌՈՒՑ կամ ՃԱՌՈՒԿ. — Ակիշ։
ՃՌՓԵԼ կամ ՇՌՓԵԼ. — Անխնայ քաղել։ 2. Ագահութեամբ ու-տել։
ՃՈՌ. — Տե՛ս ՀԱԲԱ։
ՃՈՌԻԿ. — Լայնաբերան փարչ։
ՃԸՌԻԿ կամ ՃԸԼԻԿ. — Քիչ վա-զող առուիկ։ 2. Պզտիկ, քիչ (հեղուկ)։
ՃԸՌՏԻԿ. — Քթի կարթուկ։
ՃՈՒՌ. — Ազդր։ 2. Կենդանի մը։ 3. Ծունկ։
ՃՈՒՌԳԱՆՑ. — Բանջար մը։
ՃԱՌՃԱՌ. — Կամնատայլ։
ՃՈՌԹԵԼ. — Պատռել։
ՃՌՃՌԱՆ. — Շատախօս։
ՃԸՍՏԻԿ. — Աշխոյժ, սրամիտ։
ՃԱՎԱՆ. — Ծեծան, սոփան։
ՃԻՎ կամ ՃԻԻ. — Ոտք։
ՃԻՎԱՄԱՆ. — Ոտնաման, կօշիկ։
ՃԸՎԼՏԵԼ կամ ՃԸԻՏԵԼ. — Կտրել։
ՃԱՏԱԿ. — Ճակատ։
ՃԵՏԻՆ. — Գետին։
ՃԵՑ. — Աքաղաղ։
ՃՈՒՑ. — Ձագ։

ՃՈՐՏ. — Գերի։ 2. Թոռնեակ։
ՃՏԿԻԼ. — Ուտել։
ՃՈԴ-ՔԱՐ. — Սպիտակ քար։
ՃԱՑՐ. — Տե՛ս **ՃԸՃԸՌՆԱԿ**։
ՃԱՐԻԿ. — Մետաքսեայ գօտի։
ՃԱՐԻԻՐԷՆ կամ **ՃԱՐԻՎՐԷՆ.** — Տան երեսը։
ՃԱՐԸՆԿԱՆ. — Խեղութիւն։
ՃԱՐՊԻԿ. — Արղար։
ՃԱՐՃԱՌ. — Ճնշելու կամ քամելու գործիք։
ՃԱՐ. — Նեցուկ, ապաւէն։
ՃԱՐԴԻԿ. — Սիրուն։
ՃԱՐՏՈԻԿ. — Լպրծուն։
ՃՈՐԵԼ. — Հայհոյել։
ՃՐԻՏԱ. — Անտառապահ։
ՃՈՐԱԼ. — Ճօճալ։
ՃԵՓՌԵԼ. — Տե՛ս **ՃՌՓԵԼ** կամ **ՇՌՓԵԼ**։
ՃԱՔՃՔԱԾ. — Ճրդկրտուած։

Մ.

ՄԱՏՈԻԿ. — Ծաղիկ մը, խոտ մը։
ՄԱԹՐԱԹ. — Կերակուրի աման։
ՄԱՂԿՏԻԼ. — Մսիլ։
ՄՋԱԼ. — Բառաչել։
ՄՋԱՆ. — Ոստիկ ագահ։
ՄՋՄԸՋ. — Փլատագոյն։
ՄՋՄՋԱԼ. — Դանդաղիլ։
ՄՋՐԿԱԹ. — Անտարբեր, անհոգ։
ՄՋԵԴ. — Ծառի արմատ։
ՄՋՈԻԿ. — Կենդանեաց արանդամք։
ՄԷՋԱՐ. — Գոգնոց։ 2. Փաթեթ, ծրար։
ՄԷՋԵԼ. — Մտածել։
ՄՈՂԱԼ. — Գէր։
ՄԹԻԹ. — Մանելու կլորաձեւ գործի։
ՄԸԹԻԿ. — Հին վերմակ։
ՄԹՌԻԼ. — Տրտմիլ։
ՄԻԹԱՄ. — Իբր թէ։
ՄԱԺԵԼ. — Շփել։
ՄԸԺ. — Մառախուղ։
ՄԸԺԱԼ. — Հոսել, վոթել։ Անձրեւ կը մժայ = Անձրեւը սին սին կը կաթկըթէ։
ՄԺԻԿ. — Շիւ։
ՄՈԺԻԿ. — Կրակի մասնիկ։
ՄԱԼԱԽ. — Գոմշուկ, գոմէշի ձագ։ 2. Մարալիւրով եւ ռուփով պատրաստուած խաւիծ։
ՄԱԼԱՃԻԿ. — Ցանձի տեսակ։
ՄԱԼԱՔ. — Բոլոր։
ՄԱԼԻՋ. — Թանձրիլ։
ՄԱԼՈԻԽ. — Անասնոց վզկապի փայտ։
ՄԱԼՈԻԼ. — Մաղձատ, տխուր։
ՄԸԼԻ՛Կ ՄԸԼԻ՛Կ. — Կամաց կամաց։ Մըլիկ մըլիկ կանթեղը կը վառէր = կամաց կամաց կը վառէր կանթեղը։
ՄԻԼ. — Գետերէն հոսած աւազն ու հող։
ՄՈԼԹԱՆԻ. — Կռապաշտ։
ՄՈԼԱ. — Կրածեփ։
ՄՈՇ. — Հաւաքումն, քաղում։
ՄԼՏԻԿ. — Երկայն խնձոր մը՝ ձմրան համար։
ՄԼՇԿԵԼ. — Տե՛ս **ՃԽԴԵԼ**։
ՄՈԼ. — Մեծ շուն։
ՄՈԼՈՋ. — Հողի եւ քարերու փրշուրք։
ՄԱԽԻՐ. — Հող։ 2. Քար։ 3. Մոխիր։
ՄԱԽՋԱՏ. — Ճակատի զարդ։
ՄԽՄԵԼ. — Կնոցի գլխի ծածկոց։
ՄԽՆՈՏ. — Այն հագուստն է՝ զոր կանայք կը հագնին թոնիրը վառած ատէննին։

ՄԵԾԱՑ. — Տանտիկին, իշխանուհի։
ՄԸԾԵՌ կամ **ՄԴՋԵՄ.** — Կրակի մանրուք։
ՄԱԿԱՋ. — Սրածայր գործիք։
ՄԱԿԱՏՈՒՋ. — Խլունձ, -ոյլ-ն-կնօղ։
ՄԸԿԱՏ. — Տես **ՀՄԼԱ**։
ՄԸԿԸԿԱԼ. — Այծին կայնելը։
ՄԷԿԼԱՐ. — Շիտակ։
ՄԱՀՐԱՔԱ. — Հանդէս։
ՄԱՂՄԱՂ. — Կրակախառն մոխիր, փոշի։ 2. Ծփանք։
ՄԴԵԴ. — Մանր յարդ։
ՄԴԵՐԻԿ. — Անիծ, ոջիլի հուներ։
ՄԴԿԻՏ. — Սաստիկ ցաւ։
ՄՈՋ. — Մեծ մաղ։
ՄԷՃԻԿ. — Տղոց խաղ մը։
ՄԱՄՕ. ՄԱՄՈՒԿ. ՄՈՍ. ՄՕ. ՄՕՏ. — Մայր, մայրիկ։
ՄԱՄՇԻԼ. — Հոտիլ։
ՄԱՄԱԼԻԿԱ. — Հացեղէն մը, որ կը գործածուի Բիւթանիոյ գաւառին եւ Նիկոմիդիոյ զանազան կողմերը եւ այլուրեք, Հայ ու Ջերքէզ գիւղացւոց մէջ։ Այս զանգուածը – որ կը պատրաստուի ի եգիպտացորենի ալիւրով – երբ որ տաք է, իրեն մէջ փոսիկ մը կը բանան, եւ կարագ դնելով կը ծածկեն, ու յետոյ կուտեն։
ՄԱՏՄԱ. — Թաշկինակ։
ՄԱՏՄԵՂ կամ **ՄԱՏՄԵԽ.** — Ծուռ-ոտք։
ՄԷՄՈՆ. — Կապիկ։
ՄՈՒՄԻ. — Նկարէն քաշկինակ մը, որով կանայք գլուխնին կը կապեն։
ՄՈՄԼԻԿ. — Մորմենի։
ՄԱՏԻՍ. — Թրիք։
ՄԻԱՏ. — Մկրատ։
ՄՕՏՂՈՒՔ. — Մանրուք։
ՄՕՏՔՈՒՐ. — Մօրքոյր։
ՄՕՔԱՏՐ. — Մօրեղբայր։
ՄԱՆՈՏ. — Ճախարակ։ 2. Մատնոց։
ՄԱՆԳԵՌ. — Փայտեայ ցիցերով գործիք մը, որով հերկուած տեղերը կը հաւասարեցնեն։
ՄԱՆ. — Չափ մը։ 2. Տղոց երեսի բիծեր։ 3. Պտոյտ։
ՄԱՆԿՈՒՌ. — Կովին վիզը անցուած աղեղնաձեւ օղակ։ Մանկուռէն բռնէ = Օղակէն բռնէ։
ՄԱՆԱԼ. — Իմանալ։
ՄԱՆՈՏ. — Բծաւոր, որ մարդուն երեսը կ՚ըլլայ։ Մանոտ երես = Բծաւոր կամ ցանոտ երես։
ՄՆԾԻՒՐ. — Տե՛ս **ՄԸԾԵՌ**։
ՄԵՆՏԵՂԵԼ. — Կրակը մոխրել։
ՄԷՏՆԻԼ. — Սեղմուիլ։ 2. Փռել։ Մէնեցաւ = Սղմեցաւ։
ՄՈՏՆ. — Ծաղկանուն։ 2. Նմանութիւն։ Հօրամոյն = Հօրը նմանող։
ՄՆՋԵԼ. — Լռել։
ՄՆԵՂ. — Մանր ոջիլ։
ՄՈՆ. — Գէշ։
ՄՈՆԱՆԱԼ. — Գէշնալ։
ՄՈՆԹ. — Վանական կարգ, որ դեռ եկեղեցական սքեմ առած չէ։
ՄՈՆԷԿՈՒՇ. — Շրջագայել։
ՄԱՆ. — Կաթի սեր։
ՄԱՆՏ-ԱՂՋԻԿ. — Առուէզ։
ՄԱՆՏԱԿ. — Բուսեղէն։
ՄՈՆՉ. — Մանչ։
ՄՆՏՐԵԼ. — Մրկել։
ՄԷՆՄԷՆ. — Երախայից ոտքալ։
ՄՈՆՈՋՈՆ. — Աբեղայ։
ՄՈՒՆԿ. — Տե՛ս **ՄԴԵԴ**։
ՄԱՇ. — Կոյս, աղջիկ-տղայ։
ՄԱՇՆԱԿ. — Տան կաւեղէն աման։
ՄՇՏԵԼ. ՄՇՏՐԿԵԼ. — Տե՛ս **ՄԼՇԿԵԼ**։
ՄԸՇՄԸՇԵԼ. — Փչել։
ՄՇՏՈՒԹ. — Ոստայնանկի գործիք։
ՄՈՒՇ. — Այրելու հոտ։
ՄՇԵԼ. — Այրել, մրկել։
ՄՇԱՀՈՏ. — Այրուածքին հոտը։
ՄՇՄՇԱԼ. ՄՇԻ՛Կ ՄՇԻ՛Կ. — Հանգիստ նինջ, քնանալ։
ՄՈՇ. — Մորմենի։

ՄԱՋԻՆ. — Միջին։
ՄՌՈՒԹ. — Գրկունք, ծրքունք։
ՄՌԵԼ. — Մտիկ ընել։
ՄՌԵՂ կամ ՄՌԵԽ. — Տե՛ս ՄՂԵՂ։
ՄՌԻԿ. — Գռեհիկ։
ՄՌԹԵԼ. — Տրտմիլ։ 2. Ճկել, կորանալ։
ՄՌԻՌԱՓ. — Մրափ, նիրհ։
ՄԹԸԼ. — Նուազ հաստատուն եղած ցեխ։
ՄԱՍՏ. — Կտոր, մաս, բաժին։ ԿԱԼԱՄԱՍՏ = կալին մէջէն՝ ըստ սովորութեան, աղքատաց տրուած մասը կամ բաժինը։ 2. Հաստ։ Մաստ ասեղ = Հաստ ասեղ։ 3. Լ[illegible]։
ՄԱՍՈՒՐ. — Ջորցընել։
ՄԱՍՈՒՍԱ. — Գործիք մը։
ՄԱՍԱ. — Տե՛ս ՃԳՈՏ։
ՄԱՍՈՒՐԱ. — Փոքր խողովակ մը, որոյ վրայ կը փաթտեն այն մանածը՝ որով կտաւը պիտի գործուի։
ՄԱՍՏԷ. — Կաշեայ։
ՄԱՍՈՒԼԻՃ. — Նոյն ընդ ՃՆՃՂԿԻԿ։
ՄՍՄՍՈՒՄ. — Փսփսում։
ՄԱՏՆԻԿ. — Կառավարիչ։
ՄԱՏՆՈՑ. — Մախալ (չափ)։ 2. Մատը դրուելու գործիք։
ՄԱՏՌ կամ ՏԻԻՏ. — Անբնական հիւանդութիւն մը։
ՄԱՏՈՐԵԱՆ. — Մերկ։
ՄԱՐ. — Ոտք։ Սանդուղի մար = Սանդուղի ոտք։ 2. Կտաւի կամ կերպասի լայնք։
ՄԱՐԱ. ՄԷԱՐ. ՄԷՐ. ՄԱՐԷ. — Տե՛ս ՄԱՄՕ։ Տղայմէր = Ծնող մայր, որ քառասունքի մէջ է։
ՄԱՐՍՈՒՁ. — Կիսայրեաց ածուխի հոտ ([illegible])։
ՄՈՐՄՈՐԻԿ. — Մարմարիոն։
ՄՈՐՄՈՐ. — Մոխիր։ Մորմոր կրակ = Մոխրախառն կրակ։
ՄՈՐՄՈՐՈՍ. ՄՐԹԵՐԵՍ. — Տրտում։
ՄԵՐԷԼ. — Խառնել։
ՄՐԵՂ. — Տե՛ս ՄՆԵՂ։
ՄՐՏՓԵԼ. — Մրափել, նիրհել։
ՄՈՐՐԸՑՆԵԼ. — Աւրել, մանրել, փոշիացնել։
ՄԱՐԻ՛. — Զարմացական ձայնարկութիւն։
ՄԵՐՈՆՔ. — Կամք։
ՄԷՐՆԻԿ ՏԱՆՁ. — Տեսակ մը տանձ։
ՄԸՐԻԿ. — Ցորենին փուշը, սեւագոյն ցորեն։
ՄԸՐՄԸՐ. — Տղայմարդ, անձնավստահ։
ՄԹԻՐ. — Ածուխ։
ՄՈՒՐՏ. — Ծաղկի անուն։
ՄՐՄՈՒՌ. — Կսկիծ։
ՄՈՐՄՈՆՋ. — Մրջիւն։
ՄԸՔԸՐԱՏ. — Փսիւք ([illegible])։

Յ.

ՅԷՐԷՐԻՆ. — Առանձին տեղ։
ՅԷՎԱՐԻՆ. — Երեկոյ։
ՅԻՃ. — Թացութիւն։
ՅՈՒՆԹ. — Անութ։
ՅՈՂԻ. — Գոմի մէջ սենեակ։
ՅՈՐԻ՞. — Ինչու։

Ն.

ՆՈՒԿԱՆՈՑ. — Գինւոյ չափ։

ՆԸԴԻ. — Նա դի։ Տե՛ս **ՕԴԴԻ. ՍԸԴԻ. ՍԻՆԿՍ. ԴԻՆԿՍ։**

ՆԸՂԺԸՐՈՒԿ. — Նիհարցած։ 2. Առկայծեալ ճրագ։

ՆԱՆԻԿ կամ **ՆԵՆՆԻԿ.** — Նինջ մանկան։

ՆԱՆԻ. ՆԱՆՈՒ. — Մեծ մայր, հանի։

ՆԱՇՓԱՑՑ. — Նաշին փայտը, [ղազաղ։

ՆԸՆ. — Դիմաց։

ՆԸՐԻ — Անիկա։ Տե՛ս **ԴԸՐԻ. ՍԸՐԻ։**

ՆԸՐԻՔ. — Տեսակ մը առողջարար բոյս։ 2. Կատուին կէս կաղկանձիւնը։

ՆԻՔԱՐԱՆ. — Անհանգիստ։

ՆՄՈՒՇ. — Տեսակ։ Նոյն ընդ **ՆՄՈՅՇ։**

ՆՇԽՈՒՆ. — Ջարդարուն։

ՆՕՆՕՇ. ՆՕՆՕՇԻԿ. — Սիրուն, սիրունիկ։

ՆԻՒ. — Կզկղանք։

Շ.

ՇՈԳՌԵԼ. — Թուլնալ։

ՇՍՑ. — Լաւ, աղէկ։

ՇԹԻԼ. — Պատուաստել։ 2. Տնկել։

ՇԱԼԱԿ. — Բեռ։ 2. Կռնակ։

ՇԸԼԸՐԵԼ. — Մարիլ։

ՇԷՕԼՁԻՒՆ. — Պզտի դրդում։

ՇԻԼԱՑ. — հաքով շինուած կերակուր։ 2. Արգանակ։

ՇԼՈՐ. — Սալոր։

ՇՈՒԼՈՒԼԵԼ. — Մխել, ցուլլել։

ՇԱԿԱԼ. — Կտրտուած սոլ։ 2. Շատախօս։

ՇԱՀ. ԽԸՐԻՆՋ. — Ակնուռ։ 2. Խոլիւ, չորցած խոտ։

ՇԱՂԱԼ. — Անձրեւել։

ՇԱՂԱՓ. — Ծակելու գործիք. *ճախխաղ*։

ՇԱՂԵԼ. — Ցրուել։ 2. Շաղաղել։

ՇԸՂԱ. ՇԵԱՇ. — կանանց գլխի քող։

ՇԵՂՓԻԿ. ԴԷՕՄՐԻԿ. — Գետնէն ընդեղէններ եւ արմատ հանելու գործիք։ 2. Կտրելու կամ ծակելու սուր գործիք։ 2. Բռունցքի փայտ մը։

ՇԸՂԲԵԿ. — Պարզունակ։

ՇԻՒՂ. — Հիւսելու համար շիշ։

ՇՂԼՈՐ. — Վայրի պտուղ մը, ուրկէ ներկ կը շինուի։

ՇՄԱԼ. — Թթենւոյ ճիւղ։

ՇԸՄՈՆԵԼ. — Ծալել։ 2. Գոցել։

ՇԷՑԷՑ. — Աղուոր։

ՇԻՆԻԿ. — Արմտեաց չափ։

ՇՆԹՌԿԻԼ. — Ծուլաբար պառկիլ։

ՇՆԿՇՆԿՈՑ. — Շշուկ։ 2. Երկաթի եւ ստակի խառնուած ձայներ։

ՇԸՇԿՌԻԼ. — Շուարիլ, շփոթիլ։

ՇԵՇ. — Նոյն ընդ **ՇԸՂԱ** կամ **ՇԵԱՇ։**

ՇԻՇ. — Կեռ գլուխ երկար, որով

քոնիրը կը խառնեն։ 2. Շիշ, հիւսելու համար սրածայր գործիք։
ՇԸՂԱՏԵԼ. — Շիշի սուր ծայրովը գետինը խուզարկել։
ՇԻՇԻՐ. — Շամփուր։ 2. Մայրական գգուանք։
ՇԵՊՐԵԼ. — Կծու յանդիմանել, կշտամբել։
ՇՈՇՈՐԴ. — Ապուշ։
ՇՈՇՈՐԴՈՂ. — Շատակեր։
ՇՈՒՇԹԱԿ. — Կանանց սամոյր։ 2. Կասկածոտ։ 3. Քահանայ-վարդապետ։
ՇՈՒՇՏԵԼ. — Տարակուսիլ։
ՇՈՒՇՓԱԹ. — Մետաքսէ նուրբ շղարշ մը, խաչի քողնիչ, Ս. Սկիհ՝ սրբելու լաթ մը։
ՇՕՇՐԱԿ. — Կաթ կթող, կովեր եւ էգեր կթող։
ՇԵՇՊԵՇ. — Շիլ աչք։ Շեշպեշ կը նայի = Շիլ կը նայի։
ՇՈՊԱ. ՇԱԹ. — Վաղանցիկ ցաւ։
ՇԸԹԱՏ. — Իմաստուն, աչալուրջ, ճարպիկ։
ՇԱՏԻՆԱԿ. — Իւղ դնելու աման։
ՇՈՏՏԵՂ. — Հաստատած, դրած։
ՇՏԷՃ կամ ՍՏԷՄ. — Գետնի մէջ տնկած փայտեր, զորս ոստայնանկք հինածը՝ վրան կը յօրինեն։
ՇՈՒՏԻԿ. — Ուռեցք։ 2. Սատանայ։
ՇԱՐ. — Գողովաս։
ՇԱՐՄՂԱՐՆ. — Շարմաղուած ալիւր։
ՇԱՐՈՏ. — Ս..ն..խ։
ՇԱՐՄԱՂ. — Բարակ մաղ։
ՇՈՐՈՐ. — Պար։
ՇՈՐԱՂ կամ ՇՈՐԱԽ. — Հրացանի պզտի գնտակ։
ՇՈՐՇՈՓ. — Հիւանդութեան սկիզբը։
ՇԵՐ. — Պէ–րէ–նճէ–ն։
ՇԵՐԼՇՈՒԿ. ՇԵՐԵՐՈՒԿ. — Բոյս մը՝ յորմէ աղցան կը պատրաստեն։
ՇՈՐՈՐԱԼ. — Ճօճալ։ 2. Սիգանեմ, հպարտօրէն շարժիլ։
ՏՐՋՈՒԿ. — Տխուր։
ՇՐԹՈՒՆՔ. — Թոնիրին բերնի շրջագիծը։ 2. Պրկունք։
ՇՈՒԱՐԱՄ կամ ՇՈՒՐԱՄՔ. — Հարեւանցի կար։
ՇԱՐԻԿ. — Շղարշ։
ՇԱՐԱՊՐԵԼ. — Յարմարցնել, տնտեսել։
ՇԻԻԱՐ. — Թուլամիտ։
ՇՈՒԸՐՏԵԼ. — Անյագաբար ուտել։
ՇՈՒԵԼ. — Շուտով փրցնել։
ՇԱՒԿՈՐ. ՃՃԿՈՒՐ. — Տես ՀԱՒԿՈՒՐ. Նաեւ կարճատես։
ՇՈՒԱԼ. ՇԸՒՇԸՒԱԼ. — Շչել, սուլել։
ՇՓՌԴԵԼ. — Ծեծել։
ՇԸՓՇԸՓ. — Տեսակ մը կօշիկ։
ՇՓԽԻԿ. — Երախայի գտակ, մանկանց շ–քի–յ։

Ո.

ՈՃՆԻ. — Քէրչէ։
ՈՒՐԵԼ. ՕՒՐԵԼ. ՕՃՐԵԼ. — Ոլորել։
ՈՂՈՂ. — Ուղեղ։ [2. Շրջել։
ՈՂՈՄ կամ ՈՒՂՈՄ. — Ջաղացքի մէջ աղացող քարէն վեր՝ գտնուող եռանկիւն աման մը կայ, ուրկէ ցորենը կ'իջնէ երկանաքարին մէջ կ'աղացուի։
ՈՒԿԱՆ. — Պայմանական մասնիկ. (ինչպէս, ընելու ական, երթալու ական, եւայլն)։
ՈՒՂԻՍ. — Քանոր։
ՈՒՂՈՒՆԿՈՒՆ. — Տես ԿՈՂԻՆՔ, ԿՈՂՈՒԱՆՔ։

ՈՒՆԿ. — Ցարդի փշրուանք։
ՈՒՆՈՐ. — Գործաւորներու պետ։
ՈՒՌ. — Կովու ծիծ։
ՈՒՐՏ. — Հոտաւէտ խոտ մը, *ֆէֆէ*։
ՈՌՈՎԻԼ կամ **ՕՐՈՂԼՈՒԻԼ.** — Տես **ՃԸԽԹՈՒԻԼ**։
ՈՒՌԹ. — Թումբ։
ՈՌԱՋԱՑԻԿ. — Ետեւ ետեւ ընթանալ։
ՈՍ. — Պէս։ Ի՞նչ ոս = Ի՞նչպէս, Ինչպիսի։
ՈՍՏՐԻՉ կամ **ԸՍՏՐԻՉ.** — *Ըստրէ-տէ*, խեցիի տեսակ։
ՈՒՍՏԻ. — Անտառ։ Ուստին երթալ, փայտ կրել = Անտառ երթալ, փայտ բերել։
ՈՒՏԿԵԼ. ԱՏԿԵԼ. — Բաւել։
ՈՒՏՈՒԼՈՏ. — Ուտելի, կերակուր։
ՈՏԱՏԵՂԻ. — Արտաքնոց։
ՈՏՔԸ ԼԱՐԵԼ. — Ոտքերը երկընցընել։
ՈՒՐՏԵԼ. — Պատահիլ։
ՈՒՐՈՒՆԿՈՒՆ. — Իրիկուն։
ՈՐՋԱՆ. — Խաւրծիլ։

Չ.

ՉԱԹԱԼ. — Տափաս։
ՉԱԼԱՏ. — Մայր։
ՉԱԼՈՒ. ՉԻՉԽԱՆ. — Որդի, տղայ։ 2. Մացառ։ 3. Տեսակ մը կարմրուկ վայրի մանր պտուղ։
ՉԱԼԱՆԵԼ. — Բաժանել, կտրել։
ՉԼՈՒՏ. — Մերկ։
ՉԸԼՏԵԼ. — Մերկացնել։
ՉՈՒԼՉՈՒԼ. — Տես **ՃԱԹ, ՃԱԹ**։
ՉԸԼԴԻԿ. ՇԸԼԸԽՏԻ. — Անզգամ աղջիկ, գէշ կնիկ։
ՉԱԽԵԼ կամ **ՉԸԽԵԼ.** — Ցանդիմանել։
ՉԸՂՋԻԿ. ԿԸՂՋԻԿ. — Ամաններու կտորուածք։
ՉԱՂ. — Փոքրադիր մարդ, *ֆօ-ֆէ*.
ՉԱՄԿՈՒՌ. — Ծաթրին։
ՉԻՄ. — Բոլորը։ 2. Մարգագետնի կտոր։
ՉՈՒՄ. — Մինչեւ որ։
ՉՄՈՒՇԿ. — Կօշիկ՝ ձմեռ ատեն հագնելի։
ՉՈՒՄԱՆ. — Երկրորդ կին։
ՉԸ՜ՆԿ. — Տես **ԹԸՆԿ**։
ՉԸՆՉՈՒԼ. — Նոյն ընդ **ՉԸԼԴԻԿ**։
ՉԻՆԹԵԱՆ. — Վարտիք։
ՉԱԳԼԱՏ. — Տեսակ մը մացառ, զոր կիւրինցիք հաւաքելով կ'այրեն։
ՉԱՏՐԻԿ. — Տես **ՄԷՋԱՐ**։
ՉԱՐԷԿ. — Չափ մը (ութ գրիւ)։
ՉԱՐԱՉԻ. — Սեւ։
ՉՈՐՈՏ. — Կծծի, ագահ։
ՉՈՒՐ կամ **ՉԻՒՐ.** — Մինչեւ որ։
ՉՈՐԹ. — Կոճտ։
ՉԱՓԱԽ. — Ձուկ մը։
ՉԸՓ-ՏԸՓ. ՉԸՓՉԸՓԱԼ. — Լողալու ատեն՝ ջուրին ձեռքով զարնել խառն ի խուռն։
ՉԱՔՕ. — Որձ էշ։
ՉՈՔԱՆ. — Նստան։
ՉՈՔԱՔ. — Դիրտ։

Պ.

ՊԱԳԱՅՐԵԼ. — Ջայրանալ, բարկանալ:
ՊԱՐՕՉ, ԲԱՐԽԱՃ. — Ջուրի աման, դոյլ:
ՊԷՏԼԱՑ. — Հարսանեկան քող:
ՊՁԷԼ. — Ճանկռտել, բզքտել:
ՊՁՈՒԿ. — Մարմնոյ վրայ եղած փոքր վէրքեր:
ՊՈՁԻԿ. — Հողէ անօթ. ԻԲՐԻՔ:
ՊՈՂԵԼ. — Մաքրել:
ՊՈՒԹԱ՛-ՊՈՒԹԱ՛. — Գունդագունդ:
ՊԱՃԻՆ. — Հասակ:
ՊԻՃ. — Երախայ:
ՊԸՃԻԿ. — Խոռոմածիկ:
ՊՃՈՃ. — Մանած իլոյ:
ՊԼԱՑ ԿԱՊՈՎ. — Գոյնզգոյն թելերով շինուած կապ:
ՊԼԱՃՈՐԵԼ. — Տապալել:
ՊԼԱՃԱԻՈՐԻԼ. — Գետինը փռուիլ:
ՊԼՈՒԼԱԿ. — Տանիքներէն կախուած սրաձեւ սառոյց:
ՊԵԼՄԵՃՈՒԿ. — Քիչ մը յառաջ:
ՊԸԼԼԵԼ. — Դիտել: 2. Փաթաթել:
ՊԸԼԸՍԿՈՒԱԾ. — Կաշին սըկրթուած:
ՊԼՈՒՋ. — Կարճուկ, կարճահասակ: 2. Մանուկ:
ՊԼՈՃ. — Շերամին թիթեռնիկը:
ՊՈԽԼԱՔ. — Խուրձ:
ՊԼՕՐՈՒԿ կամ **ԲԼՕՐՈՒԿ.** — Կերակուրի տեսակ մը:
ՊԼՇԿԵԼ. ՊԸԼԸՇԿԵԼ. — Վ,արակիլ:
ՊԼՊԼԱԼ. — Կանթեղին կիսավառումը:
ՊԼԻԿ. — Ըտակ, փող: 2. Երեխայ:
ՊԼՈՐ. — Նոյն ընդ **ՃԻԳ** կամ **ՃՈՒԳ**:
ՊԼՈԼԻԿ. — Հարսնուկ ծաղիկը:
ՊԻՒԼՈՐ. — Շրջան:
ՊԼՈԳ, — Խրխունջի մէկ տեսակը:
ՊԼՊՈՒԼ կամ **ԲԼԲՈՒԼ.** — Սոխակ: 2. Սեւացած, աղտեղի:
ՊԼՈՐ. — Տես **ՃԱՐՈՑ**:
ՊՈՒԼԻԿ կամ **ՊԸԼԻԿ.** — Երեխայ: 2. Տզրուկ:
ՊԸՇԱԾ. — Անթարթ:
ՊԼԱԻԵԼ. — Տես **ՇԱՂԵԼ**:
ՊՈԼՈՁ. — Մեծ գդակ, որ Բաղիշոյ գիւղացիք կը դնեն: 2. Երկայն:
ՊՈԼՈԼ. — Նոյն ընդ **ՊՈՂԵԼ**:
ՊՈԼՈՃԻԿ. — Երիկամունք:
ՊԼԱՏ. — Թակոյկի կտոր մը:
ՊԸԼՏԸՐԱԼ. — Շրջիլ, տեղէ տեղ քալել: Ի՞նչ կը պըլտըրաս = Ի՞նչ կը շրջիս:
ՊԷԼԻ. ՊԼԱԿԷՆ. — Տես **ԸՆԿԱՊԱԳ** կամ **ԸՆՔԱՊԱԳ**:
ՊԵԼԵԼ կամ **ՊԵԼԼԵԼ.** — Նոյն ընդ **ՊԸԼՏԸՐԱԼ**:
ՊԱԽՈՒԸՏՈՒՆ. — Թաքստեայ տեղ:
ՊԸԽՊԽԱԼ. — Կըլկըլալ, թխել, դուրս տալ:
ՊԸԽԵՐԻԿ. — Չոր պտուղներու ԹԷԼԷՐ:
ՊԾԱՌ. — Կայծ:
ՊԸԿԼՈՐ կամ **ԲԸԿԼՈՐ.** — Խոշորաչուի: 2. Բալուտ, վայրի կաղին: 3. Կոկով:
ՊԸՂԼՈՐԱԿ. — Խուչափողի ցցուն ոսկորը:
ՊԱՑԿԵՆՔ. — Պատկեր:
ՊԸԿ. ՊՈՒԿ. — Կոկորդ: 2. Կաթիլ: Պուկ մը խմցուցի = Կաթիլ մը ջուր արբուցի:
ՊՈՒԿ. ՊՈՒՏ. — Կաթիլ, քիչ մը

ջուր։ Գութ մը ջուր տուր=կաթիլ մը ջուր տուր։
ԳՈԿԵԼ. — Փրցնել։
ԳՈԿՈԿ. ԿՈՉ. — Ընկոյզ։
ԳՈԿՐԱԿ. — Տես ԳՈՒԼՈՃԻԿ։
ԳՈՒԿԱԼԱՔ. — Արեւուն շողուն՝ անասուններուն փախուստը, երբ զոռեխը զիրենք նեղէ։
ԳԱԿՈՒՑԻԿ. — Նուէր։
ԳԻԿ. — Երկվայրկեան։
ԳԸ՛Հ. — Ո՛չ. չհաւանելու ձայնարկութիւն մը։ [ՃՈՒԿ։
ԳԱՀ Մ'ԱԼ. — Նոյն ընդ ԳԵԼՄԵ-
ԳԻՉԱ. — Հօրեղբայր։ 2. Ծերուկ։
ԳԱՂԱԾՈՑ. — Պաղ կերակուր։
ԳՂԳՂԿԱԼ. — Տես ԳԸԽԳԽԱԼ։
ԳՈՂՕՋ. — Փողոց։
ԳՂԳՋՈՒՆ. — Լեփ լեցուն։
ԳՈՂ. — Գոգնոց։ 2. Փաթեթ, ծրար։ 3. Բանջարեղէն մը՝ զոր աղ-ջուրի մէջ դնելով՝ կուտեն պահոց օրեր, իբրեւ սննդարար կերակուր։
ԳՈՂԻԿ. — Նոյն ընդ ԳՈՋԻԿ։
ԳԼՑԻԿ. ԳՈԼՑԻԿ. — Մանր փամփուշ։
ԳԱՃԻԿ. — Տես ՆԱՆԻԿ կամ ՆԵՆՆԻԿ։
ԳՈՒՃՈՒՃԱԿ. ԳՃՈՃԱԿ. ԿՈՒԼԱԿ. — Ծոծրակ։
ԳԻՃԻԿ. — Նոյն ընդ ՃԻԺ-ԳԻԺ։
ԳՃԿԵԼ. — Հաւաքել։
ԳՈՃՕԼ. — Տղայ, մանչ։
ԳԻՃԻՐ. ԳՈՒՃՈՒՐ. — Փոքր։
ԳԻՃԿԵԼ. — Կեղեւել, կճեպել։
ԳՃԿԵԼ. — Փեթետել։
ԳՈՒՃ. — Երեսի փոսիկ։
ԳԵՀՄԵՌՋՈՒԿ. — Գահ մը առաջ։
ԳԸՕ՛. — Վախ ազդելու ձայն։
ԳԻ. — Հունտ, թռչնոց կեր։ 2. Պիտի։ Պի գամ = Պիտի գամ։ Պի գրեմ = Պիտի գրեմ։ Պի տեսնեմ = Պիտի տեսնեմ, ի գործ կը դնեն Ռումանահայք։
ԳԱՖԱՐՍ. — Կարժառ։
ԳԱՑՕՉ. — Փաթաթ մը։ [Պահ։
ԳՕՑ կամ ԲՕՑ. — Անգամ մը։ 2.
ԳԱՆ. — Հաց։ 2. Մեղրի խարիսխ։

ԳԸՆ. — Բերան։
ԳԸՆԻՇ. — Մատակ, կին, էգ խոզ։
ԳՆԴՈՎ. — Փութանակի, շուտով։
ԳԻՆԴ. — Թանձրութիւն, խտութիւն, ամրութիւն։
ԳԻՆԴ ՑԱՌԱՋ. — Նախ եւ յառաջ։
ԳԱՆԹԸՐԵԼ. — Հրամայել։ 2. Գործի դնել։ [Մաս բրցնել։
ԳԸՆԾԸԳՑԵԼ. ԳԸՋԸՔՑԵԼ. — Մաս
ԳԻԹՆԿԱԼ. — Պահապան։
ԳԻՆՑ. ԲԻՆԴ. ԳԻՆԴ կամ ԳԸՆՑԲԸՆՑ. — Ձուաններու կապած՝ տեսակ մը օրօրոց։ 2. Օրօրոցի կապը։ [Ներբ կամ կապը։
ԳՆԴԻ ԹԵԼ. — Օրօրոցի չուան-
ԳԾԱԼ կամ ԲԾԱԼ. — Ջզուիլ։ 2. Ակնապիշ։
ԳԱՇ. — Ճակնդեղի կամ ոսեպդինի տերեւներ։ 2. Լաւ, աղէկ։ Գաշ է = Լաւ է, աղէկ է։
ԳԱՇՕ. — Կենդանիի ճակտի սպիտակ նիշը։
ԳԸՇԸՐ. — Ջապումն։ [=Եղբօրդ։
ԳԱԳԿԱՆ. — Եղբայր։ Պապկանց
ԳԱԳԵՆԱԿԵՆ. — Հայրենական։
ԳԻԳԻ. ԳՈՒԳՈՒԼ. — Դեռածին, հաւու ձագ։ [Երախայ։
ԳԻԳԻԿ. — Ամաններու կտոր։ 2.
ԳԻԳԻՆ. — Թուր։ [Հաւրուկ։
ԳՈՒԳՈՒԿ. ԳՈՒԳՐԻԿ. — Նոր հարս,
ԳԱԳԱՑՋԱՆ. — Ծաղիկ մը։
ԳԱԳԱՃԻԿ. — Բաղարջի պզտի տեսակը։
ԳՈԳՈԿ. — Պտղի միջուկը։
ԳՈԳՈՋԻԿ. ԳՈՒԳՈՒՇ. — Հաւերուն գլխու վրայի ցցուկը կամ «Թէլէն»։ 2. Գեղեցիկ։ Ի՛նչ պուպուշ է = Ի՛նչ գեղեցիկ է։
ԳՈՒԳՈՒՋԵԼ. — Կոկոզիկ նստիլ։
ԳՈԳՈՋԱՆ. — Մեծկակ։
ԳՌԿՈՇ. — Տանձ։ 2. Մեծաշրթունք, պռկունքները կախ։
ԳԸՌԿՈՒՆԿ. ԳՐՈՒԿ. ԳՐՄՈՒՆՔ. — Շրթունք։
ԳՈՒՌՄԱ. — Հացի խոշոր բրդուճ։
ԳԸՌՈՒԿ. — Սահման, սահմանագիծ։

ԳՌԱՆԵԼ. — Դարձընել։

ԳԸՌԸՇԿԱՆ. — Նոյն ընդ ՄՈՐՄՈՐՈՍ կամ ՄՐԹԵՐԵՍ։

ԳԱՌ. — Եգիպտացորենին հասկը՝ կեղեւով մէկտեղ ԳԱՌ կ'ըսուի։

ԳՌՈՋ. — Թոնրի կլոր հաց։

ԳԱՍՏԱԿ կամ **ԵՐԵՔ-ՄԱՏԷՆ.** — Տե՛ս ՃՂԱԿ կամ ՃՂԼԱԿ։

ԳՍՄԱՄԱՑ. — Հօրեղբօր կին։

ԳՍԴՈՒԿ. — Բոյս մը, որ աղքատաց հանապազօրեայ ուտեստն է։

ԳՍԳՂՈՒՆ. — Փայլուն։

ԳՏՈՑՁԻ կամ **ԳՏՈՑՁ.** — Հօրեղբօր կին։

ԳԸՏԸՐԵԼ. — Փնտռել, խնդրել։

ԳԱՑՏՈՒԸՏԻԼ. — Գահուրտիլ։

ԳԱՏԵԽ. ԳՕՏԻՆԱ. — Մեխի տեսակներ։

ԳԱՏՐՈՆ. — Սկեսրայր. փեսին հայրը։

ԳԷՕՏ. — Խոռոչ։

ԳԵՏ. — Մեծ։

ԳԵՏ-ՀԱՐ. — Մեծ հայր, պապ։

ԳԷՏ-ՄԱՄ. — Նոյն ընդ ՃՈՋ կամ ՋՈՋ-ՄԱՄԱ։

ԳՈՏԿԱ. — Փոքրիկ։

ԳԻՏԷՐ. ԳԻՏՆԱՐ. — Գէտք էր։

ԳԸՏԻԿ. — Քիչ։ Գտիկ մը = Քիչ մը։

ԳՈՒՏԻԿ. — Տե՛ս ԳՈՒԿ կամ ԳՈՒՏ։ Գուտիկ մը ջուր = կաթիլ մը ջուր։

ԳՏՈՒԿ. — Տե՛ս ՈՒՌ։

ԳՏԿԻԼ. — Բուսնիլ։

ԳՕՏԻՆՃ. — Հողէ տաշտ։

ԳՍՏԵԼ. — Քսել։

ԳԸՏԸՂՏՈՒԻԼ. — Տե՛ս ԳԼԱՒԵԼ։

ԳԸՏԸՏՈՒՐ. — Ոչխարի աղբ։

ԳԸՏԸԽՏՐԵԼ. — Խաղողը հատիկ հատիկ ողկոյզէն փրցնել։

ԳԸՏՂՈՒՆՑ. — Ափիկ, քիչ։

ԳՏԱԼ կամ **ԳՏՏԱԼ.** — Սանդղատինան, [illegible]. 2, Գատուանդան, խարիսխ։

ԳԻՏԻԼԻԿ. ԳԻՏԻՏԻԿ. ԳԸՏԻԿ. — Կաթնկեր մանուկ, փոքր։

ԳԱՐՈՒԿ. — Գզուած բամպակ։

ԳԱՐԿԵՆՔ. — Նոյն ընդ ԳԱՑԿԵՆՔ։

ԳԱՐՈՒՏԱԿ. — Բաղեղ։

ԳԱՏԷՆ. — Լայնութիւն։

ԳԱՐՄԷՐ. — Կեսուր։

ԳԱՐՏԿՈՒԻԼ. — Սեղմուիլ։

ԳՈՒՐՈՒՇ. — Ջառաղէմ։

ԳՈՒՏՈՒԿ. — Աման։

ԳՈՒՐԴԿԱՑ. — Խողովակ, օլուք։

ԳՐԻՆՏԱՐ. ԳԵՐԵԼԻ. — Վիրաւոր։

ԳՐԻԿ. — Ճարտար։

ԳՐԻԳՈՒՍ. — Գարտէզներու եւ այգիներու պահնորդ։

ԳՐՏՕՆ. — Տե՛ս ԿԼՕՃ։

ԳԻՐՃԱ. — Հորթիկին աղուական պօռալը, կանչումը։

ԳՐՏԵԼ. — Նոյն ընդ ՈԼՐԵԼ։

ԳՐՈՒՇ. — Տե՛ս ԳՈՒՐՈՒՇ։

ԳԱՐՈՆՏԱՑ. ԳԱՐԸՆԳՈԳ. — Կնոջ մը ամուսնոյն հայրը։

ԳԱՐՔ. — Պարտք։

ԳԱՔԱԼՕՃ. — Նոյն ընդ ԳԼՈԳ։

ԳՔԵԼ. — Թրել, շաղուել։

ԳՈՔ. — Մոխին մօրչ ցողունը։ 2. Փակէ։

ԳԻՔԱ. — Տիկին։

ԳՔՈՒԵԼ. — Տրկռիլ, ուռիլ։

Ջ.

ՋԱՆՋ. — Կատուի կամ շան ճանկ։

ՋԻԳՈՑ. — Ճիւղ։ Տե՛ս 2, ՃԳՈՑ։

ՋՈՂԹՐԻԿ. — Նոյն ընդ ԳՈՑԻՆՃ։

ՋՐՏԱԿ. — Կաւէ փարչ։

ՋԼՈՎ. — Սանձ։

ՋԱԽ. — Ջահ։

ՋՈՒԿ. — Ձագ։
ՋԱՀ. ՋԱՀՐ. — Տե՛ս ՃԸՃԸՌՆԱԿ։
ՋԱՄՈՒԿ. — Ջուխտակ, երկուորեակ, [illegible]։
ՋԱՄՏԱԿ. — Դի։
ՋՈՒՑ. — Ջուր։
ՋԱՆԱՂԷՆ. — Եղբօր կին։
ՋԱՆԻԿ. — Անօթ։
ՋԵՊԱՐ. — Մաքուր։
ՋԱՆԹԻԿ. — Բուրդէ պայուսակ։
ՋԻՏԱՆՕՍ կամ ՃԻՏԱՆՕՍ. ԽԸ-
ՋԱՆ. — Նոյն ընդ ՃԻՆԿԱՆ։
ՋՈՐԵԿ. — Քառանկիւրուկ, օձասանդր, փոքրիկ զեռուն մը, [illegible]։
ՋՈ՞ՒՐ. — Ի՞նչպէս։
ՋՐՋԵԼ. — Թրջել։
ՋՐՋՐՈՒԿ. — Ցրտութենէ եկած հիւանդութիւն մը։
ՋԱՒԸԿ կամ ՋԱՎԸԿ. — Տե՛ս ՋԱՄՈՒԿ։
ՋԱՓՈՒԹ. — Մաքրիչ, ջնջոց։

Ռ.

ՌԵՋ. — Շար, կարգ։
ՌՈՃԻԿ. — Շար, շարոց։
ՌԷՍ. — Տանուտէր, գիւղի մեծ, գիւղապետ։
ՌԱՓ. — Լրման։

Ս.

ՍԷՐՕՆ. — Բոյս մը։
ՍԸՐԲ. — Սուրբ։
ՍԸԳԿՈՒ կամ ՍԸԳՈՒ. — Օդամուտ։
ՍԸԳԻ. — Սա՛ դի։ Տե՛ս ՆԸԳԻ. ՍԻՆԿՍ. ԴԻՆԿՍ։
ՍՈՒՋԱԿ. — Քամոց։
ՍԷՋ. — Վառելիք։
ՍԻԹԻԼ. — Վերցնել, վեր առնել։
ՍԹՐԻԼ. — Տեղաւորիլ։
ՍԱԼ. — Երկայնութիւն։ 2. Անգամ մը։ 3. Տափակ քար։
ՍԱԼՄԻՆ. — Նոյն ընդ ՇՏԷՃ կամ ՍՏԷՄ։
ՍԱԼՕՋ. — Խեւ։
ՍԱԼԳԱՏՈՐ. — Ախոռնջիք, փորոտիքի մասերը։
ՍԱԼՄԱ. — Ջուր, ցամաք։ Սալմա ուտել = Ջուր կամ ցամաք հաց ուտել։
ՍԱԼԻԼ. — Գապանձեցնել։
ՍԱԼԱՄ. — Խաբար, [illegible]։
ՍԱԼՈՐԻԿ. — Հիւանդութիւն մը։
ՍԱԼՔ. — Կովու ծիծ։ 2. Հնձան։ 3. Աւազան։
ՍԸԼԻԿ. — Թարմ յուբիա։
ՍԵԻՈՒԼԻԿ. — Հապէշի։
ՍԼՈՒԼ. — Սառնամանիք, ցուրտ։
ՍՕԼ. — Թեթեւ կօշիկ։ Թեթեւսօլիկ = Թեթեւաշարժ, խենդուկ։
ՍԻԼԻԿ-ՊԻԼԻԿ. — Փաղաքշանք։
ՍԱՏԼ. ՍԷԼ. — Երկանիւ կառք։
ՍԵԼՍ. — Մեծ զամբիւղ։
ՍԸԼՕՒԼԻԿ. — Դաւաճան, նեն-

գաւոր։
ՍԸԼՈՒԸԼԻԿ. — Աչալուրջ տղայ։
ՍԼԸՏՐՈՒԻԼ. — Կազմ եւ պատրաստ։
ՍՕԼԱՑ. — Քօլայ, [illegible]։
ՍԽԿԵԼ. — Մանրել։
ՍԵԽ. — Սրածայր գործի։
ՍՈՒԽԱՐ. — Ժլատ։
ՍԿ. — փակցրնելու նիւթ։
ՍԿԵԼ. — փակցնել։ 2. Սուզել։
ՍԻԿ. — Աւազ։
ՍԻԿ-ՄԱՂ. — Աւազի մաղ։
ՍԱՂՍԻԿ. — Նոյն ընդ **ՍԸԼԻԿ**։
ՍԱՂՐԻ. — Տեսակ մը կօշիկ։ 2. Ամուր։
ՍԸՂԿԵԼ կամ **ՍՂԿԻԼ.** — Տես **ՄՈՐՐԸՑՆԵԼ**։
ՍՂՐԴԻԼ. — Սահիլ։
ՍԱՄՈՒԼ. — Սառոյց։
ՍԸՄՊՈՒԼ.—Մերկ, կնտակ գլուխ, [illegible]։
ՍԸՄԱԽ, — Բոյս մը, ուրկէ ներկ կը շինուի։
ՍՄՐՕԻԿ. — Պատինճան։
ՍՈՒՄԱՂ. — Թանձրուենի, [illegible]։ 2. Թթուաշ խոտ մը որուն չորցածը՝ խորովածի վրայ կը ցանուի ծաթրինի պէս։
ՍՈՒՄԱՐԱՆ. — Ուսումնարան։
ՍՕՄԱ. — Սկիզբ, առաջին անգամ [illegible] ելած օղին։
ՍԱԽ. — Պնակ, [illegible]։
ՍԱՑԱ. — Էնթարիի նման՝ գիւղացւոց զգեստ։ 2. Սէճլէ կերպաս։
ՍԱՆՏՐ. ՄԱՆԿԵՌ. ՓՈՑՂ.—փայտեղէն ցիցերով գործի մը, որով հերկուած տեղերը կը տափակեն ու կը հաւասարեցնեն։
ՍԱՆՐԵԼ. — Ցանել, ծառ տնկել։
ՍԻՆ. — Ծանտր, կամոց։
ՍԻՆԿՍ.— Սանկս, սա կողմը, այս կողմը։
ՍԸՈՒԸՆԱԿ. — Բանջար։
ՍՈՆԿ, — Ուղի։
ՍԱՆՍՃԵՐ. — Կնքահայր։
ՍԱՆԱՄԷՐ. — Կնքամայր։
ՍԸՆՈՒԱԾ կամ **ՍԸՆՈՒԱԾՔ.** **ՍՆՑՈՒԿ** կամ **ԹՈՆՐԱԿ.**—Թոնրին մէկ կողմը գտնուած խողովակն, որով օդառութիւն կը լինի։
ՍՆԴՈՒ, ՍՆԿՈՒԱԼ. — Թոնիրի պարագաներ։
ՍՈՒՆԱԿ — Ծառի բուն։
ՍՆԴԽՏԵԼ. — Պահել։
ՍՆՑՈՒ. — Անցքն է, ուրկէ օդ կը մտնէ թոնիրին մէջ։
ՍՆՑՈՒԿԱԼԻՁ. ՓԱՐԱՑԻՔ. ԱԿՆԿԱԼ. — Լաթէ շինուած խից մ'է, որով կը գոցեն սնտուկին բերանը։
ՍԱՊՈՆԻԿ. — Մաքրողական բոյս մը, որ անտառներու մէջ կը ծլի։
ՍՊԼՈՒՂ կամ **ՍՊԼՈՒԽ.** — Նոյն ընդ **ՍԸՄՊՈՒԼ**։
ՍՊԼՈՐ. — Սսկել, կեղուել։
ՍԻՊՏԱԿ. — Սպիտակ։
ՍԵՌԻԿ. — փոքր անօթ։
ՍԸՌԸԴ. — Յիմար։
ՍԸՌՋՈՒՄ. — Սուլել, փչել։
ՍԸՌՋԵԼ. — Տապալել (աղաւաղեալն **ՏՐՋԵԼ** բային)։
ՍԸՌՆԻ. — Սայլի երկու անիւներն իրար միացնող փայտը։
ՍԻՒՍԻՒԼԻԿ. — Սրածայր։
ՍՕՍԱԼ. — փայլիլ։
ՍՈՒՍՈՒԼՆԱԼ. — Նիհարնալ։
ՍՕՍՆԱԿ.—Տեսակ մը մեծ խնձոր։
ՍԱՎԼԱՑ. — Տղայ։
ՍԸՎԸՐԴԿԱԼ. — Տես **ՍՂՐԴԻԼ**։
ՍՎԻՑ. — Շող, փայլ։
ՍՎՈՐԻԿ. — Ճագար։
ՍԱԴԻՆ. — Գործուած բրդեղէն։
ՍԱՏՐԵԼ.—Բանջարեղէնները տեղէ մը ուրիշ տեղ տնկել։
ՍԱՏԻՌ. — Խմոր, [illegible]։
ՍՏՈԾԱՆ. — [illegible]։
ՍՏԱՄՈՆ. — Ընկուզապատ պաստեղ շարոց։
ՍԱՏ կամ **ՋԱՏ.** — Բան։ Լաւ սատ = Լաւ բան։
ՍԱՐԱՍՄԱ. — Սարեակ։
ՍԱՐԱՏ. — Խոշոր ծակերով մաղ։
ՍԱՐԱՆՏՈՍՏԻԿ. ՇԱՐԱՆՏՈՍՏԻԿ.

— Սարդի ոստայն։
ՍԱՏՐԵՆՔ. ՍԱՆՏՆՈՒՔ. — Սանդրաձեւ գործիք, որով բուրդ կը զզեն։
ՍԻՆԿՍ. — Սա կողմը։
ՍԱՐԱԿ. — Օրական մշակ, գործաւոր։
ՍԱՏՐ. — Սանտր։
ՍԱՐԵԿ. — Խուփ, ծածք։
ՍԱՐՋ. — Ջեռնոց։
ՍՐՏԱՆՈՑ. — Գոգնոց։
ՍԵՐԿԻՆ. — Դարան, պնակ դնելու տեղ։
ՍՐԱ. — Հովանոց, շուքոտ։
ՍՈՒԱՐՆԱԼ. — Համարձակիլ։
ՍՐՍՌՈՒԿ. — Նոյն ընդ **ՋՐՋՐՈՒԿ**։
ՍԱՐՔԵԼ. — Պատրաստել։
ՍԵՐՈՒՑ. — Կաթին բնական սերը։
ՍՈՐ. — Քաղուած խոտերը՝ իրարու վրայ դիզուած։
ՍԸԻԻ. — Ասիկա։ Տես **ԳԸԻԻ. ՆԸԻԻ**։
ՍԱՓԱՆ. — Կապ, որով նախարակի երկու թեւերը իրար կը միացունին։
ՍԱՋԱ. — Նոյն ընդ **ՋԱՆԻԿ**։
ՍԱՔՈՒ. — Ոչ ամրաշէն, այլ հարեւանցի շինուած փոքր պատ։
ՍԱՔԼԻԼ կամ **ՍՔԼԻԼ.** — Հանդարտիլ, դադրիլ։

Վ.

ՎԱԳ. — Փոքրիկ լիճ մը, ուր ջրաղացքին ջուրը կը ժողովի՝ իբրեւ ջրտուն։
ՎԻԴ. — Տեսակ մը պրչաք, որ կենդանեաց կը կերցնեն։
ՎԸ՛Զ ՎԸ՛Զ. ՎԸ՛ԶՏ ՎԸ՛ԶՏ. — Անդադար շարժում։
ՎԶՏԷՔ. — Կապ՝ հորթի կամ ոչխարի վիզը կապուած։
ՎԱԶՏԱԼ. — Վազել։
ՎԶՏԵԼ. — Տես **ՍՂՐԴԻԼ**։
ՎԶՏԱՑ. — Ջուան։
ՎԻԺԱ. — Թիզ։
ՎԺԱԼ. — Պոռալ։ 2. Հոսել։ Անձրեւ կը վժայ = Անձրեւ կը հոսի։
ՎԺԱՆ. — Ձայնող, կանչող, պոռացող։
ՎԱԼԱ. — Հաստ սաւան, սփռոց։
ՎԸԼԱՑՔ. ՎՈԼՈՑՔ. — Լուացք։
ՎՈՒԼ. — Աղէկ, համով։ Անվուլ = Անաղէկ կամ անհամ։ Անվուլ կերակուր = Անհամ կերակուր։
ՎԱԽՏՆԵԼ. — Կէսեփել։ Միսը վախցնել = Միսը կեսեփ հանել։
ՎԻԿՍԼ. — Փախչիլ։
ՎԱՂՆԿՈՒՑ. ՎԱՂՕՔԱՑ. — Առտուն կանուխ։
ՎԱՃԱՌ. — Հարսանեկան մետաքսեայ յատուկ զգեստը։ Հարսին վաճառը = Հարսին մետաքսեղէն հալաւը։
ՎՃԱՐԵԼ. — Կատարել։
ՎՈ՞ԻՄ. — Որո՞ւն։
ՎՈ՞Ց ՏԵՂ. — Ո՞ւր տեղ։
ՎԱՆԿՎԱՆԿԱԼ. — Հաչել։
ՎԱ՛Ճ կամ **ՎԸ՛Ճ.** — Ա՛խ-վա՛խ։
ՎՃԱԼ. — Հորդել։
ՎԱՌ. — Տհաս խոզակ։ 2. Փայլուն։
ՎՌԱԶ. — Շուտով, շտապ։ Վռազ վռազ = Շտապ շտապ։
ՎՌՈՒՃ կամ **ՎՌԻՃ.** — Խմորով ապուր։
ՎՌՏԵԼ. — Նոյն ընդ **ՎԱԽՏՆԵԼ**։
ՎԸՌԹԱԼ. — Բռնկիլ։
ՎՌԸՃԻԿ. — Գեղջուկ։
ՎԷ՛Վ կամ **ՎՈ՛Վ.** — Ո՛վ։
ՎԻՏԻ. — Կտոր։ 2. Մանր դրամ։
ՎԱՐՈՑ. — Խքան։ 2. Կտրոց, խուփ։ 3. Արանդամ։
ՎԱՐԴԱՆ. — Վարնոց, ստորին կարգի։ Վարդան բան է = Վարգին կամ ստորին կարգի բան է։
ՎԱՐՍԱՌՆԵԼ. — Շերամաբուծել, պարենել, կերակրել շերամը։

Տ.

ՏԱԳՈՋ. — Գերանի կտոր։
ՏԱԳՐ կամ ՏԷԳԸՐ. — Տագր, ամուսնոյն կամ էրկան եղբայրը։
ՏԱԳՐՎՏԻԿ. — Վերնոյն յոգնակին։
ՏԱՏԱ. — Հօրեղբօր կին։ 2. Ազգական, արենակից։
ՏՕՏԻԿ. — Կամաց։ Տօտիկ տօտիկ = կամաց կամաց, կամ Ցուշիկ յուշիկ։
ՏԱՏԻԿ. ՏԱՏԱՆ. — Հայրիկ։ 2. Հայրապետին մեծ եղբայր։
ՏԻԿԻՆ. — Խամանիկ, պէպէ։
ՏԱՍՏԻԿ. — Փոքր ջրաման։
ՏԱՍՏԻՃԱՂ. — Կարժ։
ՏԸԼԱԼ. — Տղայոց լաց։
ՏԸՁԷՂ. — Պիծակ։
ՏԷՂՆԻԼ. — Սկսիլ։
ՏԻՋ. — Ոչխարաց ոջիլ։
ՏԻԻՋԻԻԿ. — Նոյն ընդ ՃՋՐՈՒԿ։
ՏՕԹ. — Ամրան խիստ տաքութիւնը։ 2. Ցնցոտի։
ՏՕԹԵԼ. — Խոնարհիլ, հնազանդիլ։
ՏՕԺԿԵԼ. — Թանձրանալ։ 2. Շատ եփուած կերակուր։ 3. Իրարու փակչիլ։
ՏԱԼՈՒ. — Մէջք։
ՏԱԼԱՊ. — Ծառ մը։
ՏԷԼ ՄԷԼ. — Տես ՊԵԼՄԵՃՈՒԿ։
ՏԷԼ կամ ԴԷԼ. — Քած, կենդանեաց էգը։ 2. Ջառանցանք։ 3. Բերք, պտուղ, նախախայրիք։
ՏՕԼ. — Կնտակ գլուխ։ 2. Դրդում։ 3. Բժշկական բոյս մը։
ՏՕԼՃԻ. — Սոխակ։
ՏԻԼ. — Խոնաւութիւն, տղմոտ վայր։ 2. Մէտ կռուց։
ՏՈՒԼԻԿ. — Լակոտ։
ՏԷԼ ԿԷՕ՛. — Անաւասիկ։
ՏԱԼ. — Կնոջ մը ամուսնոյն քոյրը։ 2. Չորցած ճիւղ։ 3. Ժաժիկ։
ՏԱԼՎՏԻԿ. — Վերինին յոգնակին։
ՏԱԽՏ. — Ոչխարաց բակ։ 2. Ցատակ։
ՏԱԿՌԻՔ. — Արմատին թելերը։
ՏԻԿԷ. — Հորթ. ներուընէկ։ 2. Երկամեայ կով՝ դեռ չծնած։
ՏԻԿՄ. — Փայտ, գաւազան։ Տիկմայով ծեծեց = Գաւազանով տրփեց։
ՏԿՐՃԻԿ. — Լեցունկէկ։
ՏԿԼՈՋ, — Մերկ, չքաւոր։ 2. Աքաղաղ։
ՏԵՂԱՆ. ՏԵՂԵՐ. — Տես ՈՒՂՈՒՆԿՈՒՆ։
ՏԵՂԱՆԻ. — Փէշ, ԷՐԷՔ։
ՏՂԿԵԼ. — Թրջել։
ՏՈՂԻԿ. — Տեսակ մը հաց։
ՏԻՒՃԻԻԿ. ՏՈՒՃԻԿ. — Կարաս, աման։
ՏԱՄԱՐՃԱԿ. — Տար։
ՏԸՄՓԻԿ. — Պզտիկ բազմոց։
ՏԸՄՓՈՒԱՆ — Հաստ։
ՏՍԻՄԱՆ. — Փոքրիկ։ 2. Մառախուղ։ 3. Անդրավարտիք։
ՏԸՄՊՋԵԼ. — Ուռենալ։
ՏՈՒՄՊ. — Փեթակի գագաթ։
ՏԸՄՇԿԼԵԼ. — Հրել։
ՏՕՄ. — Տամ։
ՏՕՏԻ. — Աղէկ։
ՏԱՆԹՈՒԻԼ. — Շատ հազնիլ։
ՏԱՆՏՈՂԻԿ. — Խողողոջուն։
ՏՆՕՐԻԿ. — Տան համար պատրաստուած ամրան պաշար։
ՏՕՆ կամ ՏՕՆՆ. — Տուն։
ՏՆԳՋԵԼ. — Ծեծել։
ՏԸՆԿ. — Ցորենը ծեծելու գործարան, ուր մեծ քար մը դառնալով՝ կը պատրաստուի։
ՏԷՆԻՐ. — Տանիք։
ՏԻԻՆ. — Դուն։
ՏՈՆՏՈՋ. — Ճնճղուկի տեսակ մը։
ՏԻՆԿՕՋ. — Ցամառ։ 2. Ծանրաբարոյ։

ՏԸՆՏԸԼՕՁ. — Ապուշ, յիմար։
ՏԸՆԿԸԼՕՁ. ՏԻՆԿԼՕՁ. — Գլխի վրայ դառնալ։
ՏԱՇԻԿ. — Տեսակ մը կօշիկ։ 2. Մանր տանձ մը։
ՏՕՇԻՆ. — Վիզ։
ՏԷՇՄՈՐ. — Մինչեւ որ։
ՏԱՇՕՆ. — Տաշտ։ 2. Խոշոր կոնք։
ՏՕՇ ԹԱԿԵԼ. — Կուրծք ծեծել։
ՏԸՋՈՒՄՆ. — Սօսխին։
ՏԱՊԱՆ. — Կոշտ հող, անմշակ գետին։
ՏԱՊ կամ **ՏԱՓ.** — Գետին, հող։ 2. Թաքուն։
ՏԷՊԷ կամ **ՏԷՊՊԷ.** — Իւղի ամանն։
ՏՈՃԿԻԼ. — Թռիլ։
ՏՈՒԱՔԵԼ. — Պայթել, նաթել, նետել։
ՏՈՏՕՇ. — Շատախօս, բերանաբաց։
ՏԱՏՈՐ կամ **ԴԱՏՈՐ.** — Կոր։
ՏՈՏՈՂ կամ **ՏՈՏՈԽ.** — Տես **ՄՌՈՒԹ**։
ՏԱՏՕՁ. — Թակ, կտաւ լուանալու փայտ։
ՏԱՏԻ՛Մ. — Երախայն ոտքի վրայ կայնեցնել։
ՏՈՏԻՔ — Ոտք։
ՏԱՏՄԵՐ. — Դայեակ։
ՏՈՏԿԵԼ. — Գառանց ոստում մը։
ՏՈՏՈՁ. — Ծնողաց կողմէն հարսին տրուած զարդ, օժիտ։ 2. Ծուռ նստուածք։
ՏԱՏ կամ **ՏԱՏԱ.** — Մօրը մայրը, մամ։ 2. Պատուաբեր տիտղոս մը՝ որ կը տրուի յատկապէս տիկնոջ մը, երբ խոր ծերութեան մէջ թեւակոխած է։
ՏԱՏԱՇԱՆ. — Բողբոջուն։
ՏԻՏԻԿ. — Նստիլը։
ՏՈՏՈՁԵԼ. — Փաղաքշել, շնթել։
ՏՈՒՏՈՒՑ. — Պարապ գլուխ։ Ի՞նչ տուտուց մարդ է = Ի՞նչ պարապ գլուխ մէկն է։
ՏԻՒՐՆԻԿ. — Բոյս, տերեւ։
ՏՕՐՈՒԽ. — Ծայր։
ՏԱ՛Ր. — Օրօր, երախան պառկեցընել։
ՏԸՐԸ՛ՄՌ. — Բմբ, իյնալու ձայն։
ՏԵԱՐԴ. — Տաշտ։
ՏԱՐՏԱՂՈՒՆ. — Տեսակ մը ծառ։
ՏԷՐԻՆՏԱՍ. ՏԷՐԸՆԴԷՁ. — Տեառն ընդառաջ։
ՏՈՐՄ. — Տարմ, խումբ։
ՏՈՐՏԱԺԱՐ. — Անհանգիստ։
ՏԻՐ կամ **ԹԻՐ.** — Ակօս։ 2. Անգամ մը։ Քանի տիր գնացիր = Քանի անգամ գացիր։
ՏՈՒՐՈՒՏԱՊ. — Հոգեվար։
ՏԵԻ. — Ոստ։
ՏԱՓԻԼ. — Թաքչիլ։
ՏԵՓՈՒՐ. — Տախտակ։ 2. Փայտէ կլորակ մը, որուն վրայ թէ կերակուր կ'ուտեն, եւ թէ ցորենը կը ծուեն։
ՏՓԵԼ. — Տես **ՏՆԳՁԵԼ**։
ՏԻՓ. — Նման։
ՏՕ՛. — Պատուաւոր անձ, պարոն։
ՏԸՑԱ. — Ոստայնանկի այն գործին է, որով ջուլհակը իրարու քով կը խտացնէ կտաւին թելերը, եւ որուն վրայ սանտրը անցած է։

Ց.

ՑԱԴԱՐ. — Տես **ՄԸԴԸՐԲԱՑ**։
ՑԸԴԸՆԱԼ կամ **ՑԸԴԿԸՆԱԼ.** — Սեղմուիլ, նեղուիլ։
ՑԴՈՏԱԼ կամ **ՋԿՈՏԱԼ.** — Աներես բաներ ընել։
ՑԸԴԵՐԵՍ կամ **ՋԴՈՒԵՐԵՍ.** — Ջիզ

...–ր–ք կամ աներես։

ՑԵԽՈՏԻԼ. — Զայրանալ։

ՑԸՂՑԸՂ կամ **ՑԸԽՑԸԽ.** — Թափ-թփած։ 2. Անկարող։

ՑԸԽՑԽԵԼ. — Քաշքշել։

ՑՈԽ. — Խռիւ։

ՑԱՆ. — Մարդու երեսի բիծ։ 2. Տաւարի քակոր։

ՑԱՆՈՏ. — Երեսը ցան ունեցող։

ՑԱՆՑԱՌ. — Ծանծաղ։

ՑՆԾԱԼ. — Բոյս։ 2. Ակամայ վնասել (բառ ըստ կայական ոճոյ)։

ՑՆՓՈՐ. — Մեծ փոր։

ՑՐԿԵԼ. — Ցրուել։

ՑԸՐԻԿ. — Տանեաց ծայրը։

Փ.

ՓԱԳԵԼ կամ **ՓԱԿԵԼ.** — Այրել, վառել։

ՓԵՏԱՏ. — Փայտ կտրող կացին։ 2. Հող փորելու երկաթեայ սրաձեւ գործիք մը։

ՓՏՈՏ. — Ծառի խոռոչ։

ՓԱԹ. — Կուզ, խաբ։ Չորս փաք իրարու վրայ = Չորս խաք իրարու վրայ։ 2. Ծաղկի թերթ։ 3. Ոսկիի կարգ կամ շարան, շըղթայ։

ՓԱԹՏՈՏ. — Գլան։

ՓԱՏԻՈՐ. — Զինուոր։

ՓԻԹ. — Կամաց։ Փիք փիք քալող = Կամաց կամաց քալող։

ՓԹԸՂ. — Գէր, պարարտ։

ՓՕԹ. — Ծալք։

ՓՕԹԵՐ. — Հին, հինցած լաթ։

ՓԱԼԱՏ. — Նոյն ընդ **ՍԱՐԱԿ**։

ՓԱՑԼԱԽՈՏ. — Խատուտիկ, խայտաբղէտ։

ՓԱԼԱՍ. — Կարպետի տեսակ մը։

ՓԱԼԷՃ. — Գոմշուկ, ձագ։

ՓԵԼՓԵԼ. — Կլորաձեւ արծաթեայ փուլ։

ՓԱԽԼԱՒՈՐ. — Գլխաւոր, Առաջնորդ։

ՓԽԼԱՒՈՐ. — Սարկաւագ։

ՓԱԽԻԼ. — Փախչիլ։

ՓԻԻԽ. — Կոկորդ։

ՓԽՍԵԼ. — Դուրս տալ, փսխել։

ՓՍՏԵԼ. — Հասնել, վերջանալ, սատկել։

ՓՈԾՂ. ՓՈՑՂ. — Երագործական գործի, Թ–ր–ք։

ՓԼՉԿՌԱՏ. — Ճօռատ։

ՓՈՒՂՈՑ. — Հասարակ։

ՓՈՂԱՆ. — Փողոց։

ՓՈՂԻՆՏ կամ **ՓՈԽԻՆԴ. ՓՈՂԻՆՁ** կամ **ՓՈԽԻՆՁ.** — Խորոված ցորենին ծեծուկը, ու փոխ խառնելով՝ անուշահամ շաղախ մը կը շինեն, եւ պանիր կերակուր կը պատրաստեն։ 2. Չոր թութին ծեծուածը։

ՓԷՄՓՈՒՂ կամ **ՓԷՄՓՈՒԽ.**

ՓԱՄՓՈՒԼ. — Գողտր։

ՓԻՆԹԷՐ. — Չափ մը։

ՓԻՆՁ. — Փայտեայ կամ երկաթեայ սրածայր գործիք մը, որ փայտին պատռուածքին մէջ կը մղեն, նանաղով ծեծելով կը ճղքեն հաստ փայտերը։

ՓՈՆԹ. — Նոյն ընդ **ՓՈԹ**։

ՓԱՇԱԼ. — Դիմակ, որ Բարեկենդանին առթիւ կը գործածեն։

ՓԸՇԻԿ. — Կանկառ։

ՓՇՏՌԳԵԼ. — Անիծել։

ՓՇՓՇԱԼ. — Սառսռել։

ՓՇՏՌԿԵԼ. — Բորբոսել։

ՓՇԵԼ. — Բրդել, փշոր փշոր ընել (**ՓՇՐԵԼ** բային աղաւաղեալը)։

ՓԻՇԷ. — Խուրձ։

ՓՇՏԻԿ. — Պատառ, կտոր։

ՓՈՒՇ. — Արեւուն ճառագայթը։

ՓՇԽԵԼ. — Փշրել, կոտրել։ Ըն-

կոյզը փչխեց = Ընկոյզը կոտ-րեց։

ՓՈՇԻ. — Աքէք, խաւ։

ՓԱՌՋՄԵԼ կամ ՓԱՐՋՄԵԼ. — Միացնել, կպցրնել։

ՓԷՌՉԵՆՆԿ. ՓԼՇԷՆԿ. — Կարա-ւանք առաջնորդող կենդանին։

ՓՍՐԹԵԼ. — Պատռել, մասերու բաժնել։

ՓԷՌ. — Կղպանք։ 2. Սանտրի ակռաները։

ՓՌՈՇՏ. — Գուղձ։

ՓԸՌԵԼ. — Նոյն ընդ ՊՏԸՏԵԼ։

ՓՈՒՌՆԻԿ. — Հացի տեսակ մը։

ՓՌՔՈՒԵԼ. — Գետին իյնալ։

ՓՍԽԵԼ. — Հասունցած պտուղնե-րուն ծառէն անկումը։

ՓՍԽԴԵԼ. — Տես ՓԽՍԵԼ։

ՓՈՒՍԹԻԿ. — Մանր մասն։

ՓԱՏՆԱԼ կամ ՓԱԴՆԱԼ. ՓԷՏ-ՆԱԼ կամ ՓԷԴՆԱԼ. — Պաղիլ, սառիլ, մսիլ։

ՓԵՏ. — Ցուպ։

ՓԵՏԱՆԱԼ. — Ձորնալ։

ՓԱՐՏԻՉ. — Սրբիչ։

ՓԱՐԹ. ՓԵՐԹ. ՓԵԹԹ. — Ծաղկի թերթ։ 2. Կտոր։

ՓԻՒՐ. ՓԻՐ. — Բոյս մը։ 2. Ցախ։ փիր կամ փիրէ-աւել = Ցախ-աւել։

ՓԵՐՓԻՆ. — Ծեծ, ծեծել։ 2. Տղա-յոց ծաղկի պատուաստումը։

ՓՈՐՈԳ. — Փեթակ։

ՓՈՒՐ. — Ընկուզին կանանչ կե-ղեւը։ 2. Ծառերու տերեւ։

ՓՐԵԼ. — Կեղեւել։

ՓԱՐՍԻ. — Աման։

ՓՐՓՈՒՇ. — Կաւ։

ՓԱԹԻ. — Վայրի խնձոր։

ՓՈՒՉԱ. — Բով։

ՓՈՒՔ. — Շունչ։

Ք.

ՔԻՌ. ԿԻՊ. — Խիտ։ 2. Կից, մօտ նստիլ։ Կիպ կիպի = Քով քովի։

ՔՕՉ. — Բնակավայր, ուլերու մա-կաղատեղի։

ՔՕՉԵԼ. — Բանտարկել, գոցել։

ՔՈԹԻԹ կամ ՔՈԹՈԹԻԿ. — Թօ-ժիւն, թորամանն։

ՔՈԹՈԹ. — Շնիկ։

ՔԹԼԻԿ. — Ճաղատ։

ՔԱՒԹՕՌ. — Ցնդած, պառաւ։

ՔՈՒԼԱ. — Գունդ։ Քուլմ քուլմ = Գունդ գունդ։

ՔԱԼԱԽՕՇ. — Ջորթան կերակուր։

ՔՈՒԼԱԹ. — Փաթտել։

ՔՕԼ. ՔՕԼԻԿ. — Անկոտոր ոչխար կամ այծ։

ՔՕԼՈՉ. — Գտակ։

ՔՕԼԱՏ. — Երկրագործական արա-ծայր գործի։

ՔՕԼԼԱՔ. — Փայտեայ փականք։

ՔՈԼՈՇԻԿ. — Թաքառ։

ՔՈՒՂԱԹ կամ ՔՈՂԱՔ. — Ջա-ղացքի քարէն վեր դրուած փայ-տաշէն աման մէ, յորմէ քար դարձած ժամանակը՝ մասներ կան այն ամանին վրայ, եւ քա-րին դպչելով կը շարժին, եւ ցո-րենը քարին մէջը կ'իջնայ ա-ղացուելու համար։

ՔԱՂԱՆՔ կամ ՔԱՂՀԱՆՔ. — Քաղել։

ՔԱՂԹՆԱՏ. — Թլուատ, կակազ։

ՔՃԻՆԿ. — Սանտրին մէջ մնացած մազերը։

ՔԱՄԿԱԴ կամ ՔԱՄԿԱԽ. — Ա-ւերակ։

ՔՕՄԱԿ. — Օգնութիւն։

ՔԱՆՔԱՆ. — Ջրուղի։

ՔԸՆՑ. — Քան ըզ . . . ։
ՔՆԹԱՌ. — Ճրագի մկրատ։
ՔԻՆԻ. — Ձախ։
ՔՆՃԻԿ. — Բոյս։
ՔՈՒՆՋ կամ **ՔՈՒՆՃ.** — Տեղի մը վերջը, անկիւնը։
ՔԸՇՏԵԼ. — Պատուաստել։ 2. Կըտրել։ 3. Ջարդել։
ՔԷՇՆԻԼ. — Դառնալ։ 2. Քաշել։
ՔՇԽՏԵԼ. — Նոյն ընդ ՏԸՄՇԿԼԵԼ։
ՔՇԻՉԻՐ. — Թոնիրի պարագայ։
ՔՕՇ. — Տեսակ մը կօշիկ։
ՔԱՇԻԿ. — Կապ։
ՔՉՔՉԱԼ — Դըրչդըրչալ, ջրի ձայն։
ՔԱՉԱԼ. — Գլուխը կունտ։
ՔԱՉԱՂԻԿ կամ **ՔԱՉԱԽԻԿ.** — Վրայէ հագնելիք կարճուկ զգեստ։
ՔԻՊԷ. — Փորոտիքի մասերը։
ՔԱՊԱՊ. — Տես ԸՆՔԱՊԱՊ։
ՔՈՒՋԱ. — Նոյն ընդ ՔՈՂԱՆ։
ՔՈՒՋՈՒԼԱՑ. — Գէշ հաց մը։
ՔԱՌՆԱԹ. — Փողհար։
ՔԱՌԻՇՑ. — Հոսելի։
ՔԽՌԸՍՑԱԼ. — Ցաւալ, կորքան։
ՔԱՌՍ. — Անուշ. (ՔԱՂՑՐին աղաւաղեալը)։
ՔՌՆՈՒԿ. — Կրտած։ Քռնուած երես = Կրտած երես։
ՔՕՌԻԿ. — Միամեայ ուլ։
ՔԱՌԹՕՇ. — Խխունջ։ 2. Մողէզ։
ՔԷՌՄԷՐ. — Քեռկին կամ քեռամայր։
ՔԱՍ. — Փօրս խօս մը՝ ոչխարաց համար։
ՔԷՍՈՒՄ. — Ընտիր, գեղեցիկ։
ՔՈՒՍԿՈՒ. — Երկաթ մը կամ փայտ մը, որոյ ծայրը պատին մէջ հաստատուած է, եւ որով դուռը կը գոցեն։
ՔՕՍ. — Կեղեւ։
ՔԻՍ. — Քիստ։ 2. Մաղել։
ՔՌԽԵԼ. — Բարձրանալ։
ՔԻՍԵԼ. — Քսուիլ, դպչիլ։
ՔՕՎԱՆԴ. — Պար։
ՔԱՐՉԻՆ. — Վանայ տանձ։
ՔԱՐԹՈՒ. — Օթեկ հաց, չորցած հաց։
ՔԱՐՃԻՆ. — Ջղեար, [illegible]։
ՔԱՐԱՃԻԿ. — Տես ՊՈՒԼՈՃԻԿ։
ՔԱՐՄՕՆ. — Իլիկ։
ՔԻՐԱՆ. — Զում։
ՔՐԻՇԱՔ. — Հինցած ձիւն։
ՔՐՍԻՆ. — Վառարան։
ՔՐՕ՛Ս ՔՐՕ՛Ս. — Կամաց կամաց։
ՔՐՔՐԵԼ. — Մաքրել։ 2. Յուզել։
ՔԸՑՄԻԼ. — Սառիլ։
ՔԱԻ կամ **ՔԱՅ.** — Ճեղքեր։ 2. Միսը եփած ատեն դուրս տուած աղտեղութիւնը։
ՔԱԻՈՐ. — Կնքահայր։
ՔԱԻՈՐ ԿԻՆ. — Կնքամայր։
ՔՈՒՔՈՒԱ. — Հեծկլտալով լալ։
ՔՈՒՔՈՒԼ, ՔՕՔՕԼ. — Շնազայլ, [illegible]։
ՔԸՖԸՐՏՈՒՔ. — Հայհոյանք։
ՔՖՐԵԼ. — Հայհոյել։

Օ.

ՕԴ ԴԻ. — Ան դի։
ՕԻԴԱՐ կամ **ՕՎԴԱՐ.** — Լաւ տանտիկին։
ՕՉՐԷ. — Ձեռքը դարձնել։
ՕԹԱԿ. — Թակ, տփոց։
ՕԹՈՋ. — Գնդասեղ։
ՕԼԻԼ կամ **ԸԼԸԻԼ. ՕԼԸՐՏԸԿԻԼ.** — Ոլորտիլ, շրջագայել։
ՕԼԼԻ. — Անիլի, անաղ։
ՕԼՕՐՏԸՆԵԼ. — Շրջել, լեզուն ոլորել։
ՕԽ. — Սիւն։

ՕԽՏԸ. — Նօթն։
ՕՂԻԿ. — Բոլորակ կամ մանեկաձեւ հաց։
ՕՂԻՆ. — Բանջարեղէն մը։
ՕՂՈՒՆՔ. — Ըղունկ։
ՕՆԹ. — Ուս, կռնակ, անութ։
ՕՃՆԱՔ. — Տան կաւեղէն աման։
ՕՃՈՆ. — Ճուն։
ՕՐԻ. — Ինչու համար։ 2. Ապրուստ, պաշար։
ՕՐԱՐՄԱԿ. — Կէս օր։
ՕՐՕՓԹՈՑ. — փոթորիկ, մրրիկ։
ՕՌՋԻՆՔ. ՕՌՎԱՆՔ կամ **ՎՕՌԻԱՆՔ.** — Սանտրին ակռաներուն մէջ մնացած բուրդը։
ՕՐՈՋ. — Ուլունք։
ՕՐՈՋԻԿ. — Ծովային խխունջ մը, որ գաւառներու մէջ՝ երախային կռնակի կամ թեւերուն վրայ կը կապեն, աչքի չի գալու համար։

Ֆ.

ՖԸԹԹԻԿ. — փոքրւադիր բուղք, դոյզն ինչ բան։
ՖԸՂ. — Հող։
ՖԸՍԻԿ. — Քառ կանանց նկարագիր բացատրող բառը։

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐԷ ՓՈԽԱՌԵԱԼ ԳԱՒԱՌԱԲԱՌԵՐ

(ՏԱՐԱԿՈՒՍԱԿԱՆՔ՝ ԸՍՏ ՈՄԱՆՑ)

ԱԶԱՊ. — Կոյս. Ազապ հող=կոյս հող. (Արաբերէն)։

ԱԼԱՃ. — Ջանձախարիք. (Քրդերէն)։

ԱՆՕ կամ **ԸՆԱ**. — Մայր. (Թըրքերէն)։

ԱՆԿԱՊՈՒՏ. — Սարդի ոստայն. (Պարսկերէն)։

ԱՕՎԱՆ. — Տանիքին կից եղած մէկ կամ երկու կողմի բաց տեղը. (պրս.)։

ԱՍՊ. — Ջի. 2. Կտաւագործին թելերէ հիւսուած մէկ գործին. (պրս. եւ քրդ.)։

ԱՍՊԱՊ. — Ջէնք. 2. Հանդերձ. (արբ.)։

ԱՐԱՂՉԻ կամ **ԱՐԱԽՉԻ**. — Գդակ. (թրք. եւ պրս)։

ԱՐՄՈՒՂԱՆ կամ **ԱՐՄԸՂԱՆ**. — Նախախայրիք, մրգեղինաց ու արմտեաց ընծայ. (թրք.)։

ԱՓՐՕ. — Տես **ԲԱՐՕ**. (քրդ.)։

ԲՈԶ կամ **ՊՈԶ**. — Անորոշ գոյն մը, տժգունած. (թրք.)։

ԲԱԼԵՂ. — Ցարբունս հասած. (արբ.)։

ԲԸՆԱՄՈՒՍՈՒԹԻՒՆ. — Անամօթութիւն. (պրս.)։

ԲԻՃԻ կամ **ՊԻՃԻ**. — Մասն. 2. Կարկանդակ. (քրդ.)։

ԲԱՃԻ կամ **ՊԱՃԻ**. — Քոյր. (թրք.)։

ԲՈՒՍԱՏ. — Կան կարասիք. 2. Ջէնքերու կապոց. (թրք.)։

ԲԵՐՏԵԼ. **ԲԵՐՏԵԼԷԿ**. — Խօսքին հակադարձը. (թրք.)։

ԲՕՐԱՆԻ կամ **ՊՕՐԱՆԻ**. — Կերակուրի տեսակ մը. (թրք.)։

ԲՐԶԻԿ կամ **ԲՌԶԱՄ**. — Գլխու մազ. (պրս.)։

ԳՈՒԲԱ. — Աման, գաւաթ. (իտալերէն)։

ԳՕԲՐԱԼ. — Խոռոր. (թրք.)։

ԳԻՒԳԻՒՄ. — Պղնձեայ անօթ. (թրք.)։

ԳՈՒԼԱՃ. — Կռիւ, զօտէմարտութիւն. (թրք.)։

ԳԱԼԱՄ. — Գրիչ. (արբ.)։

ԳԸՑԺ կամ **ԳԻԺ**. — Խեւ. (քրդ)։

ԳՉԷ. — Քրդու աղջիկ. (քրդ)։

ԳԱՎԼ. — Աւերակ. (քրդ)։

ԴԱԴԱՃ կամ **ՏԱՏԱՃ**. — Հայրիկ. (թրք.)։

ԴԸԴՄԱԺ. — Ջեռնոցին մէկ տեսակը. 2. [illegible]. (պրս.)։

ԴԱԼՄԱ. — Կանանցի զգեստ. (փոխառեալ ի Գաղղ. talma բառէն)։

ԴԻՆԴԱՐ. — Տեսք. (պրս.)։

ԴԱՐԿԱՀ. — Մեծ դուռ. (պրս.)։

ԴՈՐԷ ԴՈՐ կամ **ՏՕՐՈՒԷ ՏՕՐ**. — Փոխ առ փոխ. (քրդ.)։

ԴԱՓ կամ **ԴՈՒՓ**. — Նուագարանի գործիք մը՝ կաշիէ բոլորաձեւ եւ սինձերով շինուած, որ իր մէջը ծեծելով ձայն կը հանէ. (պրս.)։

ԵԱՄԱՂ կամ **ԵԱՄԱԽ**. — Աման։ 2. Օգնական. (թրք.)։
ԵԱՆԳՕ. — Ածուխ. (թրք.)։
ԵՆՏԱՄ կամ **ԷՆՏԱՄ**. — Երբոր, այն ատեն. (պրս.)։
ԵՄՈՒՐ. — Կեանք. (արբ.)։
ԶՕԼԱԼ կամ **ԶՈՒԼԱԼ**. — Փայլուն, վճիտ. (պրս.)։
ԶԱՏ. — Կերակուր։ 2. Մշակներու ճաշը. (արբ.)։
ԶԵՐԶԵՄԻ. — Զով տեղ. (պրս.)։
ԷԳՈ. — Մանկաբարձ. (թրք.)։
ԸՍԿՈՒԴ. — Լռութիւն. (արբ.)։
ԹԱՎԱԼ. — Խծպել. (Թրք. այսինքն Թէյէլ.)։
ԹԱՃԻՐ. — Ցորենի ծեծմարան. (թրք.)։
ԹԻՒՄ. — Ամբողջ. (թրք.)։
ԹՈՒՆԳԱՆ. — Հագուստ, վարտիկ. (պրս.)։
ԹԵՌ — Մազեղէն պարկ. (ֆրն.)։
ԹԵՐՄԱՇ. — Անտէր. 2. Անէծք, հայհոյանք։ 3. Արական անդամ. (ֆրն.)։
ԹԻՐԷ. Դերձան. (թրք. փոխառեալ ի գաղղ.է)։
ԹՈՒՐ.—Շրջան, դարձուածք։ Թուր խաղալ՝ տեսակ մը պար կամ խաղ է, որ շրջան ընելով կը խաղան. (համեմատէ գաղղ. tour)։
ԹԱՒՈՒՐ. — Հեղ, անգամ։ 2. Տեսակ, կերպ. (արբ.)։
ԹՈՓԵԼ. — Հաւաքել. (թրք.)։
ԹԻՔԱ. — Կտոր, պատառ, (թրք.)։
ԺԱԺԻԿ, **ՃԱՃԻԿ**. — Կանաչախառն մածնէ կերակուր. (թրք.)։
ԻԹՈՉ.—Շուն.(թրք. «իթ» եւ «օչ» բառից բարդած)։
ԼԱԼ. — Համր. (պրս.)։
ԼԱԽ. — Փտած, աւրած, հոտած հաւկիթ. (ֆրն.)։
ԼՂԱՐ. — Վտիտ, ծիւրեալ. (պրս.)։
ԼԱՆԳ կամ **ԼԱՆԿ**. — Կաղութիւն։ 2. Ակեացք. (պրս.)։
ԼՈԳՈՒՍ. — Ծուպ. (արբ.)։
ԼԱՔԱՇ. — Բարակ հաց, թէրթէ. (ֆրն.)։

ԽԼԻՍ. — Յստակ. (արբ.)։
ԽԱՄՈՒՇ. — Խաղաղ. (պրս.)։
ԽԷՑ. — Աղաւնիի պէս թռչուն մը. (պրս.)։
ԽՕՆՋԱ. — Սեղան. (թրք.)։
ԽՈՒԲԱՆ. — Սիրուն. (պրս.)։
ԽԱՍԱՐ. — Պարիսպ. (արբ.)։
ԽԱՓԱՆ. — Ակնաս. (թրք.)։
ԽԸԾԷ. — Գլուխ. (արբ.)։
ԾԻՆԿԱՆ.— Գնչու. (Իտալերէն)։
ԿԱՏԼՈՆ. — Ծխափայտ։ 2. Նարկիլէ. (պրս.)։
ԿՈԼ. — Լճակ. (թրք.)։
ԿՈՒՐՍ. — Տղայ, զաւակ. (ֆրն.)։
ՂԱԹ. — Մէջք. (թրքերէն Քաթ, այսինքն **ԾԱԼՔ** կամ **ՑԱՐԿ**)։
ՂԱԹՈՎ. — Միջով (թրք.)։
ՂԱԹՈՒԻԼ. — Ծալուիլ. (թրք. Քաթլանմաք)։
ՂՈՒԼ. — Ստրուկ. (թրք.)։
ՂՈՆՋԱ. — Տես **ԽՕՆՋԱ**. (թրք.)։
ՃՈԲ. — Բիր, ցուպ. (թրք. եւ պրս.)
ՃԼՈՒՋ. — Կարճահասակ. (թրք.)։
ՃՈՒՃՈՒԿ. — Հաւու ձագ. (թրք.)։
ՃԱՆԱՒՈՐ. — Գազան. (թրք. եւ պրս.)։
ՃԱՆԹԻԿ. — Պայուսակ. (թրք.)։
ՄԱՐԱԼ. — Եղջերու. (պրս.)։
ՆԱԿԱՀՏԱՆ. **ՆԱԿԱՍՏԱՆ**.—Միանգամ, մեկէն. (պրս.)։
ՆԱՃԱՂ կամ **ՆԱՋԱԽ**. — Փոքր կացին (թրք.)։
ՆԱՃԱՌ. — Բանւոր. (արբ.)։
ՆԷՃԻՐ. — Որս. (պրս.)։
ՆԱՉ. — Ձող, գործիք մը՝ որով կը յուղարկաւորեն մեռելները. (արբ.)։
ՆՕՑՈՒԼ.—Մտրակ, խթան. (թրք.)։
ՆԱԽԱՐ. — Թշնամի. (պրս.)։
ՇԷՔԷՔ. — Գլխացաւ. (արբ.).
ՇԱՂ. — Դալար ոստ։ 2. Ցանել. (պրս.)։
ՇՂՈՒԼ. — Գործ. (արբ.)։
ՇԱՇ.-Ծուռ աչք։ 2.Ցիմար.(պրս.)։
ՇԵՊԷՔ. — Մեծ կապիկ. (թրք.)։
ՇՈՒՌԱՏ. — Գիւղական ժողովք. (արբ.)։

ՃԵԳԻՃ. — Արու այծ. (թրք.)։
ՃԱՐՃԻ կամ **ՃԸՐՃԻ.** — Շրջիկ մանրավաճառ. (թրք.)։
ՃԱՐՈՒԽ. — Տրեխ. (թրք.)։
ՃԱՓՕՌ. — Կրցած. (թրք.)։
ՊԷՃՐԵԼ. — Ձանձրացեալ. (թրք.)։
ՊԷՎՂՄԱՆ. — Անկասկած, (պրս.)։
ՊՕՂԱՑԱՑ. — Ճերմակեղինաց լուացքի ձեւ մը. (յուն. եւ թրք.)։
ՊԷՆՏ. — Ջաղացքի խողովակ՝ ուրկէ ջուրը կ'իջնէ. (թրք. եւ պրս.)։
ՊՈՒՆԱԼԻԼ. — Նեղուիլ, սրտմըտիլ, ձանձրանալ. (թրք.)։
ՊՕՍՏԱՆ. — Ձմերուկ, սեխ, վարունգ եւ նմանները. (թրք. եւ պրս.)։
ՊԻՒՐԻՒՔ. ՊՈՒՐՈՒՆՔ. — Գլխի ծածկոց. (թրք.)։
ՌԱՏԸԼ. ՌԱՏ ԱՆԸԼ. — Գլխէն հեռացնել, չընդունիլ. (արբ.)։
ՍԷԹ. — Տուներու առջեւ շինուած քարեղէն անհարթ փոքրիկ նստելու տեղ. (թրք. եւ արբ.)։
ՍԻՆՍԻՆ — Կամացուկ. Ի՞նչ սինսինի մարդ է = Ի՞նչ կամացուկ ու սրմսեղուկ է. (թրք.)։
ՍԻՆԻ. — Սեղան. (թրք.)։
ՍԱՐՄԱ. — Սարմա կերակուր. (թրք.)։
ՍԻՐԹՕ. — Տես **ՇՈՐՈՐ.** (յուն.)։
ՍԻՒՔԷՄ կամ **ՍԻՒՔՔԷՄ** — Հարբուխ։ 2. Շեկեմ. (արբ.)։
ՏԷՏԷ. — Հայր. (թրք.)։
ՏՕՄՊԱՑ. — Ուղեփն աղբր։ 2. Գոմէշ. (թրք.)։
ՏԱՑԻՆԱԼ. — Գիրանալ, պարարտանալ. (թրք.)։
ՏՕՆՂԱ. — Սառն. (թրք.)։
ՏՕՆՂԻԼ. — Սառիլ. (նոյնպէս)։
ՏՕՇ կամ **ԴՕՇ.** — Կուրծք. (թրք.)։
ՏԷՍԹԷԽԱՆ. — Սեղանի փռոց. (պրս.)։
ՏԱՐՏ. — Հոգ։ 2. Թրիք. (պրս.)։
ՏՐՕՒՍՏ. — Ուղիղ. (պրս.)։
ՓԱԼՏՕՒՄ. — Ձիու կապ. (պրս.)։
ՓԷԼԻՒՋԷ. — Լափայի նման շաքարեղէն կերակուր մը. (պրս.)։
ՓԷՇՐԷՕԶ. ՓԷՇԷՆԿ. — Ջորեպաններուն առաջնորդող ջորին. (պրս.)։
ՓՕՍՏԱԼ — Ոտքի աման։ 2. Է[illegible]. (թրք.)։
ՓՐՂՕՒՆՏ. — Տղայ. (պրս.)։
ՓԱՓԱՂ. — Գտակ. (պրս. եւ թրք.)։
ՔԻԼԷԿ. — Արմտեաց չափ մը. (թրք. եւ արբ.)։
ՔԱՄԲԱՂԴ. — Դժբաղդ. (պրս.)։
ՔՕՃ. — Չուել, երթալ. (թրք.)։
ՔԱՍԱՑ. — Կաւեղէն անօթ. (պրս.)։
ՔԱՖԿԻՐ. — Խոհանոցի գործիք մ'է պղնձեայ, քամոց. (պրս. եւ թրք.)։
ՕՃԿԱ. — Ուրիշ. (թրք.)։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Փոխառեալ կամ փոխ առուած Հայ-բառերէն մաս մը ճշդուելու գործը շատ դիւրութեամբ կրնան կատարել Ռուսահայ բանասէրներ, որ ծանօթ են Վրացերէնի, Լազերէնի, Ուտերէնի, Չերքեզերէնի, Ռուսերէնի, Մինգրիլերէնի, եւ այլ Կովկասեան լեզուներուն։

Երկրորդ մաս մ'ալ Ռումանահայ եւ Պուլկարահայ բառակրկիտներուն կրնայ ճշդել՝ բաղդատելով Յունարէնէ, Ռումաներէնէ, Հունգարերէնէ, Պուլղարերէնէ, Ալպաներէնէ, եւ Սերվերէնէ փոխառեալ բառացուցակը։

Իսկ Թրքահայոցս ջանքն պիտի ըլլայ գաւառաբառերն հաւաքել, ճշդել եւ օգտուիլ Թուրքերէնէ, Արաբերէնէ, Պարսկերէնէ, Թաթարերէնէ եւ Քրդերէնէ փոխառնուած բառերուն հետ։

